

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din.

Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SCLOVENECE

Cek. rač.: Ljubljana št. 10.650 za naročnino in št. 10.340 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica 6 Tel. 40-01 do 40-05

Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Antonescu v Rimu

Ze dolgo se je govorilo o nameravanem potu voditelja nove Rumunije v Rim. Zaradi tega tudi sedanji odhod Antonescuja v Rim in verjetno še dalje v Berlin, ni povzročil presenečenja. Ob tej priliki se v romunskih političnih krogih poudarja, da ni pričakovati posebnih presenečenj, bi bi bila v zvezi s temi obiski v prestolnicah osiŝca. V glavnem gre za to, da se Antonescu predstavi voditelju Italije in voditelju Nemčije. S tem bi se nekako simbolično pokazalo, da je Rumunija stopila popolnoma v politično območje držav osiŝca.

Priključen Rumunije osi Rim—Berlin jeicer priŝla nekoliko pozno in tudi ne čisto prostovoljno. Priŝli so vmes dogodki, ki so orzavo pripravili na rob propada. Rumunija je morala več kot tretjino svojega ozemlja odstopiti trem svojim meŝajem, ki so si svoj deleŝ ali sami vzeli, kakor Sovjetiji, ali so ga Rumuni odstopili po sporazumni pogodbi, kakor Bolgariji, ali pa se je tako glasil pravdorek ravno držav osiŝca, kakor je bil to primer s Transilvanijo. Zaradi tega je tudi prijateljstvo, ki ga je Źelezna garda razglasila z osiŝcem, bilo sprejeto med prebivalstvom s precejšnjim presenečenjem. Tona Rumunija si ni mogla pomagati. Angleŝkih sankcij ni bilo nikjer, Sovjetija je kazala razpoloŝenje, da si prisvoji ŝe nove kose romunske zemlje in tako je italijansko-nemŝko poroŝstvo za okrnjene meje Rumunije moralo biti sprejeto celo shvaleŝnostjo in kot primerno plačilo za prijateljstvo z osrednjima državama.

Treba je priznati, da je redko bil kak voditelj drŝave v teŝjem poloŝaju, kakor je bil Antonescu sprito razdejajni, ki so ga notranje politične razmere pred njim ustvarile. Deŝela je bila blizu drŝavlanske vojne in popolne anarhije. Priznati je treba, da je novi reŝim vendarle v razmeroma kratkem času za notranjo disciplino dosti storil. Antonescu je z Źelezno roko najprej počiŝtil v armadi in potem v drŝavni upravi. Proračun za javne izdatke je bil občnoto zmanjŝan. Posebna odredba je zahtevala revizijo vsega premoŝenja bivŝih javnih dostojanstvenikov, ki so bili na oblasti zadnjih deset let. Bilo je tudi sklenjeno, da se one politike, o katerih smatrajo, da so odgovorni za sedanje stanje, postavi pred soiŝce. Antonescu je vzel v svoj kabinet tudi voditelja legionarjev Horia Sima, ki zavzema mesto podpredsednika v vladi. S tem ŝe ni rečeno, da vlada izvaja legionarski program, ki je kakor znano popolnoma pomeŝen po nemŝkem narodnem socializmu. Antonescu je toliko pameten, da dobro ve, da za take dalekoŝe eksperimente Rumunija ŝe davno ni dozorela. Pač pa je vlada iz legionarskega programa sprejela one stvari, ki so brez blajblih pretresljajev izvedljive. General Antonescu pa se je potrudil, da je našel boljŝe razmerje tudi z drugimi strankami. Povabil je k sebi Julija Maniuja, znanega kmečkega voditelja in tudi Dinuja Bratianuja, voditelja liberalcev. Oba sta mu obljubila, da ne bosta ovirala pozitivnega dela vlade, v kolikor se nanaŝa na izboljŝanje razmer in na novo zgraditev tako silno prizadete domovine.

Rumunija je vključena v politični in gospodarski sistem osiŝca, posebno Nemčije. V Rumuniji se nahaja tudi izvestno ŝtevilo nemŝkega vojaŝtva, ki na eni strani varuje petrolejsko ozemlje, na drugi strani pa Nemci skrbje, da njihovega pritiska ni preveč čutiiti. Nemci imajo interes, da vsi činitilji, ki so ooloični v gospodarstvu in v proizvodnji romunskega naroda, kar moč mirno in neŝenirano naprej delujejo. Le na ta način je pričakovati, da se bo proizvodnja Rumunije dvignila, kar ne bo priŝlo samo v prid domačemu prebivalstvu, ampak prav tako tudi Nemčiji in Italiji.

Ŗe je v spominu, da je po izvrŝeni operaciji na zapadnih romunskih mejah priŝlo do silno ŝolčne kampanje med romunskim in madŝarskim tiskom. Madŝari so očitati Rumunom, da grdo ravnaŝo s tistim madŝarskim ŝivljem, ki je ŝe ostal pod Rumunijo, a Rumuni so naŝtevali na stotine mrtvih Rumunov, ki so jih Madŝari iz maŝčevanja pobili na pravkar zasedenem ozemlju. Madŝari in Rumuni so se pri tem sklicevali na svoje prijateljstvo z osiŝcem in Rumuni so končno zahtevali novo razsodiŝce. Toda do tega razsodiŝca ni priŝlo, pač pa so Nemci in Italijani poslali v Transilvanijo nekaj svojih viŝjih častnikov, da preiŝejo upravičenost obojestranskih pritoŝb. Rumuni so zbrali mnogo obteŝilnega materiala proti Madŝarom, o čigar usodi pa pozneje nismo ničesar več ŝliŝali. Pač pa je oster dvoboj po časopisju prenehal, kar se je gotovo zgodilo na uradni pritisk, oziroma na ŝeljo Rima in Berlina.

Čeprav se od romunske strani zagotavlja, da s potovanjem Antonescuja v glavna mesta osiŝca niso zvezani kakŝni pomembnejŝi politični koraki, je vendarle zelo verjetno, da ima pot romunskega ministrskega predsednika tudi ta namen, da bi podprla delovanje romunskih poslanikov Manuileŝca v Rimu in Valerija Popa v Berlinu in ki gre za tem, da bi Rumunija vendarle pri osiŝcu dosegla novo razsodiŝce, ki bi romunski stvari bilo bolj naklonjeno kakor dunajski pravdorek. Toda z ozirom na to, da posebno Italija z vsemi močmi podpira madŝarske teŝnje v Poonavju, bo Antonescu v svojih teŝnjah le teŝko uspel.

Grofa Ciana ne bo v Berlin

Tudi japonski poslanik v Moskvi ne pride

Berlin, 13. nov. b. Novico, da se italijanski zunanji minister grof Ciano nahaja na poti v Berlin, so tukajŝnji uradni krogi demantirali. Prav tako pa so tudi znaniki novico, da bi japonski poslanik v Moskvi general Tatekava moral priti v Berlin. Japonski krogi pravijo, da so neresnična poročila, da se bodo po prihodu Molotova v Moskvo nadaljevala pogajanja z Japonsko. Poudarjajo pa, da so razgovori med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo tako vaŝni, da bodo vsekakor imeli vpliv tudi na odnoŝaje Sovjetske Rusije napram Italiji in Japonski.

Sovjetsko-nemŝke zdravice

Sovjetski komisar je imel včeraj in danes tri razgovore s Hitlerjem Ugibanja o novih sovjetsko-nemŝkih dogovorih trajajo dalje

Berlin, 13. novembra. t. (Ass. Press.) Na čast sovjetskemu komisarju Molotovu je nemŝki zunanji minister Ribbentrop v »Kaiserhofu« priredil slovesno večerjo, ki se je je udeleŝilo veliko ŝtevilo nemŝkih odličníkov iz vojske, drŝavne uprave in stranke ter 70 sovjetskih spremljevalcev komisarja Molotova. Dvorana je bila okusno opremljena. Na Kaiserhofu je plapolala sovjetska rdeča zastava s srpom in kladivom.

Med večerjo, ki je sovjetskim delegatom očividno dobro teknila in so bili zelo dobro razpoloŝeni, je imel zunanji minister Ribbentrop kratko zdravico, v kateri je pozdravil sovjetskega drŝavnika in podčrtal, da njegova prisotnost v Berlinu pomeni poglobitev sodelovanja in prijateljstva med obema velikima narodoma v času, ko se spreminja obraz sveta. Predsednik sovjetskih narodnih komisarjev in komisar za zunanje zadeve Molotov je odgovoril v daljŝi zdravici v ruŝtini. Poseben tolmač je njegovo zdravico sproti prevajal v nemŝtino. V zdravici je Molotov podaril,

da se je z lanskim prijateljskim paktom z dne 24. avgusta začela doba političnega in gospodarskega sodelovanja, ki je prinesla mnogo dokazov za to, da bo to sodelovanje in prijateljstvo ostalo trajno tudi v bodočnosti. Sovjetska zveza se bo tudi v bodoče strogo drŝala dosedanj politične črte. Sodelovanje je za oboj naroda rodilo najlepŝe uspehe in jih bo rodilo tudi v bodoče. Poglobitev tega sodelovanja bo imela velike posledice za vso Evropo. Na koncu je Molotov dvignil čaŝo ŝampanjca in napil narodnosocialistični Nemčiji in njenemu velikemu voditelju Hitlerju, ter ji ma Źelel mnogo napredka in blagostanja v imenu narodov Sovjetske zveze.

Prisotni so opazili, da sovjetski drŝavnik ni niti enkrat uporabil besede »ruskie«. Skrbno se je izogibal, da ne bi Sovjetske zveze kdaj imenoval »Sovjetsko Rusijo«, ali se spozabil celo tako daleč, da bi jo imenoval »Rusijoc«. Ko je boljŝevŝki komisar v imenu boljŝevŝke Sovjetske zveze nazdravil napredku in blagostanju narodnosocialistične Nemčije, se je dvignilo po dvorani ploskanje, ki je dolgo trajalo.

Molotov bo pred svojim odhodom iz Nemčije, kjer ostane do jutri, četrtega, obiskal verjetno ŝe drŝavnega marŝala Goringa in Hitlerjevega nameŝnika Rudolfa Hessa. Ni izključeno, da pred svojim odhodom ŝe enkrat ne bo obiškal Hitlerja.

Drugič pri Hitlerju

Berlin, 13. novembra. b. Drugi sestanek med Hitlerjem in Molotovom je vzbudil veliko pozornost vseh krogov v Berlinu. Kakor znano, sta oboj drŝavnika v navzočnosti nemŝkega zunanjega ministra von Ribbentropa in zastopnika komisarja za zunanje zadeve Sovjetske zveze Dekanozova govorila o problemih, ki zanimajo oboe drŝavi. Ŗele, ko je nastopila noč, so bila posvetovanja končana. Ljudje sploh niso smeli na Wilhelmstrasse, temveč so morali do svojega cilja priti po stranskih ulicah. Okrog 18.15 se je odpeljal Molotov v spremstvu sovjetskega poslanika iz kancelerske pisarne v hotel »Kaiserhof«. Tam je priredil nemŝki zunanji minister Ribbentrop večerjo na čast Molotovu.

Davi je imel Molotov daljŝi sestanek z marŝalom Goringom, takoj nato pa z zastopnikom kancelerja Rudolfa Hessom, nakar se je odpeljal z Goringom v kancelersko pisarno k Hitlerju. Okoli 13.30 je marŝal Goring zapustil drŝavno kancelerstvo in se odpeljal k zunanjemu ministru von Ribbentropu. Nekaj pred drugo uro se je tudi Molotov pripeljal v palačo drŝavnega kancelerstva, kjer mu je Hitler priredil intimno kosilo. To kosilo je trajalo dalje kakor običajno in sta verjetno Hitler in Molotov ŝe enkrat razgovarjala o vpraŝanjih, ki zanimajo oboe drŝavi. Po kosilu se je Molotov ponovno sestal z Ribbentropom.

Na nocojŝnji poslovilni večerji bodo imeli sovjetski in nemŝki drŝavniki ponovno priliko ŝe enkrat pretresati vpraŝanja, ki jih zanimajo. Molotov bo verjetno odpotoval v Moskvo jutri zjutraj.

Tretji obisk pri Hitlerju

Berlin, 13. novembra. t. (Ass. Press.) Sovjetski zunanji komisar Molotov je imel danes tretji daljŝi razgovor z nemŝkim voditeljem in kancelerjem Hitlerjem. Razgovor je sledil takoj kosilu, ki ga je Hitler priredil na čast sovjetskemu drŝavniku.

Vsem cenjenim naročnikom našega lista s Ťajerske vljudno sporočamo, da včerajŝnjega »Slovenca« niso v redu dobili zaradi plazju, ki je poŝkodoval Źelezniŝko progo pri Trbovljah.

ku. Razgovora sta se udeleŝila nemŝki zunanji minister in pomočnik sovjetskega zunanjega komisarja Dekanozov. Svetnik nemŝkega poslanitva v Moskvi in tajnik sovjetskega poslanitva v Berlinu sta bila tolmača, ker Hitler razume samo nemŝko, Molotov pa samo rusko. Uradno sporočilo o kosilu pri Hitlerju pravi, da je bilo le malo kosilo v prostorih stare palače nemŝkih kancelerjev in so se ga poleg sovjetskega gosta udeleŝili ŝe Ribbentrop, marŝal Keitel, dr. Gobbels, dr. Ley, dr. Dietrich, poveljnik Hitlerjeve telesne garde. Ŗel protokola Doernberg je ŝel po Molotova v palačo »Belvedere«. Molotov je sedel na Hitlerjevi desnici. Manjŝi oddelek SS čet je Molotovu

izkazal časti. Razgovor s Hitlerjem je trajal tri polne ure.

Pri Goringu in Hessu

Berlin, 13. novembra. AA. (DNB.) Pri včerajŝnjem sprejemu, ki ga je von Ribbentrop priredil v Kaiserhofu na čast Molotova, so bili pozdravni govori, v katerih so poudarjali nemŝko-sovjetske prijateljske odnoŝaje. Kakor se je zvedelo, bo danes Molotov v oŝjem krogu kosil z voditeljem rajha. Danes dopoldne je imel Molotov sestanek z marŝalom Goringom ter z namestnikom voditelja rajha Rudolfom Hessom.

Anglija si glede Sovjetov ne dela več nobenih utvar

London, 13. nov. b. Angleŝki tisk posveča danes zelo mnogo prostora obisku Molotova v Berlinu in komentira bodočo politiko osiŝnih drŝav. — »Times« se omejuje na ugotovitve, da berlinski razgovori sluŝijo samo okrepitevi sodelovanja med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. »New Chronicle« pa je mnogo bolj pesimističen. List opozarja na to, da Molotov ne bi priŝel v Berlin s tolikim ŝtevilom ekspertov, če bi temelji za okrepitev sodelovanja med Moskvjo in Berlinom bili ŝe vnaprej izdelani. List smatra, da lahko pride v prihodnjih dneh do iznenadenj z objavo novega sporazuma, ki bi mogel imeti ŝe teŝje posledice kakor nemŝko-sovjetski pakt o prijateljstvu. Anglija mora biti za vsak primer pripravljena na najslabŝe in takoj mora storiti potrebne ukrepe. Predvsem je treba okrepiti vojni poloŝaj Anglije na Bliŝnjem Vzhodu in z vsemi silami in sredstvi preprečiti vdor osiŝnih sil proti Siriji. Treba je okrepiti tudi podporo Grčiji in dati vso pomoč Turčiji. Nemčija mora na svoji poti proti Sueŝkemu prekopu naleteti na nepremostljive ovire.

London, 13. novembra. t. Reuterjev diplomatski dopisnik meni, da je nemŝko zunanje ministrstvo snoči z objavo svojega sluŝbenega poročila, v katerem pravi, da je treba razčiŝtiti poloŝaj na jugovzhodu Evrope z ozirom na zadržanje Sovjetske Rusije, kakor tudi poloŝaj med Sovjeti in Japonsko, jasno povedalo, za kaj prav za prav gre pri razgovorih v Berlinu. Nemčija očividno Źeli postaviti proti vsakemu morebitnemu nastopu Zdruŝenih drŝav Severne Amerike nastop Sovjetske Rusije. Nemčija Źeli ustanoviti en sam velik politično in gospodarsko skladen blok, ki bi segal od Atlantskega morja Źez vso Evropo in Azijo tja do Tihega morja. Na vsem tem prostoru bi vladale Italija, Nemčija, Sovjeti in Japonska. V Londonu ne verjamejo, da bi se Sovjeti spustili v tako ogromne načrte, ker bi v njih utoili. Pač pa menijo v Londonu, da je Molotov pripravljen odpreti Źep, za primer, da mu kaj vanj pade, toda

tako, da bi mu ne bilo treba za to dati ničesar. V Londonu tudi govorijo, da je Nemčija ponudila Sovjetom, da ji odstopi ŝe nadaljŝne kose Poljske, toda Sovjeti so ponudbo odklonili. Sovjeti bi bili bolj pripravljeni na darila kje okrog Črnega morja ali na Kavkazu. Angleŝki politični krogi si glede duŝevnega razpoloŝenja Sovjetov ne delajo nobenih utvar in so sedaj priŝli do prepričanja, da bi pristali na vse, karkoli bi jim kjerkoli prineslo kakŝen dobiček, toda zadrževati jih zna zavest, da se predaleč ne smejo spuŝtati. Sicer pa ŝe ni gotovo, ŝe bo Molotov ŝe dolgo vodil sovjetsko zunanjo politiko. Litvinov je svoje dni odletel v trenutku, ko je slavil svoje največje uspehe z angleŝko politiko. Za Molotovom pa čaka Źe v njegovi senci Viŝinski.

»Skladnost od Atlantskega do Tihega morja...«

Italijanski dopisniki v Berlinu poročaŝo, da obŝeg pogajanj ne izključuje možnosti, da se bo sovjetski komisar Molotov z vsemi člani sovjetske delegacije ŝe nekaj časa zadržal v Berlinu. Velik pomen pripisujejo tudi okoliŝtini, da so pri slovesnem sprejemu Molotova v Berlinu prisostvovali tudi predstavniki nemŝke oboroŝene sile z generalom Keitelom na čelu in diplomatski predstavniki Turčije, Japonske in Italije. Prav tako pa sta bila navzoča tudi kitajski poslanik in nemŝki poslanik v Ankari von Papen. Politični krogi opozarjajo na daljnoseŝne posledice sklepov, ki bodo sprejeti v Berlinu. Po teh pogajanjih bo odprta pot ne le za novo sodelovanje med Moskvjo in Berlinom, temveč tudi za skladnost interesov na vseh področjih od Atlantskega do Tihega morja. Te domneve, ki jih je brez vsakrŝnih rezerv zabeleŝil nemŝki tisk, dajejo povod dopisnikom italijanskih listov, da v obŝirnih poročilih iz Berlina poudarjajo dosedanje pozitivne rezultate sovjetsko-nemŝkega sodelovanja.

Velike pomorske bitke

Angleŝke vojne ladje in letala so napadla italijansko luko Taranto - Spopadi v Otrantu

Bitka v Otrantu

London, 13. nov. t. Admiraliteta poroča: Laŝje angleŝke pomorske sile so snoči v Otrantskem zalivu med italijansko celino in Albanijo srečale 4 italijanske transportne ladje, ki sta jih spremljala dva ruŝilca. Naŝe sile so takoj napadle. Ena transportna ladja je bila potopljena s prvim strelom, dve sta se vŝgali in sta z velikanskimi plameni zagoreli in sta verjetno uničeni, četrta je bila zadeta, toda posrečilo se ji je zbeŝati s pomočjo umetnega dima. Oba ruŝilca sta zbeŝala z razvijanjem največje hitrosti ter s pomočjo umetnega dima. O enem je gotovo, da je bil zadet in poŝkodoval. Angleŝke sile niso trpele nobene ŝkode.

Admiraliteta poroča nadalje, da je neka angleŝka podmornica na Sredozemskem morju srečala 2 italijanski transportni ladji. Ena je bila takoj potopljena, druga je bila poŝkodovana.

Moč itali anskega brodovja

Največje in najmočnejŝe italijanske ladje so »Vittorio Veneto« in »Littorio«, ki so stopile v sluŝbo letos v aprilu in maju. V kratkem bosta izpuŝčeni v morje ŝe »Impero« in »Roma«. Potem bi imela Italija ŝtiri najmoderneŝe oklopnice po 35.000 ton s hitrostjo 30 vozlov in oboroŝene z 9 topovi po 38 cm in 12 po 15 cm ter mnogimi manjŝimi topovi. Posadka vsake oklopnice ŝteje 1600 moŝ. Razen teh najmoderneŝih bojnih ladij ima Italija potem ŝe več nekoliko stareŝih oklopnih bojnih ladij in ŝecer »Conte di Cavour«, »Giulio Cesare«, »Caio Duilio« in »Andrea Doria«, ki so bile zgrajene med zadnjo svetovno vojno. Te oklopnice imajo po 24.000 ton in hitrost 27 vozlov ter posadko 1200 moŝ. Krizark ima Italija 22, 12 jih je pa v gradnji, tako da bodo končane prihodnje leto. Od teh 22 krizark ŝo »San Giorgio«, »Taranto« in »Bari« stare krizarke, zgrajene med 1910 do 1915. Druge so noveŝe in so bile zgrajene med 1927 in 1937. Razen tega ima Italija kakih 60 ruŝilcev, pribliŝno ravno toliko torpedovk, nad 100 podmornic (pred vojno) itd.

Vsa zbornica je ploskala več minut, ko je ŝliŝala podrobnosti o pomorski bitki v Tarantu. Med svojim govorom je Churchill tudi povedal, da spada »Littorio« med najbolj oboroŝene bojne ladje na svetu in da je bila do sedaj na papirju italijanska vojna mornarica mnogo večja, kakor pa je angleŝko sredozemsko brodovje. Toda do sedaj da je angleŝka mornarica zastoj vabla italijanske ladje, da bi sprejele borbo. Churchill je dejal, da spada ta dogodek med slavne čine angleŝkega brodovja. Italiji, da preostanejo odslej za borbo samo ŝe tri velike boje ladje, kar bo imelo velik vpliv na razmerje moči v Sredozemlju, toda ne samo tukaj, marveč po vseh svetovnih morjih. Angleŝka mornarica je ŝpet pokazala duh, ki jo preveva. Na to je Churchill govoril o junaŝki borbi pomorne, krizarke »Jervis Bay« proti nemŝki bojni ladji na Atlantskem morju, ko je hotela braniti 38 trgovŝih ladij, ki jih je spremljala. Njenemu junaŝtvu se je zahvaliti, da se je od 38 ladij reŝilo 29. Ladja je streljala z vsemi svojimi topovi, ko se je Źe potapljala.

Kneginja Olga ustanovila delovni odbor za „Zimsko pomoč“

Belgrad, 13. nov. AA. Nj. kr. Vis. kneginja Olga je ustanovila delovni odbor za zimsko pomoč kraljevine Jugoslavije. — Nj. kr. Vis. kneginja Olga je sklicala danes v starem dvoru ob 10.30 ustanovno sejo delovnega odbora za zimsko pomoč kr. Jugoslavije. Seje so se udeležili med drugimi tudi ministri predsednik Dragiša Cvetković, dr. Vladko Maček, dr. Budisavljević, ga. dr. Perović, čeva, soproga kr. namestnika dr. Iva Perovića, soproga Vlade III. Olga III., belgrajski župan Jevrem Tomić s soprogo, Mata Starčević, predsednik zagrebske občine, ljubljanski župan dr. Juro Adlešič s soprogo, dr. Dragoljub Živković, niški župan s soprogo, župan iz Novega Sada dr. Miloš Petrović s soprogo, cetinjski župan Toma Milošević s soprogo, skupljanski župan inž. Josip Mihalović, mariborski župan dr. Alojzij Juvan s soprogo, predsednik občine iz Petrovgrada Milorad Cvetkov s soprogo in drugi. V spremstvu Nj. kr. Vis. kneginje Olge je bila dvorna dama ga. Lozančevića ter pomočnik maršala dvora dr. Ivan Babić.

Govor kneginje Olge

Nj. kr. Vis. kneginja Olga je začela sejo in pozdravila navzoče z naslednjimi besedami:

Dolgo sem razmišljala o tem, kako bi se delo za zimsko pomoč po vsej kraljevini povečalo zaradi težkih nalog, ki ga čakajo. Lansko leto sem naslovila poziv, naj se ustanove odbori po vseh mestih, kjer do tedaj še niso bili ustanovljeni. Uspeh je bil velik. Danes sem sklenila, da gremo korak dalje. Vsi mi, ki delamo za zimsko pomoč, moramo združiti naše sile in skupno začeti smiselno in dobro organizirano akcijo za dobrobit naroda in domovine. Zato sem vas poklicala. Želim slišati vse, kar je bilo doslej storjenega za zimsko pomoč. Nam je treba novih moči, ker se nam vsiljujejo nove dolžnosti. Nikdar zimsko pomoč še ni bila pred tejo nalogo kot je danes. Zato moramo postaviti svojo avtoriteto in vse svoje sile, da to težko nalogo izpolnimo. Narod to od nas pričakuje in mi moramo to nalogo izvesti. Zahvaljujem se vam za dosedanje uspešno delo in vas pozivam, da odločno začnemo s tem velikim delom za dobro našega siromašnega ljudstva brez ozira na vse ovire, na katere bi utegnili naleteti. Samo na ta način more namreč zimsko pomoč prevzeti nase skrb za naše mestne reveže. To želimo jaz, to želite tudi vi, a to želi tudi ves narod, ki nas podpira. Z vero v popoln uspeh naše naloge se lotimo dela.

Za tople besede Nj. kr. Vis. kneginje Olge se je zahvalil predsednik Zveze mest in predsednik belgrajske občine Jevrem Tomić ter obljubil v imenu vseh mest v kraljevini Jugoslaviji vsestransko podporo ter plemeniti akciji, ki jo je nase prevzelo Nj. kr. Visočanstvo.

Po teh besedah belgrajskega župana so posamezni župani razložili razmere zimске pomoči v vseh krajih naše kraljevine. Nj. kr. Vis. kneginja Olga se je zanimala za delo zimске pomoči v posameznih mestih in je imela z vsemi župani razgovore o razmerah, ki v tem oziru vladajo po posameznih mestih.

Predsednik kr. vlade Dragiša Cvetković se je tudi zanimal za razmere v zvezi z zimsko pomočjo v državi in je nato tudi spregovoril in med drugim dejal, da bo kr. vlada z vsemi močmi podprla to akcijo. Da bi se delo za zimsko pomoč moglo čim bolj in uspešneje razviti, bo kr. vlada izdala posebno uredbu o pooblaštilih občinam, da bodo smele po potrebi uvesti socialni davek za potrebe zimске pomoči. Razen tega bo kr. vlada iz svojih sredstev dala potrebno materialno pomoč delovnemu odboru. V kolikor tudi to ne bi zadostovalo, je kr. vlada pripravljena izdati še tudi druge ukrepe.

Zatem se je prvi delovni odbor za zimsko pomoč kr. Jugoslavije konstituiral. Vanj sta razen Nj. kr. Vis. kneginje Olge kot predsednice prišla še: kot podpredsednik Dragiša Cvetković, predsednik vlade, in podpredsednik ministrskega sveta dr. Vladko Maček. Člani odbora pa so: ga. Vera Perović, dr. Srdjan Budisavljević, minister za socialno politiko in narodno zdravje, in župani: belgrajski Jevrem Tomić, zagrebski Mato Starčević, ljubljanski dr. Juro Adlešič, dalje Miloš Petrović, Toma Milošević, Josip Mihalović, Muhamed Zlatar in Josip Brkić. Blagajnica odbora je ga. Olga III., tajnica pa dr. Relja Aranitović. Izvršni odbor za zimsko pomoč je sestavljen takole: predsednica ga. Vera Perović, podpredsednik Jevrem Tomić; člani: ga. Olga III., ga. Milenka Tomić in dr.

Srdjan Budisavljević; tajnica odbora je dr. Relja Aranitović.

Po končani seji je namesto resolucije Nj. kr. Vis. kneginja Olga izdala proglas na vse prebivalstvo Jugoslavije, ki se glasi:

Oklic kneginje Olge za Zimsko pomoč

Zima se približuje. Spomnimo se tistih, za katere zimski dnevi in večeri niso uživanje, pač pa trpljenje. Ljudstvu, ki z zaskrbljenostjo pričakuje zime brez tople odeje in kurjave, morda brez kruha, moramo priskočiti vsi na pomoč. Ne bi se smelo dovoliti, da bi ena sama družina pričakala zimo s strahom za svoj obstanek. Obrčam se na vse državljane, moške in ženske, naše prostrane domovine s pozivom, naj olajšajo siromašnim okrutnost in bedo zime. Lansko leto so bili na mojo željo ustanovljeni odbori za zimsko pomoč skoraj po vseh naših mestih. Po zaslugi njihovega dela je bilo mnogim siromašnim rodbinam olajšano življe-

Predsednik vlade naznanja načrtno vodstvo naše preskrbe

Belgrad, 13. nov. m. V dvorani Prizada je bil danes sestanek tajnikov trgovinskih, industrijskih in obrtnih zbornic iz vse države. Do sestanka je prišlo na pobudo predsednika vlade in zastopnika notranjega ministra Cvetkovića. Ob pol 10 je prišel na sestanek tudi ministriški predsednik Cvetković, ki so ga navzočini tajniki prisrčno sprejeli in pozdravili. Sestanek je začel predsednik vlade Cvetković z govorom, ki je trajal nad polurugo uro.

Uvodoma je predsednik vlade najprej obvestil navzočne tajnike o vsem, kar je bilo pred današnjim sestankom. Prvi sestanek med predsednikom vlade in belgrajskimi gospodarskimi krogi je bil v Belgradu pred kratkim na povabilo belgrajskega župana Tomića. Ta prvi sestanek je imel tudi političen pomen, ker so bili na njem po večini politiki. Ugotovili so, da pri mnogih gospodarskih problemih ni bilo zaostanov stikov med gospodarskimi krogi in predstavnikih gospodarskih oblasti. Kmalu potem je bil v Belgradu drugi sestanek med predsednikom vlade Cvetkovićem in gospodarskimi krogi, na katerem je bil sprejet predlog predsednika vlade, naj bi v Belgradu bila konferenca med njim in tajniki industrijsko-trgovinsko-obrtnih zbornic, da bi prišlo do stika in približjega sodelovanja med tajniki in ministri, ki so v glavnem pristojna za gospodarska vprašanja.

Potem je predsednik vlade g. Cvetković poudaril, katere vprašanja je po njegovem mnenju treba prvenstveno rešiti.

»Na današnjem sestanku,« je dejal predsednik vlade, »bi morali upoštevati tri vprašanja, ki so zelo važna:

1. Prvo vprašanje, o katerem je treba voditi računa, je dvig cen.

2. Vprašanje naše preskrbe sploh, predvsem z življenjskimi potrebščinami.

3. Vprašanje, ki se nanaša na uredbe, ki so prišle kot posledica naglega dviga cen, in vprašanje preskrbe.

Kar se tiče dviga cen, lahko rečemo, da je do tega prišlo skoraj naenkrat. Dvig cen predstavlja abnormalen pojav in je privedel do nekaterih motenj. O takem dviganju cen je treba voditi račun. Vsi stanovi ne morejo enako gledati na dvig cen. Pojavljajo se interesi proizvajalcev na eni in interesi konsumentov na drugi strani. Te izredne razmere mora kr. vlada urediti. Zato se je kr. vlada lotila odrejevanja cen gotovim proizvodom. V zvezi s pojavom dviga cen se je pojavilo tudi vprašanje preskrbe. Govor je o proizvodnji, ki predstavlja življenjsko potrebo. V preskrbi z življenjskimi potrebščinami domače proizvodnje je nastala motnja zaradi mednarodnih razmer. Ni več argentinske pšenice.

S tem moramo računati. Mnogi mislijo, da bi se mogli ogradiati s kitajskim zidom in živeti popolnoma ločeno od razmer, ki vladajo v Evropi. Toda to ni mogoče. S tem se ne smemo

nje in tegobni zimski dnevi. Zdaj je pod mojimi predsedništvom ustanovljen tudi delovni odbor za zimsko pomoč kr. Jugoslavije. Njegov uspeh mora biti še večji in blagodejnejši. Delo za zimsko pomoč bo izpolnilo svojo nalogo samo tedaj, če se mu pridruži vsak državljan naše države, vsak, čigar življenje je zagotovljeno. Storit, da siromašni moški, zaskrbljene matere in otroci ne pridejo čez zimo v nevarnost, se pravi izpolniti državljansko dolžnost in se oddolžiti svoji vesti.

Pozivam vse ljudi dobre volje in vse prave rodoljube, naj se zbere okoli zimске pomoči in store svojo človeško in nacionalno dolžnost do revnih. Spomnite se Kristusovih besed: »Kdor daje siromaku, posoja Bogu.« Poznam plemenita čustva našega naroda in globoko verujem, da bo ta moj poziv naletel na odmev in da bodo vsi državljani in državljanke izkazali pomoč revežem po vseh naših mestih. Naj nam Bog pomaga pri tem prizadevanju. — Olga.

Poziv Nj. kr. Vis. kneginje Olge so navzočini pozdravili z največjim navdušenjem, s čemer je bila končana ta prva seja delovnega odbora za zimsko pomoč kr. Jugoslavije.

varati in slepiti. Evropa je tudi v normalnih razmerah uvažala pšenico. Toda v sedanjih razmerah se pojavlja še drug činitelj, to je zmanjševanje proizvodnje v vsej Evropi: 1. zaradi vojnih razmer, 2. zaradi vojaške zasedbe nekaterih ozemelj in 3. zaradi mobilizacije v nekaterih državah.

Psihoza glede potrebe preskrbe je nanela velike motnje v naše gospodarsko življenje. V današnjih razmerah brez načrta ne more biti gospodarskega življenja. Vsi skupaj moramo, tako Srbi kakor Hrvati in Slovenci, voditi z enega mesta in po istih načelih celokupno naše gospodarsko življenje. Hotel bi samo popraviti napačno mnenje, ki se pojavlja in po katerem izgleda, da Hrvati žele nekako separatistično področje, skrb za svoje lastne razmere. Ena ustanova ali osebnost bo opazovala vsa naša gospodarska vprašanja. Organizirati moramo ustanovo ali določiti osebnost, ki bo na vse gospodarske probleme gledala z enega mesta in enako s stališča splošnih interesov. To bi bil program našega dela. Ta program bi moral imeti za končni cilj izboljšanje v teh hudih časih in bi moral biti tudi končni cilj gospodarskih krogov in kr. vlade omogočitev boljšega življenja in boljših odnosov med proizvajalci in konsumenti. Kr. vlada je pripravljena storiti vse, da se približa stališču

Usoda francoskih kolonij

Francosko vojno brodovje izplulo iz Sredozemlja v »neznano smer«
— Ultimatum Siama? — Čudne govorice o Weygandu

Bern, 13. novembra. t. Švicarski listi poročajo iz Vichyja, da so tam razširjena poročila o odhodu francoskega vojnega brodovja iz Sredozemskega morja. Na uradnih mestih izjavljajo, da je francosko vojno brodovje »odplulo v neznano smer«. Prav tako so razširjena tudi poročila, da je Siam poslal Indokini nov ultimatum, v katerem zahteva izročitev nekaterih obmejnih pokrajin in da je francosko vojno brodovje namenjeno v Indokino, da brani francosko posest. Slišijo se tudi poročila o namenih francoskega vojnega brodovja v Afriki in pri Madagaskarju.

Bern, 13. novembra. t. »Gazette de Lausanne« poroča iz Vichyja, da je izjava generala Weyganda, ki se nahaja v Afriki, čes da Francija ne bo izročila nobene svojih kolonij, pri nekaterih članih francoske vlade v Vichyju neprijetno vplivala, na nemški strani v Parizu pa da je vzbudila nerazpoloženje. Nekateri člani francoske vlade so bili pripravljeni za ceno sodelovanja z Nemčijo odstopiti nekatere predele francoskih kolonij v Afriki, in sicer en kos Maroka Španiji, en del Tunizije pa Italiji. Izjava generala Weyganda, ki

predstavnikov gospodarskega stanu. Nazadnje je Cvetković opozoril vse navzoče na situacijo, kakršno smo imeli od začetka vojne do danes in kaj smo vse storili za ohranitev najvišjih državnih interesov.

Konferenca je nato nadaljevala delo pod predsedstvom trgovinskega ministra dr. Andresa. Po govoru Cvetkovića se je razvila razprava, v katero so posegli vsi navzoči tajniki.

Na predkonferenci, ki je bila pred tem sestankom s predsednikom vlade Cvetkovićem, so tajniki zbornice sestavili spomenico, v katerih so obrazložili stališče gospodarskih zbornic. Navzoči tajniki so pojasnili stališče svojih zbornic in pozdravili pripravljeno predsednika vlade za sodelovanje s predstavnikih zbornic pri reševanju posameznih vprašanj. V razpravo sta posegla tudi trgovinski minister dr. Andres in minister dr. Konstantinović ter dajala pojasnila. Pojasnila o posameznih ukrepih kr. vlade je dajal trgovinski minister dr. Andres, ki je opisal cilj sestanka ter opozoril, da je današnji sestanek smatrali za predkonferenco ki naj pripravi gradivo za skupno sejo vseh zbornic, ki naj bi bila v kratkem v Belgradu. Tej seji bodo prisostvovali poleg vseh tajnikov tudi predsedniki in podpredsedniki zbornic ali pa kdo iz predsedstva zbornic.

Osebnosti

Belgrad, 13. nov. m. S kraljevim ukazom sta postavljena pri ravnateljstvu drž. železnice za višjega kontrolorja 6. skup. Bruno Parman in Karel Grimšić; v 7. skup. Ivan Sepin. Upokojen je Janko Vranjek, inšpektor 5. skupine 1. stopnje.

Belgrajske novice

Belgrad, 13. nov. m. V današnjih Službenih novinah je objavljeno dopolnilno pravilnika za srednje kmetijske šole. Po tem dopolnilu se bo kot obvezni strokovni predmet na srednji kmetijski šoli poleg živinorejstva predaval tudi predmet živinskega materialnega knjigovodstva.

Belgrad, 13. nov. m. V Belgrad je dopotoval davi naš opolnomočeni minister na bolgarskem dvoru Vladimir Milanović, ki je bil danes sprejet pri zunanjem ministru dr. Cincar Markoviću.

Belgrad, 13. nov. m. Davi je dopotoval v Belgrad podpredsednik vlade dr. Maček, ki je imel kakor navadno več razgovorov s hrvaškimi ministri in predsednikom vlade. V Belgrad se je vrnil minister brez listnice dr. Smoljan in kmetijski minister dr. Cubrilović. V Belgrad je dopotoval podpredsednik HSS senator inž. Kostulić, ki je bil popoldne ob pol 6 sprejet v avdicenu pri Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu.

Belgrad, 13. nov. AA. Danes ob 10 popoldne je bila v palači Prizada konferenca tajnikov trgovskih, industrijskih in obrtnih zbornic. Predsedoval ji je ministriški predsednik Dragiša Cvetković, na njej pa so bili navzočini tudi trgovinski minister dr. Andres, minister brez listnice Mihajlo Konstantinović, pomočnik trgovinskega ministra dr. Sava Obradović, generalni ravnatelj Prizada dr. Dragutin Tot, načelnik industrijsko-obrtnega oddelka dr. Dimitrije Mišić, kakor tudi tajniki zbornic iz Belgrada, Ljubljane, Novega Sada, Petrovgrada in nekaterih drugih mest.

Velike katoliške slovesnosti po vsem Hrvatskem v l. 1941

Zagreb, 13. nov. b. Kakor znano, bodo po vseh hrvaških krajih proslavili svečanost jubileja 1300-letnice kulturnih stikov hrvaškega naroda s sveto stolico. Za to svečanost se delajo velike priprave. V Zagrebu se pripravljajo za velik evharistični kongres, ki bo v juniju 1941 v hrvaški prestolici Nadškof dr. Stepinac je že imenoval odbor za ta kongres z dr. Stjepanom Bakšićem, kanonikom in univ. profesorjem v Zagrebu na čelu. Prav tako so pričeli z delom razni pododbori, kakor pododbor za promet, propagando, organizacijo, za sprejem, za spremstvo delegatov, za prenočišča, za prehrano, za dekoracije, za glasbo, za petje itd. Vsak pododbor ima svojega načelnika in nekoliko članov. Zaradi sedanjih razmer bodo imeli glavni kongresni odbor in njegovi pododbori ogromno dela, če bodo hoteli z uspehom izvršiti vse priprave. Program kongresa še ni končno veljavno odobren. Svečani sprejem papeškega legata je določen za 20. junija. V soboto 21. junija je predvidena kmečka revija verskih pesmi, sprejod »Sveta Hrvatska«, zvečer pa velika procesija mošt s svečami in bakljami. V nedeljo 22. junija bo glavni dan kongresa. Tedaj bo pontifikalna sveta maša, ki jo bo daroval papeški legat, popoldne pa bo teoforična procesija po mestu z blagoslovom in zaključnimi pridigami. To je program v najkrajših obrisih, vendar pa se bo natančneje izdelal pozneje. Pripravljani odbor je že stopil v stik z nekaterimi ustanovami ter z gledališčem in je povsod naletel na največjo podporo. Evharistični

kongres bo najbolj veličastna manifestacija, kakršno Zagreb še ni videl. Zato se že danes pozivajo vsi verniki, tako v domovini kakor v tujini, da že sedaj mislijo na ta kongres in da pravočasno prijavijo svoje sodelovanje na njem. Iz bližnjih in daljnjih krajev bo prišlo v Zagreb na stolišče vernikov, ki bodo dostojno proslavili to veliko svečanost, ki veže Hrvate skozi 13 stoletij s slavno preteklostjo.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 13. nov. b. Jutri ob 9 se prične konferenca predstavnikov mest banovine Hrvatske. Na konferenci bodo razpravljali o vseh vprašanjih, ki se tičejo finančne ureditve mest. Razen tega bo ustanovljena Zveza mest banovine Hrvatske. Vzporedno s konferenco predstavnikov mest banovine Hrvatske bo na mestnem magistratu tudi konferenca finančnih strokovnjakov iz posameznih banovinskih mest. Konferenca se bo nadaljevala tudi popoldne. V soboto ob 9 bo konferenca zaključena, ob 3 pa bodo mestni župani pregledali znamenitosti Zagreba.

Zagreb, 13. nov. b. Te dni je ban banovine Hrvatske dr. Subašić odobril kredit v znesku 22 in pol milijona dinarjev. Ta kredit se bo porabil za melioracijo imotskega polja, za gradnjo zavoda in šole za gluhozorne, za gradbo univerzitetnega poslopja, umetniškega paviliona v Splitu, za gradnjo cest, regulacije rek itd.

Nova poročila o strahotah potresa v Romuniji

Bukarešta, 13. novembra. AA. Romunska prestolnica je še vedno pod vtisom strahovite katastrofe, ki se je odigrala o priliki zadnjega potresa v Romuniji. Številne ulice so zatrpale še vedno z razvalinami hiš ter je promet po njih nemogoč. Dela za odstranjevanje ruševin nebotičnika, v katerem je bil hotel Carlton, še vedno potekajo, in mislijo, da bodo končana čez kak teden. Nemške pionirske čete, prav tako pa tudi letalci delajo neutrudljivo noč in dan skupno z romunskimi vojniki in prostovoljci iz legionarskega gibanja, da bi se čimprej odstranili strahni prizori potresa. Rudarji iz premočnega pri Petrosanu v Erdelju, so postavili podporne stebre, da bi preprečili nadaljnje podiranje podzemskih prostorov. V nedeljo so se ves dan slišali vzdihli in klicanje na pomoč tistih, ki so jih zasule razvaline. S postavljanjem podpornih stebrov in odstranjevanjem ruševin, se je posrečilo pomagati gotovemu številu ljudi, ki so bili lažje poškodovani.

Prevladuje prepričanje, da je po kletah našlo mnogo ljudi strahno smrt. Na nekaterih krajih so tldaj ko so se hiše podrele, popokale tudi vodovodne cevi ter je voda zalila kleti. Vsi, ki so bili tedaj v kletah, so potonili. V nekaterih kletah je voda dosegla višino 3 m. Prav tako so na mnogih krajih zaradi potresa popokale cevi pri centralni kurjavi. Užgalo se je olje ter so vsi tisti, ki se niso mogli pravočasno rešiti spod ruševin, zgoreli.

Iz Vaslui v Moldaviji poročajo, da je polovica stanovaniških hiš v tem mestu postala neuporabna. Železniški promet je po vsej državi spet normalen, razen v nekaterih delih Moldavije, kjer so porušeni železniški mostovi.

Bukarešta, 13. novembra. AA. Stefani: Mesto Pănceu v Romuniji, je zaradi nedeljskega potresa ta-

ko trpelo, da je dobesedno zbrisano. Smrt je našlo več sto ljudi, več sto pa jih je bilo ranjenih. Mesto Focșani je zadela podobna usoda. V Bukarešti, ki spada v zono, kje je bil potres najmočnejši, je našlo smrti vsega 260 oseb pod ruševinami hotela »Carltona«. Pod ruševinami drugih hiš je našlo smrti 60 oseb. Skoraj 300 hiš v Bukarešti bodo morali popolnoma podreti, nekaj pa jih bodo morali hitro popraviti. V petrolejski pokrajini v dolini Trahove ni bilo nobene škode.

Vsemogočni je rešil težkega trpljenja našo nepozabno mamo, gospo

Marjeto Krnc roj. Vrant

Pogreb bo v petek ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Brdo 82, na viško pokopališče.

Ljubljana, dne 13. novembra 1940.

Ivan, Kristina, Ida, otroci; Herman, zet; Bojan, vnuk.

Sredozemska fronta

V Grčiji se pripravljajo novi veliki boji — V Afriki praske v južnem Sudanu

Grško bojišče

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 13. nov. AA. 159. uradno poročilo glavnega stana italijanske vojske se glasi: Udeleževanje patrol in artilerije na področju Korče. Odbiti so poskusi sovražnika, da bi se približal našim izpostavljenim postojankam onstran meje na področju Epira. Naše skupine letal so bombardirale sovražne postojanke na Pindu pri razpotju Micuni-Janina in področja Kalibakija in Filipada. V predelu Beraka so naši lovci sestrelili eno letalo tipa Blenheim.

Sovražna letala so letela nad Dračem ter je bilo pri tej priliki nekaj mrtvih in ranjenih. Eno sovražno letalo je verjetno sestreljeno. Pri ogledniškem poletu nad Malto je bilo sestreljeno eno naše lovsko letalo.

V severni Afriki so naša letala bombardirala vojaške naprave v Suezu ter letališči v Kairu in Abukiru ter dosegla neposredne zadetke teh ciljev. V vzhodni Afriki je pri boju med našimi sprednjimi oddelki in sovražnimi formacijami na področju Kasale sovražnik pustil na bojišču 50 mrtvih. Naše čete so zaplenile strojnice, puške in municijo. Na naši strani so bile izgube zelo majhne. Italijansko letalstvo je bombardiralo in obstreljevalo s strojnimi strelski jarko in artilerijske postojanke ter sovražna taborišča, kakor tudi mehanizirane oddelke pri Otrubu (področje Kasale).

Sovražno letalstvo je izvedlo polet nad Metemo. Pri tej priliki so bili trije mrtvi in 12 ranjenih. Naše lovsko letalstvo je sestrelilo eno letalo tipa Gloucester. Verjetno sta bila zbita na tla še dva druga aparata.

Poročajo o napadu sovražnih letal na Brindisi, Taranto in Bari. Na Bari so padle bombe, ki so povzročile brezpomembno stvarno škodo. Ubite so bile tri osebe.

Tirana, 13. nov. AA. Stefani. Vojni dopisnik agencije Stefani poudarja, da italijansko letalstvo sovražniku ne dovoljuje prodora in da italijanski bombniki vsak dan izvajajo svojo nalogo z veliko natančnostjo. Dopisnik zlasti omenja oni napad, ki so ga bombniki izvedli na področju Prespanskega jezera, kjer so zadeli najpomembnejša oporišča grške obrambe ter dosegli pomembne uspehe. Ogledniška letala so tudi nadaljevala z obsežno in zelo učinkovito akcijo. Dopisnik končno poroča, da so v teku še druge pomembne akcije.

Tirana, 13. nov. AA. Stefani. Dopisnik agencije Stefani poroča, da italijansko letalstvo ne preneha vsak dan po načrtu bombardirati glavna obrambna oporišča Grčije. Ogledniška letala tudi nadaljujejo z učinkovitim udeleževanjem. Posebni uspehi so bili doseženi na področju okoli Prespanskega jezera. V teku so številne italijanske letalske akcije.

Grška poročila

Atene, 13. nov. t. Atenska agencija. Grški generalni štab objavlja naslednje 17. vojno poročilo:

Število vojnih ujetnikov, ki so bili zajeti v bojih v gorovju Pindusa, stalno narašča. Zaplenjeno je bilo tudi mnogo vojnega materiala, med njim topovi 7,5 cm, mnogo havbice, moznarjev in strojnice. Med ujetimi je mnogo ranjenec, za katere je bilo poskrbljeno. Italijanske čete so nekatere vasi v gorovju Pindusa, ki so jih morale zapustiti, pred odhodom oplenile. Ene četa albanskih vojakov se je s častniki vred predala in prešla na grško stran. Italijanska letala so včeraj bombardirala več naših vasi ter povzročila manjše število človeških žrtev. Vojaške škode ni bilo nikjer nobene.

Angleži bombardirajo albanska pristanišča

Atene, 13. nov. t. Associated Press: Angleški bombniki so včeraj v več skupinah ponovno bombardirali italijanske postojanke v Albaniji. Pri predvčerajšnjih bombardiranjih je bilo v Draču uničenih več petrolejskih skladišč in so bile pristaniške naprave razdejane. V Valoni so bombe pogonale v zrak municijsko skladišče in je bilo porušeni več zgradb. Za angleškimi bombniki so prišli še grški, ki so bombardirali Valono in Santa Quaranta, kjer izkrcavajo italijanske čete, ki jih pošiljajo iz Italije na fronto v Albaniji.

Z naše meje

Belgrad, 13. nov. m. O vojaških operacijah na grško-italijanskih bojiščih so belgradski dnevniki dobili naslednja poročila: Tako poroča »Pravda« njen dopisnik iz Bračcina na jugoslovansko-grško-albanski meji naslednje:

Davi je napočil precej veder dan na področju Korča-Lerin, kjer se že več kakor dva tedna vodijo precej krvave borbe med italijanskimi in grškimi četami. Včeraj dopoldne se je stalno slišala deto-

nacija letalskih bomb in strelji težkega topništva. Okrog 11. je bombardiranje prenehalo na obeh straneh. Naš živelj ob meji stalno pripoveduje o stalnih detonacijah letalskih bomb in granat težkega kalibra. Mnogi pripovedujejo, da so šipe na oknih popokale tudi na naši strani.

Iz Ohrida ima »Pravda« naslednje poročilo: Zaradi zelo slabega vremena so operacije na obeh bojiščih v zastoju. Zatišje vlada na obeh straneh. Letalska aktivnost se je na severnem bojišču zmanjšala. Včeraj se je vreme v teh krajih nenadoma poslabšalo in traja slabo vreme še danes. Veter, dež in burja vladajo nad Ohridskim jezerom. Z jugoslovansko-albanske meje nič ne poročajo o bombardiranju in aktivnosti letalstva.

»Vreme« ima naslednje poročilo od posebnega poročevalca iz Ljubija na Prespanskem jezeru: Danes na severnem bojišču ni prišlo do spopada italijanske in grške vojske ter se utrjuje oba nasprotnika na svojih položajih. Italijani se pripravljajo, medtem ko Grki pričakujejo napad. Ne obstaja realna možnost, da bi grška vojska pričela protiofenzivo. Za izvedbo protinapada je treba mnogo pogojev kakor tudi močnega letalstva. Grki pa s tem ne razpolagajo. Zato poveljstvo grške vojske na sektorju Biglište-Kapistec-Kristapegi ne namerava začeti s protinapadom, čeprav je morala njegovega vojaštva zelo dobra. Grki so, kakor izgleda, pozno zvedeli, da italijanska vojska pripravlja ofenzivo. Edino tako si je mogoče tolmačiti njihovo počasnost v zbiranju čet. Grško prodiranje po cesti Koster-Lerin je italijansko letalstvo že danes zelo oviralo. Zato se je pomikanje grških čet vršilo počasi. Jasnno je, da se je to izvajalo zelo počasi, ker so grške ceste na tem delu zelo slabe in nevarne. Včeraj okrog 3. popoldne so tri italijanska bombna letala metala bombe na most na cesti od Male Prespe proti Kosturu. Ta most stoji 4 km od naše meje. Italijanska letala so odvrгла 20 do 30 bomb. Od naše meje se je dobro videlo, kako so se dvigali močnejši stebri vode iz Prespanskega jezera, ki so dosegli višino 30 do 40 metrov. Od močne detonacije so se tresle hiše v Ohridu, Debru in Strugi. Angleški in grški bombniki skupaj bombardirajo Lubrežde, ki leži nasproti Ohridu, ter most na reki Ljum.

Ena grška divizija iz Egipta

Aleksandrija, 13. nov. t. Atenska agencija. Grški naselenci v Egiptu se zelo pridno javljajo pod zastavo. Do sedaj je zbranih že toliko vojaških obveznikov, da bodo sestavili divizijo, ki bo oborožena z najnovejšim orožjem in odpravljena na grška bojišča.

Spet večji boji nad Anglijo

Napadi na Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 13. nov. AA. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Ceprav so nevihte in mraz onemogočile angleškemu letalstvu polet, so oddelki nemških letal v noči med 11. in 12. novembrom nadaljevali z uspešnimi napadi na London. Angleška prestolnica je bila izpostavljena napadom tudi 12. novembra. V Kensingtonu sta bila zadeta neko skladišče in neka plinska naprava. Uspešno so bile bombardirane pristaniške in prometne naprave, skladišča in tovarne orožja in avtomobilov v južni Angliji. V noči med 12. in 13. novembrom je nekaj angleških letal metalo bombe v zahodni Nemčiji. Bombe so v večini primerov padle na odprta polja ter tam prizadele brezpomembno škodo. Le v nekem naselju je bila razrušena ena stanovanjska hiša, dve zgradbi in vodovod pa poškodovani. Ranjenih je bilo več oseb, ki se niso zatekle v zavetišča. Škoda na nekem kraju ob železniški progi so hitro popravili.

Včeraj na nemški strani ni bilo izgub. Po naknadnih poročilih so italijanske letalske sile sestrelile 11. novembra 10 sovražnih letal.

Angleška poročila

London, 13. nov. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: V pretekli noči so bili napadi nemških bombnikov spet zelo obsežni in je bil glavni napad namenjen spet Londonu. Napad je trajal do polnoči, nakar je prenehal in se v velikem obsegu spet ponovil proti jutranjim uram. Nemški bombniki so na London prihajali hkrati s štirih različnih strani. Tudi v srednji Angliji so bila napadena nekatera mesta. Precej je trpelo mesto v dolini reke Mersey (Liverpool), kjer je bilo vrženih več eksplozivnih bomb, ki so porušile nekaj zgradb. Na neko mesto v južnovzhodni Angliji je bilo vrženih 15 bomb, ki so raznesle nekaj stanovanjskih hiš in ubile 6 ljudi.

V Londonu je ena bomba padla blizu Trafalgar Square in je delno zadela lepo cerkev

Daite mi
15 centimetrov
pečenice!

Kdo bi tako kupoval, namesto da bi vprašal po kakovosti!

Pri nakupu žarnic zahtevajte izrecno le kvaliteto TUNGSRAM-KRYPTON žarnico:

Ista da več sončnim žarkom podobne svetlobe in porabi pri tem mnogo manj toka!

BOLJSA LUC, MANJSI STROSKI!

Iz Afrike

Kairo, 13. nov. AA. Reuter. Snočnje poročilo poveljstva angleških sil v Egiptu pravi: Egipt, Kenija in Palestina: Fronta je ostala nespremenjena. Sudan: Naši oddelki, ki operirajo okrog Galabata, so imeli zelo majhne izgube, ves dan je naše topništvo obstreljevalo sovražne objekte v Metemi. Na odseku Kasale se operacije nadaljujejo.

Kako se bo odločil Egipt

Kairo, 13. nov. b. Včeraj je pričel zasedati egiptski parlament. S sklicanjem parlamenta je postalo pereče tudi vprašanje, če bo Egipt stopil v vojno na strani Anglije ali bo še naprej ostal nevtralen. Pri zadnjem obisku angleškega ministra Edena v Egiptu so Angleži razvili veliko politično delavnost z namenom, da pridobijo egiptsko vlado za končno odločitev, da stopi v vojno na strani Anglije. Po končanih egiptsko-angleških pogajanjih je položaj še vedno nejasen. Ne samo da Egipt ni stopil v vojno, temveč ni tudi nobenih znakov, ki bi kazali, da namerava Egipt stopiti v vojno po obisku Molotova v Berlinu. Splošno vlada pripravljenosti, da bo Egipt še dalje ostal nevojskujoča se stranka.

V Ameriki grade 120 tovornih ladij za Anglijo

Stockholm, 13. nov. AA. Stefani: Dopisnik lista Svenska Dagbladet iz Washingtona poroča, da je bila v prestolnici USA podpisana pogodba o zgraditvi 120 tovornih ladij za Anglijo. Prav tako je bil podpisan sporazum tudi o nujni prodaji 63 drugih ladij Veliki Britaniji. Anglija je dala Združenim državam vsoto 10 milijonov funtov sterlingov za zgraditev čezoceanskih ladij, ki naj bi zamenjale one ladje, katere so bile v teku vojne potopljene.

»Leteče trdnjave« iz Amerike za Anglijo

Washington, 13. nov. AA. Reuter: Potrjujejo, da bo Anglija nazadnje dobila nekaj takozvanih »letečih trdnjav«, t. j. velikanskih bombnikov, ki lahko napadajo naprave, ki so oddaljene 3000 km in se tudi vrnejo na svoja oporišča. Z drugimi besedami se to pravi, da lahko ti bombniki polete iz Amerike kamor koli v Evropo. Izvedelo se je, da bo Anglija dobila najnovejše znamke teh ogromnih letal. Pričakujejo, da bo Amerika prodala Angliji prva taka letala med 20. in 30. novembrom. Anglija bo dobila polovico »letečih trdnjav«, ki bodo do tedaj zgrajene. Prihodnje mesece bodo izdelovanje teh ogromnih letal pospešili. Nove »leteče trdnjave« imajo boljše obrambna sredstva pred topovskim ognjem kakor pa so to imela prejšnja letala. Posebno važna je njihova aerodinamična oblika, ki pospešuje hitrost poleta in povečuje akcijski radij.

Gibanje generala de Gaullea

Berlin, 12. nov. t. Reuter. Verjetno je, da je general De Gaulle zavzel še eno afriško pristanišče. Kakor se je izvedelo iz Geneve, poroča uradno nemški poročevalni urad, so vse zveze s Port Gentil (drugo največje pristanišče v Gabonu), po zahtevi iz Vichyja, pretrgane. Iz tega v Vichyju sklepajo, da je po zavzetju mesta Liberville general De Gaulle osvojil tudi Port Gentil.

Eksplodizije v Ameriki

New York, 13. nov. AA. DNB: Ponoči so prispela v New York nova poročila o eksplozijah in požarih, ki so nastali v raznih delih USA. V Kantonu, v državi Ohio, je prišlo do eksplozije petrolejskega tanka družbe Alehany Oil Comp. Ta rafinerija ima 15 tankov. Požar, ki je nastal zaradi eksplozije, pa se jim je posrečilo omejiti. V Oklahomi je eksplodiral petrolejski stolp.

Nad Nemčijo

London, 13. nov. t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča: Naši bombniki so snoči v večjem obsegu obiskali razne industrijske kraje v Nemčiji in jih obmetali z bombami. Predvsem so napadli petrolejske čistilnice v Gelsenkirchenu in Ruhrortu, tovarne za municijo in skladišča v Duisburgu. Druga skupina je napadla nemško oporišče za podmornice v francoskem pristanišču Lorientu. Tretja skupina je bombardirala veliko število sovražnih letališč v Nemčiji in v od Nemčije zasedenih krajih. Dve letali se nista vrnila s tega poleta.

Vojna na morju

Angleško poročilo o nemškem napadu na angleški konvoj: Ne 38, ampak 9 ladij

London, 13. nov. t. Reuter. Admiraliteta poroča: V zvezi s poročilom vrhovnega nemškega poveljstva, da so nemške pomorske sile napadle konvoj 38 angleških trgovinskih ladij nekje na Atlantskem morju in vse ladje potopile, poročamo, da je do sedaj že 24 ladij tega konvoja nepoškodovanih priplulo v angleško pristanišče. Potopljenih je bilo verjetno samo devet ladij, toda še od teh je mogoče, da se je ena ali druga rešila, ker se je konvoj ob priliki napada takoj razpršil. Nosilnost rešenih ladij znaša 150.000 ton. Nekaj ladij je po radiu javilo, da je na poti v pristanišče. Konvoj je spremljalo 15.000 tonska pomožna križarka (oborožena trgovska ladja)

Antonescu na poti v Rim

Rim, 13. nov. AA. DNB: Iz obveščenih italijanskih virov se je zvedelo, da bo poglavar Romunije in predsednik romunske vlade general Antonescu, ki prispe jutri v Rim v spremstvu zunanjega ministra Sturze in zunanjega podtajnika ta tisk in propagando Constanta, bival skupno z omenjenima gospodoma v vili »Madama«. Po vpisu v dvorsko knjigo in potem, ko bo položil vence na grobove članov italijanskega kr. doma, na grob neznanega vojaka in na spomenik žrtvam fašistične revolucije, bo general Antonescu sprejet v svečano avdienco pri kralju in cesarju. Po avojenci bosta romunska državnika gosta na kosilu na dvoru. Popoldne bo generala Antonescu sprejel ministrski predsednik Mussolini ter italijanski zunanji minister, medtem ko bo državni podtajnik za tisk in propagando Constant obiskal italijanskega ministra za narodno kulturo Paolinija. Zvečer bo priredil zunanji minister grof Ciano slavnostno večerjo.

Ta državniški obisk bo trajal tri dni. Romunska častna gosta bosta odpotovala iz Rima v soboto.

Na poti skozi Ljubljano

Ljubljana, 13. novembra.

Nocoj ob 20.17 je s posebnim vlakom prispel v Ljubljano predsednik romunske vlade in voditelj romunske države general Antonescu.

Skupina čeških letalcev, ki jih vodi enooki častnik (v sredi) in ki se bore na strani Anglije.

Gospodarstvo

Trgovina s koruzo

Belgrajski listi pišejo o trgovini s koruzo tole: Cene koruze so letos razmeroma visoke. To ni zdrav pojav, da znaša cena koruze 85% cene pšenice najboljšje kakovosti. Tako ugodnega razmerja koruza s pšenico ni imela od leta 1928, ko je bila proizvodnja koruze izjemno slaba.

Neki krogi razlagajo visoko ceno koruze s tem, da je letos veliko povpraševanje za koruzo po tvornicah špirta. Tvornice špirta kupujejo velike količine koruze, ne kupujejo pa kot prej samo pokvarjeno blago, ampak tudi zdravo ko-

ruzo. To delajo radi tega, ker jim to dovoljuje visoka cena špirta.

Končno pravi belgrajska »Politika«, da vlada ne bo ostala ravnodušna do tega pojava izrednega in z ničemer opravičenega zvišanja cene koruze. Najbrže bodo v najkrajšem času cene koruzi maksimirane kot so maksimirane tudi pšenici. Da se ne bi producenti odtegnili s trga, bo istočasno uveden tudi prisilni odkup. To pomeni, da bo tudi za koruzo vpeljan isti režim kot za pšenico, ki je sedaj v veljavi.

Prodaja bučnega olja

Tovarne bučnega olja v Sloveniji so dobile potrebne količine bučnih pečk in imajo bučno olje že na razpolago.

Trgovci-grosisti kakor tudi trgovci-detajlisti ter zadrage, ki so preteklo leto prejemale bučno olje direktno pri tovarnah, bodo tudi letos dobivali olje v istih količinah in pri istih tovarnah kot preteklo leto.

Trgovci-detajlisti pa, ki so dobivali preteklo leto olje od trgovca-grosista, ga tudi letos dobe le pri tistem grosistu.

Trgovcem-detajlistom in zadrugam so zaenkrat pri tovarnah bučnega olja ali pri grosistih na razpolago iste količine bučnega olja, kakor so jih nabavili v mesecih oktober, november, december leta 1939. Te količine bodo tovarne odnošno grosisti razdelili sukcesivno, kakor bodo prihajala naročila.

Razdelitev za leto 1941 se bo izvršila naknadno, bo pa v skladu s porabo v odgovarjajočih mesecih leta 1940.

Cena se ni določena. Določil jo bo urad za kontrolo cen v Belgradu in bo v nekaj dneh objavljena.

Za redne potrebe je osigurana dovoljna količina bučnih koščic za celo leto. Trgovci-detajlisti in zadrage naj pri razdelitvi skrbijo, da ne bodo posamezniki ustvarjali nepotrebnih zalog, pa bo bučnega olja za normalne potrebe vedno dovolj na razpolago.

Ameriška kemična industrija

Izvoz kemičnih in sorodnih izdelkov iz USA je l. 1939 znašal približno 200 milijonov dolarjev, kar je v primeri z l. 1938, za 25% več.

Glavni vzrok tega povečanja izvoza je izbruh evropske vojne; izvoz kemičnih izdelkov je od 1. septembra 1939 do konca leta znašal 87 milij. dol. ali 85% več kot v odgovarjajočih 4 mesecih prejšnjega leta.

Ce primerjamo današnje stanje z onim pred pet in dvajsetimi leti, se zdi malo verjetno, da bi USA danes mogla biti prve med državami z razvito kemično industrijo.

Pred 20 leti ni v Ameriki še nihče mislil na to, da bi konkuriral z močno nemško ali angleško kemično industrijo. Vendar pa ta panoga v Ameriki ne datira šele s svetovno vojno, saj je obstajala že skoraj 100 let 30 podjetij za izdelovanje kemičnih proizvodov s skupnim kapitalom približno 5 milij. dol.

Danes je lista organskih in neorganičnih kemičnih izdelkov v USA praktično neomejena. Izdelujejo se: zdravilski obliži, tinkture, desinfekcijska sredstva, mila, izdelki za kovinsko industrijo, suho čiščenje, strojarstvo, za obdelovanje tekstilij, razne smole, barve, firneži, laki, farmacevtski in kavčukovi izdelki, naftni derivati, razvita je industrija papirja, stekla, gradbenih izolacij, rudarskih potrebščin, destilacije vode in industrije, ki so v zvezi s prehrano.

Samo ena ameriška tovarna izdeluje preko 150 sintetičnih organskih kemičnih izdelkov, med njimi: topila za barve in lake, sredstva za obdelovanje tekstilij, usnja, olj, mazava mila, sredstva proti zmrzovanju, razne smole za izdelovanje posode, ki se ne razbije, plastične snovi in sintetična vlakna.

L. 1900. so ameriški kemični izdelki bili že dobro znani na svetovnih tržiščih; leta 1914. je znašal izvoz tega blaga 72 milij. dol.

Vendar je ameriška kemična industrija kljub temu, da je dosegla gotov procvit, bila preveč enostranska, ker se je omejevala bolj na anorganske izdelke, in ne tudi na organske.

Pred svetovno vojno je dejanska Nemčija imela monopol v izdelovanju kemičnih proizvodov. Organska kemija je bila ena izmed nemških posebnosti in nihče ni mislil, da bi se jo dalo na tem njenem posebnem področju dohiteti.

Naravni vzrok tega naziranja je bil, da je vse iznenadila kriza l. 1914.

Izvor organskih kemičnih izdelkov je bil za vse popolnoma neznan. Izdelki, ki so prej tako lahko prihajali iz Nemčije, pa se niso dali enostavno nadomestiti z drugimi. Industriji v USA so morali na hitro zgraditi novo industrijo, in sicer že od vsega začetka v velikem obsegu. To je bila težka naloga. Vendar nujnost je bila tu in ameriški kemiki so šli z veseljem na delo. Rezultati so bili presenetljivi, ker so Združene države v kratkem izdelovale n. pr. prevleke za krila letal, optično steklo, kemične izdelke, ki se rabijo v fotografiji, tekstilne barve in farmacevtske proizvode.

Ameriški kapital, ki je bil investiran v kemično industrijo med svetovno vojno in takoj po premirju, je znašal:

leta 1914.	16.800.000 dolarjev
" 1915.	65.500.000 "
" 1916.	99.200.000 "
" 1917.	146.100.000 "
" 1918.	73.400.000 "
" 1919.	112.100.000 "

Dvig, ki ga je ameriška kemična industrija dosegla s svetovno vojno in po premirju, se je nato še z večjo brzino nadaljeval. Danes predela ta industrija letno za 600 milij. dol. surovin, prodajna vrednost končnih izdelkov pa znaša približno 1250 milij. dol. Na domačem trgu je ameriško blago popolnoma izpodrinilo nekdanje nemško, v teku 25 let med obema vojnoma pa so ameriški tovarniki odkrili stotine novih proizvodov, ki so danes že neobhodno potrebni, čeprav so bili pred svetovno vojno v trgovini še popolnoma neznan.

Kliring z Romunijo. Iz Belgrada poročajo, da je bil z Romunijo dosežen načelni sporazum, da se v kratkem sestanejo obe delegaciji na pogajanja o sklenitvi novega blagovnega in plačilnega sporazuma. Kaže, da se bo trgovina z Romunijo še nadalje razvijala na osnovi kliringa. Romuni so namreč sami predlagali, naj bi naš uvoz nafte plačali v blagu, ne pa v devizah, kot je to bilo doslej.

Revizija zadrug. Agencija »Jugoslovanski kurir«, ki izhaja v Belgradu, poroča, da se na pristojnem mestu proučuje vprašanje izvedbe revizije v nekaterih vrstah naših zadrug. Gre za revizijo onih zadrug, ki pod kopreno združništvu izvršujejo vse trgovske posle z nezadružniki.

Bombaž iz Turčije. Iz Carigrada poročajo, da je te dni odpotovala iz Carigrada prva ladja z bombažem iz Turčije za naša pristanišča. Ladja je romunski »Sulina« in bo bombaž prepelan v Galac, od tam pa naložen na rečne ladje in prevožen k nam.

Potrebe klirinških mark. Veliki promet v klirinških markah na naših borzah kaže, da se krijejo vse potrebe v klirinških markah. Doslej je bilo kritje potreb mark dozirano, ker Narodna banka ni imela vedno dovolj klirinških mark.

Cene jedilnega olja. Belgrajska »Politika« prinaša članek, v katerem pravi, da je sedanja cena olja previsoka in da bi smela biti na debelo v Belgradu največ okoli 19.50 din. ne pa kot doslej 23.50 din. Slično nižja mora biti tudi nadrobna cena olja.

Izdelan je načrt uredbe o osnovanju sveta za gospodarsko politiko. Ministrstvo trgovine in industrije je izdelalo predlog uredbe o osnovanju sveta za gospodarsko politiko, katerega svrha je koordinacija poslov in vodstva enotne politike in varovanje edinstva gospodarskega področja naše države.

Indeksi cen na drobno v Belgradu, kakor ga izračunava Narodna banka, je od septembra do oktobra letos narasel od 106,7 na 115,2, dočim je znašal oktobra lani 85,3 (za kmetijske proizvode, od 109,2 na 113,3 za obrtne in industrijske proizvode, od 158,7 na 168,7 za kolonijalne proizvode. Indeks za kurjavo in razsvetljavo je narasel od 104,5 na 109,5. Splošni indeks cen na drobno se je v teku enega leta povečal od 86,7 na 121,1, torej za okoli 40%. Splošni indeks cen na drobno v 10 največjih mestih naše države je v teku enega leta narasel od 91,8 na 132,4%, od tega indeks za prehrano od 95,8 na 133,4, za obleko in obutev od 78,9 na 120,3, za kurjavo in razsvetljavo od 100,1 na 124,7.

Uredba o oprostitvi taks za prenos sedežev industrijskih podjetij v našo državo. Ministrski svet je predpisal uredbo o oprostitvi plačila taks industrijskih podjetij ob prenosu njih sedežev v Jugoslavijo. Cl. I. uredbe pravi: Tujim delničnim družbam, ki prenašajo svoj sedež iz inozemstva v Jugoslavijo, more fin. minister na predlog ministra trgovine in industrije odobriti stvarno osvoboditev plačila državnih in samoupravnih taks in doklad na nje za vse taksne predmete, ki so v zvezi s tem prenosom, pa tudi za prenos delnic, kolikor so bili izvršeni v svrhu omogočenja prenosa sedeža v Jugoslavijo. Od te oprostitve so izzeti taksni predmeti iz tr. postavke 101 in predmeti iz pravnega postopka pred rednimi sodišči. Oprostitev od taks iz prejšnjega odstavka se more odobriti samo v primerih, ko se industrijske naprave dotične družbe v celoti ali pretežno nahajajo v Jugoslaviji, ko večina delnic družbe, katere sedež se prenaša, pripada jugoslovanskim državljanom in se nahaja v Jugoslaviji, ko se vse te okoliščine verodostojno dokažejo, kar oceni minister trgovine in industrije. Prenos sedeža se mora stvarno izvršiti najdalj v roku 8 mesecev od dne, ko se prošilcu sporoči odobritev fin. ministra. Prošnje za taksno oprostitve se morajo vlagati najdalj v roku 2 let, računajoč od dneva uveljavljenja te uredbe in sicer ministrstvu trgovine in industrije, ki jo pošlje dalje s svojim obrazloženim predlogom ministrstvu financ.

Nova gospodarska revija v Zagrebu. V Zagrebu je začela izhajati mesečna gospodarska revija »Komercijalist« za komercialna, finančna, gospodarsko-politična in socialna vprašanja. Urednik lista je g. dr. ing. Ivo Padovan, gospodarski svetnik. V prvi številki se revija zavzema za izdajo državnih bankovcev, ki naj bi bili v obtoku poleg bankovcev naše Narodne banke. Revija izhaja v začetku vsakega meseca in je letna naročnina 240 din, za inozemstvo 360 din, posamezna številka pa stane 20 din. Uredništvo in uprava sta v Zagrebu, Masarykova 22 (polnadstropje netičnika).

Kaj je z uvozom riža? Nedavno smo poročali, da bomo uvozili iz Italije večje količine riža. Sedaj so o razdelitvi tega riža že izdelani dokončni predlogi na osnovi sklepov Zveze luščilnic riža. Gre pa še za ceno riža. Tudi o ceni so se mednarodni faktorji sporazumeli, vendar so težave v tem, da je naš domači, južnosrbijanski riž dražji kot uvoženi. Cena riža pa naj bi bila v vsej državi enotna. Našli so tudi za to izhod, stvar pa je sedaj pri banki oblasti v Zagrebu, ki predmet proučuje in je zaradi tega pričakovati kmalu dokončnih odlokov o ceni riža pri nas.

Minister raje, dr. Göbbels je bil pred kratkim v Pragi in je obiskal tudi predsednika dr. Hacho.

Angleški ministrski predsednik Winston Churchill in angleški delavski voditelji (od leve proti desni): minister za delo Ernest Bevin, major Atlee in Arthur Greenwood.

Vprašanje zavarovanja blaga v tuji valuti. Pri deviznem ravnanstvu Narodne banke je bila konferenca z zastopniki zavarovalnic v naši državi. Na konferenci so razpravljali o vprašanju zavarovanja našega uvoza in izvoza v tuji valuti. Dosežen je bil načelni sporazum z zavarovalnicami in pričakovati je v kratkem končnega odloka o tem.

Iz zagrebškega trgovskega registra. Pri mirni premogokopni d. d. je bil vpisan za člana ravnanstva dr. Svirjuga Stanko. — Za poslovodjo Steyr-Daimler-Puch, jugoslovanska trgovska družba z om. zavezo, Ljubljana, podružnica Zagreb, je bil vpisan Rihard Ryznar. — Pri Slaviji, tvornici kemičnih proizvodov, d. d. v Zagrebu je bil izbrisan član ravnanstva Mavro Ofner, vpisani pa Zvonimir Muhlstein, in. Oskar Birolla, Imbre Armuth in Djura Armuth, vsi iz Zagreba.

Iz trgovskega registra. Vpisani sta bili: Ljudska kuhinja, družba z om. zavezo na Jesenicah (izvrševanje gostilničarske obrti v Krekovem domu na Jesenicah), glavica 200.000 din, od tega stvarni vložek 100.000, plačano v gotovini 100 tisoč din, poslovodje Kastelle Anton, Gospodarič Jakob, Markež Jože in Godina Jože, Tiskovna družba z om. zavezo, Maribor, glavica 200.000 din, poslovanja Višnjec Ivo. — Pri Celulozi, dr. z om. zavezo v Vidmu pri Krškem je bil vpisan prokurist Pesek Vladimir. — Pri Isis, d. d. za industrijo in promet z drogami in kemikalijami, podružnica Ljubljana je bil vpisan član uprave mr. ph. Ramor Rudolf, namesto Hruša Dragana. — Pri Gradbeni družbi z om. zav. prej C. Pickel sta bila izbrisana poslovodji ing. Hribar Boris in Hribar Jirina, roj. Brožikova, vpisana pa ing. Friedau Ferdinand in Friedau Amanda Zora.

Vpis v zadrugi register. Nabavljena zadruga z omejenim jamstvom v Rušah, prvi član uprave ing. Terzan Josip.

Konkurz v poravnalni zadevi Šmida Matije, trgovca iz Nove vasi št. 8, se ne uvede uradno, ker ni kritja za stroške konkurznega postopanja.

Likvidacija. Selekejska zadruga za rejo perutnine v Mariboru, r. z. z o. z.

Cene na Hrvaškem. V zadnji številki zagrebške revije »Ekonomist« čitamo zanimive podatke o razvoju cen na Hrvaškem. Predvsem se opazijo velike krajevne razlike v cenah. V primeri s srednjo ceno je znašala dispariteta n. pr. pri siru celih 64%, najmanjša pa je bila pri masti samo 3%. Samo nadzorstvo nad cenami je z ozirom na zahtevana povišanja cen odobrilo ta povišanja samo delno ali pa jih v celoti zavrnilo. To se je zgodilo n. pr. z rižem, mesom (telečjim in govejim), salom itd. Toda to so podatki samo za področje mesta Zagreba, dočim je nekoliko drugačna slika v ostalih oblastnih nadzorništvih cen.

Ideološke osnove našega združništva. Revija »Ekonomskefinančno življenje« v Belgradu je izdala knjigo tajnika Glavne zadrugne zveze G. Djordja Davidovića z naslovom »Ideološke osnove našega združništva«. Pisec obravnava različne vplive na ideološko zgradbo združnega gibanja, nato pa analizira vpliv socialne sredine na ideološka stremeljenja našega združništva. Podrobno opisuje vpliv združnih načel na naše združništvo. Nadalje piše o novem združnem zakonu kot ideološki podlagi našega združništva in zaključuje s sliko splošne ideološke smeri našega združništva.

Borze

Dne 13. novembra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 5, 209.958 din, na belgrajski 8,6 mili. din (18.012 in 380.000 mark, 86.000 drahem, 162.742 šv. frankov in 10.161 dol.) V efektih je znašal promet na belgrajski borzi 3.120.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji

London 1 funt 175.35—178.55
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1028.34—1038.34

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 216.86—220.06
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1270.73—1280.73

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark 1772.00—1792.00

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 41.65—42.35

Zürich: Pariz 9.95, London 17.10, Newyork 431.125, Milan 21.775, Madrid 40.—, Berlin 172.50, reg. marka 49.57, trg. marka 30.— Buenos-Aires 102.—

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 442 —445
v Zagrebu 444 —446
v Belgradu 444.50—445.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% invest. posojilo 98—99, agrarij 53—57, vojna škoda promptna 442—445, begunske obveznice 75—77, dalm. agrarij 70—71, 8% Blerovo posojilo 99—101, 7% Blerovo pos. 94—95, 7% posojilo Drž. hip. banke 101—103, 7% stab. posojilo 94—96. — Delnice: Narodna banka 6.300—6.500, Trboveljska 335—345, Kranjska industrijska družba 136 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. pos. 98 denar, agrarij 55 denar, vojna škoda promptna 444—446 (444.50), begunske obveznice 78 blago, dalm. agrarij 71 blago, 6% šumske obveznice 71 blago, 4% severni agrarij 52.50 denar, 8% Blerovo pos. 100 denar, 7% Blerovo pos. 95.50 denar, 7% pos. Drž. hip. banke 101 den., 7% stab. pos. 95 denar. — Delnice: Narodna banka 6.450 blago, Priv. agrar. banka 192 denar, Trboveljska 346—350 (350), Sladk. tov. Bečkerek 675 denar.

Belgrad. Državni papirji: agrarij 58 denar, vojna škoda promptna 444.50—445.50 (444.50), begunske obveznice 77 denar, dalm. agrarij 69.50—70, 6% šumske obveznice 69.50—70, 4% severni agrarij 52.50—53.25 (53), 8% Blerovo posojilo 100.50—101, 7% Blerovo posojilo 94.50 denar, 7% pos. Drž. hip. banke 100.50 denar. — Delnice Narodna banka 6500 denar, Priv. agrarna banka 191—193 (192 drobni komadi).

Žitni trg

Horuza, bač. nova sušena pariteta Inelija 266—268; bač. nova sušena pariteta Vršac 264—266. Tendencja za koruzo prijazna, za ostalo nizopremenjena. Promet srednji.

Gene živini in kmetijskim pridelkom

Cene živine in kmetijskih pridelkov v okraju Murska Sobotna, dne 6. novembra t. l.: Biki I. vrste 7—8 din, II. 6—6.50, III. 5—6, telice I. vrste 6.50 do 7.50, II. 6—6.50, III. 5—6; krave I. vrste 5—6, II. 4—5, III. 3.50—4; teleta I. vrste 7.50—8.50, II. vrste 6—7; prašiči pršutarji 12—13 din za kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 14, zadnji del 16, II. vrste prednji del 12, zadnji del 14; svinjina 15 do 17, slanina 23—25, svinjska mast 26—30, čisti med 25—40, goveje surove kože 20—24, telečje surove kože 24—26din za kg. — Pšenica 300 din, ječmen 290—310, rž 320, oves 300, koruza 300, fižol 400—500, krompir 120, seno 65—90, slama 35 do 45, jabolka I. vrste 500, II. 400, III. 250 din; pšenična moka 400—800, koruzna moka 400 din za 100 kg. — Trda drva 180 din za kub. meter, jajca 1.20 din komad, mleko 2 din liter.

Cene živine in kmetijskih pridelkov v okraju Dravograd, dne 7. novembra t. l.: Voli I. vrste 8, II. 7, III. 6; telice I. 8, II. 7, III. 6; krave I. vrste 7, II. 6, III. 5; teleta I. vrste 9, II. 8; prašiči šepharji 15, pršutarji 13 din za kilogram žive teže. — Goveje meso I. vrste 17, II. 14 svinjina 20—22, slanina 25, svinjska mast 28, čisti med 28, neoprana volna 40, oprana volna 70, goveje surove kože 24, telečje surove kože 26, svinjske surove kože 8 za en kilogram. — Pšenica 400 din, ječmen 350, rž 400, oves 300, koruza 350—400, fižol 700—800, krompir 175—200, lucerna 150, seno 120, slama 45—50, jabolka I. vrste 400, II. 350, III. 300; pšenična moka 500—900, koruzna moka 425, ajdova moka 650 do 750 din za 100 kg. — Trda drva 110 din za kub. meter, jajca 1.50 za komad, mleko 2.50 din za liter, surovo mleko 40 din za 1 kg.

Ljubljana, mesto, dne 6. nov. Voli I. vrste 9—9.50 din, II. 8.50—9 din, III. 7—8 din; telice I. 9—9.50 din, II. 8.50—9 din, III. 7—8 din; krave I. 7.50—8 din, II. 6—7 din, III. 5—6 din; teleta I. 9—10 din, teleta II. vrste 9 din, prašiči pršutarji 14—15 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 16 din, zadnji del 18 din, goveje meso II. vrste prednji del 13 din, zadnji del 15 din; svinjina 18—24 din, slanina 23—26 din, svinjska mast 28 din, čisti med 30 din, goveje surove kože 24—26 din, telečje surove kože 28 din, svinjske surove kože 10 din za 1 kg. — Ječmen 4.50—5 din, rž din 4.50—5, oves 4—4.50 din, koruza 4.50—5 din, fižol 6—7 din, krompir 1.50—2 din, seno 0.75—1.50 din, slama 0.60 din, jabolka I. 10 din, II. 8 din, III. 6 din, hruške I. 18 din, II. 12 din, III. 8 din, pšenična moka 5—9 din, koruzna moka 5—5.50 din, ajdova moka 6.50—9 din za kg. — Trda drva 145—170 din za 1 kub. meter, jajca 1.75—2 din za 1 kom., mleko 2.50—3 din za 1 liter, čajno aslo 44—48 din za 1 kg. — Navadno mekano vino v gostilnah 14 din za 1 liter, finejše sortirano vino v gostilnah 20 din za liter.

Alkoholizem - velika rana na našem narodnem telesu

O stari napaki našega narodnega življenja — o alkoholizmu se je že zelo pogosto pisalo. Borba proti temu velikemu narodnemu škodljivcu traja naprej, boj proti alkoholu je organiziran, toda malokatera napaka se našega narodnega telesa tako trdovratno drži kakor ravno alkoholizem.

V teh dneh se bolj ko prejšnje tedne kažejo izrastki pretiranega uživanja alkohola med nami. Ljudje so ponekod skoraj da zopet začeli v alkoholu iskati razbremenitev vseh dnevnih težav in skrbi; dasi so se alkoholne pijače v zadnjem času precej podražile, se njihovo uživanje ni omejilo tako, kakor bi bilo pričakovati. Uživanje alkohola v teh časih nas še bolj tare ko pa druge čase. Uničuje odporne klice v našem telesu in zrahljano zdravje in razbičani živci bodo sedaj v zimskih in nevšečnih mesecih še bolj podvrženi raznim boleznim, kakor pa je bilo to prejšnje čase. Alkohol pa nas uničuje; nameščencem, delavcem in kmetom požira zaslužek in ko bodo prišli časi preizkušenj, tedaj za zdravila ali pa za najnujnejšo pomoč ne bo denarja pri hiši.

Tri vrste alkoholikov

Ljudi, ki se z alkoholom zastrupljajo, delimo v tri vrste. V prvi skupini so alkoholiki, ki imajo patološko, bolešno pozešenje po alkoholu. Vsi ti pijejo, ker so telesno ali duševno bolni oziroma dedno obremenjeni. Ljudje navadno mislijo, da so ti alkoholiki zboleli zaradi tega, ker so alkohol preveč uživali. To pa ni zmeraj res. Take patološke alkoholike morajo zdraviti zdravniki-

psihiatri, pri nas pa je za ljudsko zdravje še pre- slablo preskrbljeno, da bi se za patološke alko- holike vsaj toliko pobrigali kakor za bolnike z nalezljivimi boleznimi ali pa za jetične.

Druge velika skupina ljudi uživa alkohol, ker se preslabo hrani. Alkohol naj iz šibkega telesa dan za dnevom izsiljuje delovno moč, ki je po- trebna za vzdrževanje bednega življenja. In al- kohol res poživlja izmorgano telo, dokler letó prezgodaj ne omaga. Tedaj govorimo in pišemo o žrtvah alkohola, namesto da bi pisali in govorili o žrtvah revščine. Slovenci nismo razkričani pi- janci zato, ker popijejo toliko in toliko alkohola, ampak zato, ker smo socialno zelo zaostali in ker je naše ljudstvo še zelo revno. Drugi narodi po- pijejo še več alkohola, takega alkohola, ki je moč- nejši in učinkovitejši, pa ga vzdrže in niso raz- kričani za pijance, ker žive pač v boljših ži- vljenjskih razmerah in jim zato alkohol tako hitro in toliko ne škoduje. Dokler ne bomo premagali velike revščine, ki tare tri četrtine našega naroda, tako dolgo bo alkohol naša velika poguba.

V tretjo skupino spadajo tisti, ki so se na- vadili na uživanje alkohola zaradi slabe vzgoje, zaradi slabotnega značaja ali zaradi prelahkih pri- lik za uživanje alkohola. S primernimi ukrepi bi pri teh alkoholikih lahko še kaj dosegli, pouča- riti pa moramo, da zasebni napori ne morejo pri njih doseči mnogo, ampak mora poseči vmes oblast s svojimi ukrepi.

Glavna načela boja proti alkoholizmu

Vodilno načelo pri zatiranju alkoholizma naj bo, da se proizvodnja pitnega alkohola čim bolj omeji. Alkohol, ki se prodaja za pitje, naj bo res dober, zdravju čim manj škodljiv in kolikor mo- goče — poceni. Slednja zahteva navidez ni v skladu z resnimi nameni protialkoholnega boja, toda je logična in neločljivo zvezana z obema pr- vima zahtevama.

Pri nas so trošarine za proizvodnjo alkohol- nih pijač zelo visoke. Ker so plačila visoka, se med ljudstvom tihotapi in širi cena alkohola pijača, ki se proizvaja iz slabega spirita. Prav tako se širi tihotapstvo z alkoholnimi pijačami, kajti visoka državna trošarina jamči tihotapecem in njihovim odjemalcem za sijajen dobiček. Legalna trgovina z alkoholnimi pijačami proda le malo spirita, likerjev in ruma, kajti marsikdo vzame le toliko, da prikrije svoje tihotapstvo. Med zakoni- tim spiritom in likerji ter rumom prodajajo raz- ni trgovci in gostilničarji pogosto tudi poleg etil- nega in amilnega celo strupeni metilni alkohol.

Druga pogrška pri prodaji alkoholnih pijač je tudi ta, da državna in banovinska oblast po-

birata velike davčine od boljših vrst vina in al- koholnih pijač, ki se prodajajo v zapečatenih in z znako zavarovanih steklenicah.

S tem pospešuje oblast prodajo vina in alko- hola v odprtih sodih in steklenicah, to pa zopet pospešuje, da se pijača ponareja v najrazličnejših oblikah. Cena pijače se dobi aamo v odprtih steklenicah ali iz sodov, toda ta pijača se lahko pripravljala in potvarja s posegi, ki ljudi ne samo opijanjajo, ampak tudi zastrupljajo. V zahodnih evropskih državah se prodaja vina in drugih pi- jač v zapečatenih steklenicah silno pospešuje in posplošuje, pri nas pa se daje prednost vinu in pijačam, ki niso tako zaščitene.

Vsa prizadevanja protialkoholnih društev ne morejo imeti zadovoljivega uspeha, dokler država, banovina in občine svojih fiskalnih koristi ne podre pravemu pospeševanju ljudskega zdrav- ja in ljudskega blagostanja.

Veliko vprašanje je tudi, kako preosnovati žganjekuho po naših kmečkih domovih. Po naših kmečkih domovih se žganje še zmerom kuha s

LUXOR
GRANDVISIBLE
Aristokrat
med nalivnimi peresi

Dobi se v vseh boljših papirnicah in knjigarnah.

tako preprostimi sredstvi, da je tako skuhana pi- jača navadno zdravju zelo škodljiva. Pri doseda- nji enostavni kuhi žganja po naših kmečkih do- movih ostajajo v pipaci snovi, ki so silno strupe- ne, bolj strupene ko pa etilni alkohol. Nikdo se še ni zganil, da bi prosto žganjekuho pri nas pre- osnoval. Žganjekuha je pri nas prosta, toda kme- tu je pri nas zelo malo pomagala, ker vidimo, da je kmet kljub prosti žganjekuhi ostal prav tak siromak, kakor je bil, dvignila pa se je zaradi pijačevanja kriminaliteta.

Vse to so vprašanja, ki zahtevajo velikega načrtnega dela v boju proti velikemu sovražniku našega naroda. Naše ljudstvo je zmerom imelo mnogo smisla za tista sredstva, ki so dvigala na- še blagostanje in zmanjševala našo bedo, social- no in duhovno. Borba proti alkoholu se bo mo- rala postaviti na novo podlago in pri tem bo mo- rala igrati oblast glavno in odločilno vlogo.

Med Pindusom in Olimpom

Zemljepisna imena, ki postajajo važna

Pindus spada med glavna gorstva Balkan- skega polotoka. Pindusovi vejasti, skrivljeni grebeni se razprostirajo od severa proti jugu v severni in srednji Grčiji. S svojimi izrastki segajo na zahodu do Jonskega morja v zalivu Arta, na vzhodu pa tja v Tesalske ravnine. Pindsko gorstvo obdaja Tesalijo od zahodne in južne strani. Na severovzhodu straži Tesalijo močeni Olimp. Dalje proti jugovzhodu sta znani gori Ossa in Pelion, ki sta obe tik ob egejski obali.

Zahodno od Pindskih grebenov je Epir. Večje mesto v severnem Epiru je Janina. Ob tem mestu je tudi majhno istoimensko jezero. Skozi Janino vodi železniška proga od Prevese na jonski obali preko Mečovega v Tesalijo skozi mesto Trikala in naprej do polotoka Magnezija na egejski obali. Ta proga se križa z ono progo, ki gre od severa proti jugu iz Soluna preko Larise v Atene. Toda ostanimo v Epiru. Iz vojnih poročil nam je že znano ime mesta Janina, ki je v severnem Epiru, kakih 50 km od albanske meje. Zahoono od Janine, nekako sredi med tem mestom in albansko mejo, je manjša reka Kalamas, ki se izliva v Jonsko morje. Ob tej reki so bili že večji boji. Glavni boji na epirski fronti so ravno ob tej reki ter južnovzhodno od nje na prostoru med morjem in Janino ter dalje proti vzhodu do mesta Mečovo. V smeri Janina—Mečovo je mo- žen edini prehod skozi Pindsko gorovje. Druge doline so le ob rekah in so samo krajevnega pomena. Soteska skozi Mečovo leži 1200 m vi- soko. Po tej soteski, od obeh strani obdani z visokim gorovjem, teče železniška proga in se polagoma spušča v Tesalijo po dolini reke Salamvrije, antičnega Peneja, ki ima svoj izvir in izliv v Tesaliji. Ko stopi železniška proga iz tesne soteske pri Kalibaki, gre nato skozi Kar- dičo in se pri Dhemirliju križa z veliko progo

med gorama Olimp in Ossa po iz stare grške Larise zavije ta velika proga na egejsko obalo med gorama Olimp in Ossa skozi iz stare grške zgodovine znani dolini Tempe, skozi katero se izteka tudi reka Salamvrije—Penej v Egejs- ko morje. Odtod gre železnica proti severu do solunske ravnine in Soluna. Od severa je kras- nen pogled na 2985 m visoki vrh močnega Olimpa.

Lombe na Lariso so pretrgale železniško zvezo med severno in srednjo Grčijo. S tem je srednja Grčija odrezana od severne Grčije. Bombe na Korintski kanal oziroma na most čez ta kanal so jo odrezale tudi od Pelepo- neza. S tem se sicer ni receno, aa med temi pokrajinami sedaj ni več nobenih zvez. Vse- kakor pa so železniške zveze po vsakem bom- bardiranju teh važnih točk vsaj za nekaj časa pretrgane in ovirane. Razen opisanih prog v severni in srednji Grčiji drugih železnic sploh ni. Vsa severna in srednja Grčija je prepre- dena s Pindusom in njegovimi podaljški, južno od Pindusa pa so Katavothra (Oeta), Parnas, Kiona in Korax. Vsa ta gorstva so do 2000 m visoka. Tudi modernih cest ni.

Kdor obvlada Tesalijo, ležečo med Pindu- som in Olimpom, ta ima tudi suhozemsko zve- zo med glavnim mestom in pristaniščem se- verne Grčije, Solunom ter državno prestolnico, Atenami. Ker vodi preko Tesalije tudi lokalna železnica do egejske obale v pristanišče in za- liv Volo, je posest Tesalije važna tudi za po- morsko zvezo med srednjo in ostalo Grčijo, ker od pristanišča Volo lahko po tej progi spravljajo v notranjost vse.

Na križišču te lokalne železnice z glavno progo med Atenami in Solunom med mestoma Dhemirli in Persala (Pharsalos) leži tudi zgo- dovinsko bojno polje, na katerem je l. 48 pr. Kr. Cezar premagal Pompeja.

Dve zanimivi sliki iz Londona

Prva nam kaže odkopavanje letalske bombe, ki se je pri vseučiliški knjižnici v Londonu zarila 20 fevrljev globoko, ne da bi se razletela. Druga slika kaže bombo, ki so jo izveliki iz zemlje. Bomba tehtla 1200 funtov.

Kako je Francija izgubila vojno

Andre Maurois

XVIII.

Po zasedbi Pariza je Churchill z letalom pri- letel v Tours, kjer je na svoje presenečenje ugo- tovil popoln zlom in popoln nered, v katerega je padla država. Letališče, kjer je pristal, je bilo prazno. Noben zastopnik vlade ga ni sprejel. Me- sto je bilo nabito samih beguncev. Imel je največje težave, da je sploh našel vlado francoske republike in francoskega imperija. Končno jo je le iztaknil v nekem gradu ob reki Loire. Tamkaj mu je Rey- naud zagotovil, da je on za nadaljevanje vojne, toda verjetno je, da se bo moral umakniti kakšni drugi vladi, ki bo Nemce zaprosila za mir. Kaj bi Anglija v tem primeru storila? Churchill je odgo- voril, da nikakor ne more svojega francoskega za- veznika odvezati od obveznosti, da ne sklepa po- sebnega mira. Toda dal je vedeti, da angleška vlada ne bo pošiljala nobenih praznih protestov in da ostane obnova Francije še vedno bistveni cilj angleške vlade v tej vojni. Sestanek med Churchil- lom in Reynaudom v Tourraini je bil zadnji te vrste.

Dne 17. junija sem šel v pokrajino Wiltshire k siru Ericu Phippsu, bivшему angleškemu posla- niku v Parizu, ki je tamkaj prebival. Povabil me je, naj poslušam francosko radijsko oddajo. Zasi- šali so se bojevitvi zvoki francoske narodne himne marseljske: *aux armes citoyens!* (k orožju, držav- ljani). V oči so mi stopile solze. Iz radia sem zve- del, da je Reynaud odstopil in da je maršal Petain zaprosil za premirje. Resnici na ljubo moram po-

vedati, da so se moji angleški prijatelji pri tej za- nje, kakor za mene boleči novici tako dostojan- stveno in tako širokogrudno obnašali, kakor to pač odgovarja njihovim plemenitim izročilom. Brez na- daljnega so priznali, da so bile pri tej žaloigri napake na obeh straneh in da je brezpredmetno delati drug drugemu očitke.

Nato me je poklical k sebi sir Edward Grigg, državni podtajnik v vojnem ministrstvu. »Samo to bi vam rad povedal,« mi je dejal, »da vas razu- memo in da vam ne delamo nobenih očitkov. Ni- smo vam mogli pravočasno pomagati. Vi pa dru- gače postopati niste mogli.« Potem je govoril z menoj o usodi francoskega brodograja, ki je te dni bolj kot vse drugo vznemirjalo Angleže.

V prihodnjih dneh je ozačje postalo že bolj viharno. Pogajanja za premirje so vzbudila veliko zaskrbljenost. Prišla so poročila, da francoska vla- da, ki je bila takrat v Bordeauxu, angleškega po- slanika sira Ronalda Campbella ne obvešča več o vsem. Lord Lloyd in general Spears, ki sta bila za časa pogajanj za premirje poslana k francoski vladi, tudi nista našla na boljše uslužnosti. Fran- coski poslanik v Londonu je prošil za odpust, ker ne more, kot se je izrazil, zastopati politike, ki po- polnoma nasprotuje politiki, ki jo je on tako dolgo zagovarjal. Na njegovo mesto je prišel Roger Cambon, ki pa je tudi kaj kmalu sledil Corbino- vemu zgledu.

V zadnjem trenutku je Churchill prišel na za- misel, da bi Reynaudovo vlado pregovoril za na- daljevanje vojne z ogromnim načrtom. Predlagal

mu je, naj se francoski in angleški imperij združita pod vodstvom ene same vlade, v kateri bi bil Francoz predsednik. Vsak državljani te nove sku- pnosti bi v bodoče imel dve državljanski pripad- nosti, eno v Franciji, eno v Angliji. Vsa sredstva obeh imperijev bi bila združena v eno. Churchill- lova ponudba je odpirala velikanse možnosti — če bi bila prišla le nekaj tednov prej. Brez dvoma bi bila nadaljnji razvoj vojne spremenila. Toda prišla je v trenutku, ko je bila Francija že izčrpana in si nič drugega ni želela, kakor takojšnjo pomoč, letala, tanke in topove.

Pripovedovali so mi, da je general Weygand ob priliki proučevanja tega Churchillovega pred- laga omenil neki dogodek iz Churchillovega prejš- njega življenja. V burški vojni namreč je Chur- chill prišel v ujetništvo. Ko je stopal iz železni- škega voza, sta mu stala nasproti dva Bura in mu nastavila samokrese na prsa. »Če bi bil v tem trenutku kakšen Churchillov sopotnik zaklical, naj se vendar postavi v bran, kajti v Angliji da je o ogromna bojna sredstva, ki mu bodo stavljena na razpolago, bi ta ponudba stvarnega stanja ne bila spremenila. Prav tako je danes tudi s Francijo. Nemški topovi so nastavljeni na srce Francije. Naša država je brez moči. Nič drugega torej ne more storiti, kakor to, kar je takrat storil tudi Churchill — vdati se mora v svojo usodo.«

Ne vem, če je ta pripovedka resnična ali ne. Toda dejansko stanje je resnično prikazala. Chur- chill pa, ki je Franciji stavil tako velikansko po- nudbo, da se je parlament v Londonu najprej zdržnil, potem pa svojega predsednika vlade tudi kritiziral, je bil boleče užaljen, ki je opazil, da so njegov predlog brezbržnje sprejeli. Mnogi Angleži so s Churchillom delili njegovo obžalovanje. Naj- boljši prijatelji Francije so bili morda še najbolj zagrenjeni, ker so prej našo stvar z največjim

navdušenjem branili. Zamujena je bila velika zgo- dovinska ura.

Desmond MacCarthy, znani angleški kritik, mi je rekel: »Škoda, škoda, tako rad bi bil postal francoski državljani.« Skupno z njim v družbi in z Raymondom Mortimerjem, nekim drugim slavnim pisateljem, sem preživel žalosten, melanholičen, toda kljub temu še vedno zanimiv večer. Pogo- varjali smo se, kot so se verjetno pogostokrat pogovarjali v 4. in 5. stoletju ljudje, ki so čitali Virgilija in Horaca ter se po galско-rimskih me- stih in vasičah, ki so stokale pod barbarskim jar- mom, med seboj pomenkovali. Govorili smo o fran- coskih pesnikih, ki so jih moji gostitelji temeljito poznali, čitali smo stihie iz pesmi Malarreja in Valerija, ki so v naši sredi postali živo življenje, a tudi odlomke iz Malherbea in Racinea. Mac Car- thy je tedaj dejal: Vemo, da nas obdajajo razne nevarnosti. Predvsem nas zalezuje smrt, toda to ni važno. Hujše je, da nam grozi tiranija. Naša dolž- nost je, da rešimo vsaj to, kar se še rešiti dá in ki je samo od nas odvisno: namreč medbojno za- upanje med Angleži in Francozi. Za to pa sta potrebni dve stvari: predvsem nikdar ne pozabimo, da so naši prijatelji še živi, da so dobri in nam naklonjeni. Čeprav bi se spet leta in leta ne videli, čeprav bi Francozom dopovedovali, da so Angleži pošasti, odnosno, če bi nam dopovedovali, da so nas Francozi izdali, se bomo vsi, Francozi in Angleži, spomnili na vse tiste naše sorojake, o katerih vemo, da ne mislijo tako, marveč so ohrani- li svoja plemenita čustva. Če se nam bo nudila priložnost, za to, bomo drug drugemu prijazni, dobri, boljši še, kakor smo bili do sedaj. Današnja bolezen sveta se imenuje: pomanjkanje dobrote. Vzpostavimo spet ravnovesje!«

Tistega večera je v moji duši spet vstala po- doba boljše in lepše Anglije. Toda trenutne težave

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 14. novembra: Nikolaj Tavelič: Jozafat Kunč.

Petek, 15. novembra: Jener: Leopold; Albert V. — Ščip ob 3.23. Herschel napoveduje sneg in vihar.

Novi grobovi

† V Laškem je mirno v Gospodu zaspala gospa Zorka Ujčič, soproga višjega policijskega komisarja. Pogreb bo danes ob 4 popoldne na župnijski pokopališče v Laškem. Naj ji sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Usni doktorski izpit iz javnopravne skupine je napravil diplomirani pravnik g. Albert Kos iz Ljubljane kot prvi doktorand, ki pripravlja na ljubljanski pravni fakulteti doktorat z disertacijo po novi uredbi o pravnih fakultetah. Cestitamo!

— Slomskova družba naznanja, da je proslava 40. letnice, ki je bila že določena za 6. in 7. oktober preložena na 24. in 25. november t. l. Spored ostane v bistvu neizpremenjen, kakor je bil že objavljen. Vabila, ki so jih nekateri že prejeli za 6. in 7. oktober, veljajo tudi za 24. in 25. november. Clanom, ki vabil še niso prejeli, jih pošljemo še pravočasno. — Odbor.

— Novi telefonski imenik za leto 1941. Pošto ravnateljstvo bo v kratkem izdalo nov uradni telefonski imenik za leto 1941. Zato ob tej priliki obvešča telefonske naročnike, da lahko prošjo s pisмено kolkovano vlogo za spremembo besedila, pod katerim so bili uvrščeni v zadnji telefonski imenik za leto 1939. Sprememba se bo izvršila proti plačilu pristojbine 5 din. Ker je direkcija po izdaji zadnjega telefonskega imenika prejela nekaj reklamacij, da so v telefonskem imeniku priobčeni naročniki, ki so že umrli, se pozivajo svoji umrli naročniki, da to spremembo v izogib poznejšim nevednostim pravočasno prijavijo. Ako je bil v zadnjem telefonskem imeniku kakšen vpis napačno natisnjen ali pa so bile po izidu prejšnjega imenika ulice preimenovane, naj izvolijo priložiti naročniki to z nekolkovano vlogo prijavit. Vloge za spremembe vpisa je treba vložiti takoj, najkasneje pa do 20. t. m. pri pristojni pošti (v Ljubljani in Mariboru pa na glavni pošti). Tam se dobijo tudi vse potrebne informacije. Osebe fizične ali pravne, ki niso naročniki telefona, ne morejo biti priobčene v telefonskem imeniku, četudi so v najtesnejši zvezi z naročnikom. — Direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani.

— Da hoste stalno zdravil, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvice, srca proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in podobno Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce, da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga. Za varstvo pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani! To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bi poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuste odlašanja.

— V Službenem listu kr. banske uprave dravske banovine z dne 13. novembra 1940 je objavljena »Uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o uradnih listih«, dalje »Uredba o ureditvi blagovne prodaje«, »Uredba o preskrbovalnih ustanovah«, »Uredba o spremembah in dopolnitvi uredbe o gojitvi, sečnji, prometu in izvozu lesa domačega oreha«, »Pravilnik o dnevnih posrednih uslužbencih, ki spremljajo pošto«, »Pravila o obliki, sestavi in znanovanju steklenic in posod za točenje alkohola«.

so mi pogostokrat na mučen način stopile na pot. Odnosaji med obema državama so postali vedno bolj napeti. General de Gaulle, veliki strokovnjak za tanke in oklopne enice, je zbiral v Londonu svojo legijo. Njegovi načrti so postali za mnoge Francoze strašno vprašanje vesti. Mnogi Francozi so bili prepričani, da je najsvetejša dolžnost vsakega Francoza v tej žalostni uri, da ostane narod edin. Spet drugi premirja niso priznali in so se priključili Gaulleu. Med angleško in francosko vlado je prišlo do bridkih javnih očitanih. Kako globoko sem obžaloval nepotrebno groznost teh očitanih in teh preprirov. Prosil sem, svaril sem, naj bodo zmerni, naj se premagujejo. Toda pravega uspeha nisem imel.

Anglija je začela misliti izključno le na organizacijo svoje lastne obrambe. V mesecu majniku ni imela niti ene divizije, ki bi bila zadostno oborožena, da bi se bila mogla boriti na francoskih tleh. V juliju je imela že nad milijon mož, ki so bili zadostno pripravljene za borbo proti vsakemu vdoru na angleške otoke. Prvič se je zgodilo, da so stali Kanadci in Avstralski pripravljeni boriti se na angleških tleh. Povsod, po mestih in ob podeželskih cestah so gradili utrdbe. Strašne preizkušnje v Franciji so angleškemu vrhovnemu poveljstvu dale pobudo, da je najstrožje preprečevalo civilnemu prebivalstvu zapuščati svoja bivališča, če bi se pripetilo, da bi se sovražnik izkrcal v Angliji. Vrhovno poveljstvo je objavilo, da bo v potrebi ceste dalo čistiti tudi s strojnimi. Naj vsak gleda nase! V vsakem naselju je bila organizirana posebna obrambna četa proti padalcem. Povsod je vstajal popolnoma nov duh velike odgovornosti in poguma. Strašno spoznanje, da tolikanj hvaljena francoska armada le ni nepremagljiva in da je danes po tolikih stoletjih tudi varnost angleškega otočja ogrožena, je na vso Anglijo vplivalo kakor

hominih pijač in mleka in o mejah njih točnosti. »Naredba o kontroli uvoza bembaz iz št. 38-1 in 272, bombažev preje iz št. 274 do 276 in focca w. w. iz 328 uvozne carinske tarife. Sprememba navodil za izvrševanje uredbe o zaposlovanju tujih državljanov in pravilnika za uporabo te uredbe.« Carinjenje steklene volne za okras božičnih dreves.« Priznanje lesenih vreten in bobnov za zunanji zavoj.« Razširitev področja carinskega oddelka carinarice I. reda Dravograd—Meža na Prevaljah in »Zvišanje cen konvama z. petrolei.«

— Strojepisni tečaj, dnevni in večerni (začetni ali nadaljevalni, novi) prične 15. t. m. Dnevi in ure pouka po želji obiskovalcev. Na razpolago prospekt. Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15.

— Električni prodira v zadnjo gorsko vas. V temnih nočeh se svetijo prav iz sredine Kamniških planin tri močne luči. Človek bi mislil, da so to kresovi na kakem samotnem pašniku. Ta ni takol. To so električne oblačnice v gorski vasi Brezje, ki leži 600—700 metrov visoko pod Kamniškimi planinami. Požrtvovalni vaščani se niso ustrašili stroškov in bremena, ki so si ga naložili z električno napeljavo. Pogumno so prijeli za delo in potegnili elektriko v vas, da je zasvetila že na praznik Vseh svetnikov. Pa ne samo na Brezjah, ki je najvišje ležeča vas v kamniški občini, tudi v sosednjih vaseh, v Vodcah in Kržišah je isti dan zagorela električna luč. Če je elektrika merilo civilizacije, potem velja ta ugotovitev v polni meri za kamniško občino, v kateri je domala že zadnja gorska vas elektrificirana. Vas Brezje pa ne dokazuje samo po novi pridobitvi, da so v njej doma za napredek vneti gospodarji. Človek se čudi, ko ogleduje lepo zidane, z opeko krite hiše in lepo urejena pota. Z Brezji je krassen razgled. Ob vsakem količnjak jasnemu vremenu se vidi Ljubljana z nebotičnikom, Škofja Loka in Kranj, potem pa vsa ravnina Mengoškega in Ljubljanskega polja, ki je razprostrta kakor prt ob vnozuju Grinjavcev. Nič čudnega ni, če tako krasna narava navaja človeka na vse dobro in koristno. Čast našim zavednim vaščanom.

— Skoraj vsaka vas ima gasilsko četo v soboskem okraju. Ta obmejni okraj, ki je pogosto naseljen ima skupno 122 naselij in 110 gasilskih čet. Po pravici torej lahko rečemo, da ima skoro vsaka vas svojo gasilsko četo. Zaradi pogostih požarov je vzorno organizirano gasilstvo prekmurjskega prebivalstva v veliko pomoč, pa tudi ljudje sami radi pomagajo z delom pri gradnji gasilskih domov in žrtvujejo za nabavo novih motorov, ki jih je vsako leto več v Prekmurju.

— Nesreče. 31. letna prevzitatkarica, Hren Jožefa, doma v Kropolju in občini Dobropolje, je bila včeraj pripeljana v ljubljansko bolnišnico. Ko so v gozdu podirali drevesa, je padla velika bukev na njo in jo hudo poškodovala v kolku. — 9letnemu posestnikovemu sinu iz Orehove pri Zagorju pri Litiji Francu Klančiču se je včeraj zjutraj neprevidnost hudo maščevala. Na cesti je zašel pod konjsko vprego težkega voza in je voz fantu strl desno koleno. Tudi njega so pripeljali v ljubljansko bolnišnico.

Zadnji Salajev tolpe obsojen na 7 let

Ljubljana, 13. novembra. Tolovaj Salaj je bil pravi strahovalec ljubljanske okolice, ko je l. 1937 tja do jeseni 1938 vlamjal pri raznih posestnikih in odnašal velik plen. Znal je organizirati in voditi drzno tolpo tatov in vlomilcev. Mali kazenski senat je lani 18. januarja obsodil Ignaca Salaja, ki je bil trgovski pomočnik, na 9 let robije zaradi najrazličnejših tolvajstev in vlovov. 2 njim vred so bili ta dan obsojeni še nekateri njegovi sodružniki in pomagači na večmesečne kazni, trije tudi na več let. Salajevi družbi je pripadal tudi takrat še maloletni Matija Jereb, rojen l. 1917. v Ljubljani. Temu se je posrečilo pobegniti in se skrivati v varnostnem oblastem. Jereb

Železniški promet med Trbovljami in Hrastnikom

Poročali smo že, da se je podrl v torek popoldne okrog pol 15 podporni zid železniške proge med postajama Hrastnik in Trbovlje. Vsakdo, kdor se je kdaj vozil od Trbovelj do Zidanega mosta, pozna ozko sootoko, skozi katero je napeljana železniška proga, skoraj vedno vmes ves čas podprta z visokimi in močnimi podpornimi zidovi. Železniški ravnateljstvo na tem nevarnem odseku redno pregleduje vse naprave in so zato strokovnjaki že pred mesecem dni opazili, da se je začel

nenadni grom ob jasnem dnevu. Toda angleško ljudstvo ni pustilo, da bi mu bil vpadel pogum, kakor se je to dozdaj v njegovi zgodovini še vedno dogajalo. V spoznanju novih nevarnosti je našlo nove moči, kakor še vedno.

Dne 2. julija me je francoska vojaška delegacija odpustila iz službe. Ker ni bilo nobenih zvez med Anglijo in Francijo in ker sem bil povabljen od ameriškega vseučilišča v Harvardu, naj priredim nekaj predavanj, sem se odločil, da potujem v Ameriko. Parnik, s katerim sem se vozil, je prepeljeval angleške otroke v Kanado. Na krovu, okrog štrlečih topov, se je v blestem soncu igrala tisoč otrok. Oklopna križarka »Revenge« in dva rušilca so nas spremljali. Na tej ladji sem z majhnega listka, ki je bil nabit spodaj v medkrovju, bral poročilo o strašnih dogodkih pred Oranom, ko je prišlo do boja med angleško in francosko mornarico. Med vsemi nesrečami, ki so se pripetile, se mi je ta, poslednja, zdela najbolj strašna. Francoz sem z dušo in telesom, toda 20 let že iskren prijatelj Anglije. Zdelo se mi je, kakor da sem otrok, ki je po ločitvi zakona ostal brez staršev. Moje srce me je vlekel k moji domovini, pa naj bo dobra ali slaba. Moj razum pa je obžaloval prelom med dvema narodoma, ki sta drug drugega tako krvavo potrebovala. Zamisljen sem gledal ven na šumeče morje in na množico vojnoladji, ki je tiho plula ob naši ladji. Moji angleški sopotniki so razumeli mojo bol in jo spoštovali. Tiho so hodili mimo mene. Takrat sem se spomnil besed Desmonda Mac Carthyja: »Naj pride kar koli hoče, nikdar ne bomo pozabili, da so naši prijatelji ostali vedno isti.« Visoko na stolpih »Revenge« je vplaval luč in je v gorečih pikah in črtah pošiljala ven v svet neko nam nepoznano sporočilo.

KONEC.

je med tem časom celo služil vojake pri protiletalskem polku v Skoplju. Od polka je v začetku letošnjega leta pobegnil. Skrivaj je izmaknil dve vojaški knjižici, eno na ime Marki Leopold in drugo na ime Rafael Kravcar. Na obe knjižici je prilepil svojo sliko in čez sliko pritisnil pečat protiletalske komande.

Matija Jereb, ki so ga oblasti zasledovale zaradi vlovov, izvršenih pod vodstvom tolvovala Salaja, je takoj po dezertaciji začel s svojim vlomilskim poslom. Letos 26. februarja je vlomil v gostilno Marije Lužarjeve, ki ji je odnesel 130 din gotovine. mnogo jestvin in drugih stvari. Pozneje 21. marca je vlomil v trgovino Emila Novaka, a je bil prepuščen. Pri Lužarjevi ukradene stvari, tako lep kovčeg je dal Jereb spraviti pri neki štetki Sinčekovi. Policija je zapolnila ta kovčeg. Jereb je trdil, da je kovčeg kupil v Skoplju in ga prinesel v Ljubljano. Štetka ga je skušala sprva izrezati, toda ni šlo. Izdal ga je neki humoristični slovenski list, ki ga pač v Skoplju ne prodajajo, marveč v Ljubljani. Varnostnim oblastem se je posrečilo spraviti vse člane Salajevе družbe pod ključ, najdalje časa se je skrival Jereb, ki je naposled tudi prišel v roke pravice.

Zaradi vseh vlovov in zaradi vojaških knjižic je bil Matija Jereb, ki je drugače elegantno oblečen, obsojen na 7 let robije. Jereb kazni ni sprejel, ker se mu je zdela previsoka. Prijavil je priziv.

Po državi

* Novo starešinstvo frančiškanske provincije sv. Jeronima. V frančiškanskem samostanu na Hvaru je bil pretekli terek kapitelj frančiškanske provincije sv. Jeronima. Predsedoval je generalni vizitator o. dr. Mato Čuturič. Za provincijala je bil ponovno izvoljen o. dr. Teofil Velnič, za kustosa o. Avguštin Junič, za definitorja pa o. Peter Peterka, o. Dane Zec, o. Marijan Blažič in o. dr. Bonifacij Perovič.

* Sremska Mitrovica brez kruha in soli. Pretekli terek je ostala Sremska Mitrovica brez kruha in soli in se je samo v par lokalih dobilo nekaj kruha. Zato je v mestu zavladala velika zaskrbljenost, posebno med nižjimi sloji, ki ne pečejo sami kruha. Peki so izjavili, da v mlinih niso mogli dobiti niti vrče moke, zalog pa nimajo. Mlinarji se pa izgovarjajo, da niso mogli nabaviti pšenice, ker je »PRIZAD« prevzemal velike količine pšenice. Vprašanje preskrbe Sremske Mitrovice s kruhom je velik problem, ker je že drugi primer v dveh mesecih, da je Mitrovica kot središče žitnice ostala brez kruha. Mestni župan je izjavil, da je prepričan, da je v okolici Mitrovice še veliko pšenice, pa je pridelovalec ne pripelje na trg. Zdi se, da bodo mitroviški peki — 12 jih je bilo obsojenih po zakonu o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije in sta dva že nastopila svojo kazn — rehabilitirani. Okrajno sodišče je namreč obsodilo dva trgovca z moko, ker sta prodajala moko predrago. Peki so se pa opravičevali, da ne morejo prodajati kruha ceneje, kakor po štiri dinarje, ker plačujejo moko po 4,20 do 4,70 din, zato so zahtevali obnovev procesa. Okrajno sodišče je njihovo zahtevo odbilo, okrajno sodišče pa je odredilo ponovni proces. V Mitrovici je tudi popolnoma zmanjkalo soli.

* Drzen roparski napad v Zagrebu. V noči od ponedeljka na torek je v Ivkančevi ulici v Zagrebu neznan maskiran mlad razbojnik splezal po zidu v prvo nadstropje, razbil žipo in se splazil v stanovanje zasebnega uradnika Zoltana Sonnenfelda. Ropar je z nožem v roki napadel Sonnenfelda, mu zadal več ran in odšel šele, ko je dobil 1000 dinarjev. Spustil se je spet z balkona prvega nadstropja na dvorišče. Sonnenfeldova žena je o tem roparskem napadu pripovedovala, da sta z možem kinalu po šestih jutraj začela žvenketanje razbitega stekla in takoj mislila na 16letnega sina, ki je spal v prednji sobi. Sonnenfeld je takoj šel k vratom, jih odprl in vprašal, kaj se je zgodilo. V tem trenutku je skočil predenj neznan človek, oblečen v temno suknjo. Klobuk je imel globoko potisnjen na čelo in je bil maskiran. Imel je prilepljene velike brke, namazano lice, okrog vratu pa rdeč robec, ki mu je pokri-

val podbradek. Bil je komaj dvajset let star. »Kdo ste? Kaj hočete?« je zaklical Sonnenfeld, ko je zapazil pred seboj neznanca. »Bodite tiho, dajte denar, da se vam ne bo nič zgodilo«, je odvrnil ropar in dvignil nad glavo roko, v kateri je držal nož. Sonnenfeld, ki se je bal za svojega sina, da bi mu ropar kaj hudega ne storil, se je spustil z njim v boj. Začela sta se ruvati in ropar je zadal Sonnenfeldu več ran na glavi in roki. Sonnenfeldova žena je priskočila na pomoč svojemu možu in posila roparja, naj nikar ne ubije moža. Ropar je odinil ženo in pritisnil Sonnenfelda v kot. »Usmilite se«, je zaklicala prestrašena žena, »dam vam vse, kar zahtevate, samo moža mi pustite.« — »Dajte denar, pa hitro«, je dejal ropar, »zagrabil moža za vrat in vihtel nad njim nož. Žena je pohitela do omare in s stresčnimi rokami poiskala dva bankovca po 500 dinarjev ter ju izročila roparju: »To je vse, kar imam, nismo bogati in težko služimo svoj kruh!« Ropar je vzel denar, skočil na balkon in se spustil na dvorišče, odkoder je pobegnil. Pri Sonnenfeldu stanujejo trije dijaki, ki so se pa, namesto, da bi prihiteli na pomoč, junaško zapirli in zabariradiral v svojo sobo. Prikazali so se šele, ko je ropar že odšel. Če bi dijaki pravočasno priskočili na pomoč, bi se vsem skupaj gotovo posrečilo obvladati roparja.

* Dve smrtni železniški nesreči. Iz Subotice poročajo, da sta se pretekli ponedeljek zgodili dve smrtni železniški nesreči. Vlak, ki prihaja iz Vinkovcev, je v bližini Skenderova povozil Josipa Dudaja, ki je hotel skočiti iz vagona, pa je tako nesrečno padel, da je začel pod kol sa. Dudaj je bil takoj mrtev. Isti vlak je pri Bajmoku povozil Božidarja Sonča, ki je stal na pločniku, da so ga zgrabila koleša in razmesarila.

* Izginil s 40.000 dinarji. Aleksander Aleksič, 28letni menalec na železniški postaji v Subotici, uslužben pri »Putniku«, je vzel iz blagajne 40.000 dinarjev in izginil iz Subotice. Policija je za njim izdala tiralo.

* Edini letošnji muslimanski romar za Meko. Edini musliman v Bosni in Hercegovini, ki se je doslej prijavil za romanje v Meko in Medino, je Omar aga Bikič iz vasi Gvaline. Mož je že star, kljub temu pa je sklenil, da pojde čez Bolgarijo, Turčijo in skozi arabsko puščavo do Meke in Medine.

* Bolna starica — živa plamenica. V neki ulici Dubrovnika je že del časa stanovala 81 letna Lucija Mihaljevič. Bila je bolna in je ležala v postelji. Pretekli ponedeljek ob petih popoldne pa je prižgala lojno svečo in jo postavila poleg sebe. Od sveče se ji je vnela obleka in nesrečna starica je bila namah v plamenih. Sosedje so začutili dim in slišali vpitje in so hitro priskočili starki na pomoč ter jo prenesli v bolnišnico, kjer pa starki niso več mogli pomagati in je že čer par ur izdihnila.

Ljubljana, 14. novembra

Gledališče

Drama, Četrtek, 15. nov. »Revizor.« Red Cetrtek. — Petek, 15. novembra: »Skrivnice.« Red A — Sobota, 16. novembra: »Lepa Vida.« Izven. — Nedelja, 17. novembra ob 15: »Neupravičena ura.« Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Opera, Četrtek, 14. novembra: »Carmen.« Red Premierski. — Petek, 15. novembra: Zaprt. — Sobota, 16. novembra, »Traviata.« Izven. Go. stovanje bolgarske sopranistinja Vanje Leventove.

Radio Ljubljana

Četrtek, 14. novembra: 7. Jutranji pozdrav 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venec veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Za oddih (plošče) — 12.50 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Duet harmonik (gg. Jenko Vilhald, Mihelčič Miloš — 14 Poročila — 18 Vskemu nekaj (Rad. ork.) — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.50 Rad. sal. orkester (K. Petrič) — 20.45 Reprodukcijski koncert simfonije glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V oddih igra Rivl. ork.

Drugi programi

Četrtek, 24. novembra: Belgrad: 20 Zab. odaja — Zagreb: 21. Violončelo — Praha: 19.30 Ork. konc. — Solija: 20 Mozartov konc. — Beromünster: 18.20 Zab. gl. — Budimpešta: 19.20 Lisztova IX. rapsodija — Stockholm-Hörby: 20.30 Verdijeva opera »Simon Boccanegra« — Ital. postaje: 21.25 Pisan konc. — Sottens: 21. Bachov večer. Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30 Poročila v slovenščini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

Prireditve in zabave

Še je čas, da si pravočasno priskrbite vstopnice v trgovini Sfillog v frančiškanski ulici za burke »Trojčki«, ki jo vprizori frančiškanska prosveta v nedeljo 17. novembra ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani. Cene 10, 8, 6, 4, 3 din.

Predavanja

* V dvorani Šentjakobskega prosv. društva bo drevi ob 8 izredno zanimivo predavanje o sv. E. m. Govoril bo g. Vinko Zor.

Sestanki

Občni zbor pomočnega zbora združenja trgovcev v Ljubljani bo dne 29. novembra t. l. ob 8 zvečer v Trgovskem domu s sledečim dnevnim redom: 1. Citanje zapisnika zadnjega obnega zbora. 2. Poročilo odbora. 3. Volitve novega odbora. 4. Slučajnosti. Zenski odsek Prosvetnega društva Trnovo vabi mlade matere in žene na svoj drugi sestanek, ki bo drevi ob 8 v veliki sobi društvenega doma.

Naše dijaštvo

Clanom in članicam ljubljanskih krožkov SDZ! V nedeljo, 17. t. m. ob pol enajstih je I. jesenski zbor v frančiškanski dvorani. Tovariši, tovarišice, pridite! — Okrožno vodstvo SDZ.

Kongregacija akademikar in drevi točno ob 8 uri na osem svoj redni sestanek v frančiškanski kapeli. Pridite vse!

AKD »Vire« ima drevi ob 8 v Akademskem domu članski sestanek. Predava gospod vodja dr. Simenc.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Dunajska 43 in mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4.

Poizvedovanja

Vajenec je izgubil denarnico s 86 dinarji v Zvezdarski ulici. Odda naj se, prosimo, v Florjanski ulici 7.

val podbradek. Bil je komaj dvajset let star. »Kdo ste? Kaj hočete?« je zaklical Sonnenfeld, ko je zapazil pred seboj neznanca. »Bodite tiho, dajte denar, da se vam ne bo nič zgodilo«, je odvrnil ropar in dvignil nad glavo roko, v kateri je držal nož. Sonnenfeld, ki se je bal za svojega sina, da bi mu ropar kaj hudega ne storil, se je spustil z njim v boj. Začela sta se ruvati in ropar je zadal Sonnenfeldu več ran na glavi in roki. Sonnenfeldova žena je priskočila na pomoč svojemu možu in posila roparja, naj nikar ne ubije moža. Ropar je odinil ženo in pritisnil Sonnenfelda v kot. »Usmilite se«, je zaklicala prestrašena žena, »dam vam vse, kar zahtevate, samo moža mi pustite.« — »Dajte denar, pa hitro«, je dejal ropar, »zagrabil moža za vrat in vihtel nad njim nož. Žena je pohitela do omare in s stresčnimi rokami poiskala dva bankovca po 500 dinarjev ter ju izročila roparju: »To je vse, kar imam, nismo bogati in težko služimo svoj kruh!« Ropar je vzel denar, skočil na balkon in se spustil na dvorišče, odkoder je pobegnil. Pri Sonnenfeldu stanujejo trije dijaki, ki so se pa, namesto, da bi prihiteli na pomoč, junaško zapirli in zabariradiral v svojo sobo. Prikazali so se šele, ko je ropar že odšel. Če bi dijaki pravočasno priskočili na pomoč, bi se vsem skupaj gotovo posrečilo obvladati roparja.

* Dve smrtni železniški nesreči. Iz Subotice poročajo, da sta se pretekli ponedeljek zgodili dve smrtni železniški nesreči. Vlak, ki prihaja iz Vinkovcev, je v bližini Skenderova povozil Josipa Dudaja, ki je hotel skočiti iz vagona, pa je tako nesrečno padel, da je začel pod kol sa. Dudaj je bil takoj mrtev. Isti vlak je pri Bajmoku povozil Božidarja Sonča, ki je stal na pločniku, da so ga zgrabila koleša in razmesarila.

* Izginil s 40.000 dinarji. Aleksander Aleksič, 28letni menalec na železniški postaji v Subotici, uslužben pri »Putniku«, je vzel iz blagajne 40.000 dinarjev in izginil iz Subotice. Policija je za njim izdala tiralo.

* Edini letošnji muslimanski romar za Meko. Edini musliman v Bosni in Hercegovini, ki se je doslej prijavil za romanje v Meko in Medino, je Omar aga Bikič iz vasi Gvaline. Mož je že star, kljub temu pa je sklenil, da pojde čez Bolgarijo, Turčijo in skozi arabsko puščavo do Meke in Medine.

* Bolna starica — živa plamenica. V neki ulici Dubrovnika je že del časa stanovala 81 letna Lucija Mihaljevič. Bila je bolna in je ležala v postelji. Pretekli ponedeljek ob petih popoldne pa je prižgala lojno svečo in jo postavila poleg sebe. Od sveče se ji je vnela obleka in nesrečna starica je bila namah v plamenih. Sosedje so začutili dim in slišali vpitje in so hitro priskočili starki na pomoč ter jo prenesli v bolnišnico, kjer pa starki niso več mogli pomagati in je že čer par ur izdihnila.

LJUBLJANA

Zvezda - čisto spremenjena

Precej časa že čistijo Zvezdo in podirajo kostanje, ki zaradi prestavitve potov v Zvezdi ne stojijo več na pravem mestu. Prav tako so morali pastj kostanji, ki so bili na poti razširiti Wolfve ulice in urediti Selenburgove ulice. Ko so podirali kostanje, so pri marsikateremu opazili, da itak ne bi več dolgo mogel stati, saj ga je že hudo načel zob starosti. Tako je bilo mnogo kostanjev, ki so jih podirli, v sredi že votlih in nagitih. Namesto podiranih kostanjev bodo tja, kjer sedaj manjka primerne drevja, nasadili drugo drevje, tako da Zvezda ne bo izgubila svojega čara. Je pa zanimivo, da je prav sedaj, ko tudi ni listja več na drevju, razredčena Zvezda vsa drugačna. Ves veliki kompleks Zvezde in Kongresnega trga je dobil drugačen izraz. Harmonično poslopje Kazine pešce sedaj vsaj lahko vidi. Prav tako mu je odprt pogled ne samo s Kongresnega trga, ampak tudi od drugod, na lepo pročelje nunske cerkve. Tudi kraljev spomenik je prišel mnogo bolj do izraza. Z vseh strani se sedaj odpirajo mimo Zvezde novi in zanimivi pogledi, ki bodo prav gotovo tudi odločali pri nadaljnji in dokončni ureitvi vsega prostora okrog kraljevega spomenika.

Ena izmed najmanj poznanih držav v Evropi je gotovo Portugalska. Leži na Pirenejskem polotoku ter je sosedja Španije. V zadnjem času je ta država vpeljala korporativno ureditev, radi tega vlada za njeno notranjo ureditev splošno zanimanje. O vsem tem bo predaval v petek na 6. prosvetnem večeru ravnatelj g. Fr. Gabrovšek. Predavanje bo opremljeno tudi s skopičnimi slikami. — Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi v trgovini Siličig.

»Slovenska maša« skladatelja L. M. Škerjanca bo izvajana v nedeljo, 17. t. m. ob 9 v Frančiškanski cerkvi. Sodeloval bo baritonist Niko Premelj ter celotni godalni orkester Orkestralnega društva Glasbene Matice. Na to zanimivo cerkveno glasbo, ki je eno zadnjih del L. M. Škerjanca, opozarjamo obiskovalce službe božje. V širši zasedbi bo to obenem prva izvedba maše, koje besedilo

skrbni opazovalci našli, da ga je bilo pripeljanega 52 velikih in malih kmečkih voz. V soboto je bil krompir do popoldne prodan, večeraj so kmetje čakali še čez popoldne. Ni bilo kupcev in so se zato vračali s krompirjem domov. Cene krompirja so bile večeraj 1.75 do 1.85 din za kg na debelo. Bilo je dalje nekaj voz zeljnatih glav po starih cenah iz prejšnjega tedna.

1 Slepčila je pri tomboli »Rdečega križa«. Letos na nedeljo, 2. maja je v Ljubljani »RK« priredil javno tombolo. Lepi so bili glavni dobitki. K prvemu glavnemu dobitku — avtomobil — se je prijavil deček Francek in veselo predložil komisiji karto, da je zadel glavni dobitek Komisija je takoj uvidela da gre za sleparijo. Dečka je povprašala, kje je dobil karto. Pokazal je na 29 letno žensko. Ta je pozneje priznala, da je doma izrezala iz drugih tombol razne številke in jih potem na dan žrebanja številke primerno preplepila na karto. Mali kazenski senat je večeraj to žensko, Pepco iz Pijave gorice, obsodil zaradi zločina ponarejanja domače listine in prestopka prevare na 1 mesec strogega zaporja in 120 din denarne kazni, pogojno na 4 leta.

1 Ukradel je 3 din in bo 3 mesece sedel. Pavle Slapar je star 33 let, drzen tat. Doma je iz Zlatega polja, kamniški okraj. V Podgori je trgovcu Josipu Cevcu iz predala v trgovini izmaknil nekaj drobiža. Trgovčeva žena kot priča je zatrjevala, da je bilo v predalu 25 din, Pavle pa trdi, da je vzel v pijanosti le 3 din, da bi se okrepčal. Mali kazenski senat je dal Slaparu za vsak dinar po 1 mesec strogega zaporja, torej za 3 dinarje 3 mesece, ker se sodišče ni moglo natančno prepričati, da bi bil Slapar ukradel 25 dinarjev.

1 Nepristane tatvine koles. Kolesarski tatovi so neugnani. Vedno so po ulicah na preži in krajele bo boljše kolesa. Od 9 do 11 je bilo ukradenih 5 koles. Iz velike veže davčne uprave na Vodnikovem trgu je bilo odpeljano kolo »Torpedo« vredno 1800 din, last Renka Zvonimira. Iz veže hiše št. 2 v Staničevi ulici je neznan tat odpeljal Antonu Ravbarju kolo »Torpedo«, vredno 1300 din. Tri druga kolesa so bila starejšega tipa.

1 Nočni zlikovec. Osmrtno društvo n. Viču ima na zidu hiše št. 22, Cesta IX objavno desko, na katero naleplja društvo posmrtnice svojih članov. Ponoči 11. t. m. je neznan zlikovec odnesel to desko, vredno 100 din.

Istočasno je dobil vpogled v kupčevanje z umetninami. Svetovna vojna, ki je uničila stitve umetnostni salon, ni seveda prizanesla tudi našemu jublatu, ku se je — hočeš nočeš — moral vrniti v Ljubljano. V Ljubljani se je izprva pečal s pozlarsko obrtjo in podobarstvom, kasneje pa je našel lokal na Mestnem trgu, kjer je pričel razstavljati slike različne umetniške vrednosti. Ščasoma — zavedati se je začel, da je treba ločiti pšenico od ljujke — se je naš jublat otresel ničvrednega balasta, t. j. ničvrednih »umetnin.« Navezal je stike z našimi umetniki. Tekom časa je zbral — z mirno vestjo lahko trdim — okoli sebe skoraj vse slovenske likovne umetnike, ki so pod njegovim spretnim vodstvom razstavljali v Ljubljani, Mariboru, Celju, Novem mestu, na Bledu — skupaj okoli 40 razstav, na katerih so bila razstavljena sama kvalitetna dela.

Prošlo leto je odprl naš jublat v prehodu nebotičnika umetnostni salon, ki je njegov ponos. Ob priliki otvoritve salona je zapisal naš mojster Jakopič v »Umetnosti« (l. 1939/40. l. 4.) za jublanta kaj laskave besede: »S svojim vztrajnim prizadevanjem in s svojo podjetnostjo si je g. Kos

Vsak ne more v zdravilišče

ali vsak mora paziti na zdravje in doma, piti vsaj mesec dni našo prirodno mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za mnoge bolezni srca, ledvic, želodca, jeter, žolča, razne katere in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev

ono z rdečimi srci!

pridobil dela skoraj vseh starejših in mlajših slovenskih umetnikov. V sled tega je g. Kos danes ne le marljiv trgovec z umetninami, ampak tudi spreten posredovalec nad slovenskimi umetniki in slovensko javnostjo.

Jubilantu g. A. Kosu želimo, da bi še dolgo vrsto let vodil umetnostni salon sebi v ponos ter v korist slovenskemu upodablajočemu umetniku in slovenski javnosti.

MARIBOR

Nova gimnazija bo do 1. decembra pod streho

Maribor, 13. novembra.

Kar veselje si je ogledati stavbišče, iz katerega raste od tal novo poslopje II. drž. realne gimnazije v Magdalenskem predmestju v Mariboru. Podjetje Gabrijelič, ki stavbo gradi, dela s polno paro. Pri tem je prav zanimiv razgled po stavbi, ki se gradi v skeletnem sistemu, po katerem je dosedaj napravljenih v Mariboru le še malo zgradb. Sedaj, ko so delavci že pri drugem nadstropju, na katerem bodo kmalu začeli polagati strop, nakar pride na vrsto streha, se vidi, kako velike dimenzije bo nova zgradba imela. Pod streho pa bo nova gimnazija okrog 1. decembra. Prav tako bo do takrat pod streho tudi nova velika telovadnica, ki se gradi ločeno od gimnazijskega poslopja ob Stritarjevi ulici. Denar za dograditev nove gimnazije v surovem stanju je na razpolago. Upati pa je, da bo uspelo g. banu zagotoviti potrebna sredstva tudi za nadaljevanje stavbe prihodnje pomlad, tako da

sopisi. Poročajo nam pa, da grozi še nova nevarnost zemeljskega usada in sicer v Poljčanah na mestu, kjer je pred nekaj leti zemeljski plaz zasul progo. Tam je stal nekoč gozd, katerega pa je železniška uprava dala posekati. Korenine posekanih hrastov so sedaj segnile, pa se zemlja ni mogla več upirati pritisku vode, ki se je zaradi dežja nabrala pod površino. Plaz se je utrgal v širini 70 in višini 50 metrov ter je zagrmel proti progi, k sreči pa se je ustavil kakih 20 metrov nad njo. Ljudje, ki so opazovali to premikanje zemlje, pripovedujejo, da je lila voda v ogromnih, več decimetrov debelih curkih pod silnim pritiskom iz zemlje. Obstojta nevarnost, da se bo zemlja premaknila še naprej proti progi ter bo zasula tire, če se ne bodo pravočasno začela potrebna dela, da se to prepreči.

m Prosvetno društvo v Studenih priredi v nedeljo po večernih v samostanskih dvorani po učno predavanje. Govoril bo prof. Klasič, Vabljeni vsi.

m Z motovjem v voz. Na Tržaški cesti se je pripetila huda prometna nesreča, pri kateri se je močno poškodoval 22 letni ekonom Anton Vrbovšek iz Kungote. Prehitel je z motornim kolesom nekega voznika, ki je peljal trame, pri tem pa se je zaletel v hlood ter ga je vrglo s ceste v jarek. Zlomil si je desno nogo. Reševalci so ga zapeljali v bolnišnico. — Druga nesreča se je pripetila na Teznu, kjer je padel s kolesa 17 letni dijak Marko Leskošek ter se pobil na glavi. Oba ponesrečenca sta bila prepeljana v bolnišnico.

m Konj je padel v apnenico. V Poštelski ulici, kjer gradijo nove hiše, se je pripetila nenavadna nesreča. Hlapec trgovca Pšundra iz Radvanja je nekam nerodno zapeljal voz, pa je en konj strmoglavil v jamo, polno apna. Poklicani so bili mariborski gasilci, ki so ubogega konja dvignili iz apna z žerjavom.

m Krava je izginila. Posestnik Maks Čas je kupil na mariborskem sejmu za 4200 din kravo ter jo je dal nekemu na videz znanemu gonjaču, da mu jo spravi domov. Gonjač pa mu kravo še dosedaj ni prignal, četudi jo je dobil že v torek. Čas je prišel slučaj prijavit mariborski policiji, pa jo je prosil, naj mu kravo poišče.

m Radi ponarejene tombolske karte se je pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča zagovarjal Ivan Kržiž iz Mihovce. Na tomboli v Središču, dne 15. avgusta letošnjega leta, je namreč ponaredil tombolsko karto. Na karto je nalepil številke, ki so bile pri tomboli potegnjene. Tako karto je predložil komisiji, ki je pa prevaro spoznala. Kržiž je bil obsodjen na 2 mesece in 15 dni zaporja in 240 denarne kazni, pogojno za dve leti.

Gledališče

Cetrtek, 14. novembra ob 20: »Na cesaričin ukaz«. Premiera.

Višnja gora

Pri sv. Antonu v Veliki Loki pri Višnji gori bo v nedeljo 24. nov. služba božja, pri kateri bo blagoslovljen novi bronasti zvon, posvečen svetemu Antonu. Ob tej priliki bo tudi darovanje za novo cerkev, ki ima še nekaj dolga. — Vlak prihaja in odhaja s postaj Višnja gora in Zaleto kar najbolj ugodno za romarje. Castilci sv. Antona, pridite!

Jesenice

Bohinja na Jesenice, ko je tam umolknilo luzinsko kladivo. Na Jesenicah je bil ustanovitelj in prvi predsednik I. del. konsumnega društva in kapelnik bivše tovarniške godbe. Vzgojil je lepo število otrok, ki so danes vsi dobro preskrbljeni. Enega izmed njih lahko sleherni dan poslušamo v ljubljanskem radiu. Ze nekateri otroci so dedje, oziroma babice, medtem ko je on sam že večkratni praded. Ko je pred dvajsetimi leti slovesno obhajal zlato poroko, je prišla k slovesnosti v cerkev na Savo cela procesija otrok in vnukov, danes bi se tem pridružili še pravnuki. Lani pa je obhajal v vsej skromnosti svojo biserno poroko pri Mariji Pomočnici na Brezjah. Kljub visoki starosti ga ob lepem vremenu lahko še vsak dan vidimo na sprehodu in kar nič mu ni poznati, da mu že deseti križ leze na rame. K čestitkam, ki jih bo danes deležen najstarejši jeseniški občan, se pridružujemo tudi mi z željo, da bi dočkal tudi še železno poroko.

Pogreb dobre matere. Dolg pogrebni spreved se je v nedeljo popoldne pomikal iz tako imenovanega Stare Save proti jeseniškemu pokopališču. Spremlili smo k večjemu počitku velesopstovano gospo Smrekarjevo, vdovo po pred osmimi leti umrlem tovarniškemu delovodji in mater številne družine. Na zadnji poti ji je igrala godba Krekovega prosvetnega društva.

Vdova

Casopisna kritika in vsi obiskovalci soglasno priznavajo, da je film

Korajža velja

Danes sijajna komedija

dovršeno umetniško delo. — V glavnih vlogah: Emma Gramatica, Isa Fola, Ruggere Ruggeri in drugi. — Obenem predvajamo domači film **Odlike spomenika kralju Aleksandru I. v Ljubljani.**

Oba sporeda danes nepreklicno zadnjikrat!

KINO UNION, tel. 22-21

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

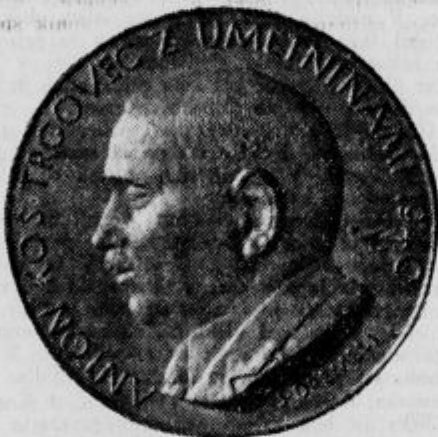
Z odličnim popularnim komikom Theo Lingen-om. V ostalih vlogah: Gustav Fröhlich, Maria Andergast. Smešni domači zapletljaji... Komične situacije... Smehi Zgodba o bogati dedinji... in mladi ljubezni, ki se srečno konča...

KINO MATICA tel. 22-41

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

Trojni jubilej

So ljudje, ki odklanjajo sleherno besedo, ki se nanaša na njihovo življenje, na uspehe v njihovem življenju. Molčijo. Ne strumejo se svoje preteklosti, tudi strah jih ni povedati to ali ono — ali oni molčijo — in mislijo, da je tako edino prav.

S. Dremelj: Portret g. A. Kosa.

Človeka take vrste, posebej ob skromnosti, sem našel tudi v g. A. Kosu, lastniku znanega umetnostnega »Salona Kos«.

»Kaj nam povem? Nekaj o sebi? Bežite, bežite! Čemu, bobnat! Saj to ni posebnost doživeti trojni jubilej! In kdo vam je o tem pripovedoval?« je hitel govoriti jublat, gospod Kos, ko sem si šel v njega s prošnjo, da mi pove to in ono o svojem življenju.

Zaman so bile moje prošnje tisti dan. No, pa človek mora biti pribeben, pa gre. In tako sem počasi izvekel iz jublanta vse ono, kar me je zanimalo. Trojni jubilej slavi g. Kos ta mesec. Petindvajsetega t. m. dopolni pet in štirideseto leto, trideset let je prešlo odkar se je posvetil sedanjemu poklicu, in dvajset let je minulo odkar opravlja svoj poklic v Ljubljani.

Da: Pred tridesetimi leti je odšel gospod »Ante« — tako ga imenuje naš umetniški svet — kot majhen deček — iz Ihanja je šel na pot — v Bukarešto k stricu, lastniku umetniškega salona. Tam se je izučil pozlarske obrti in podobarstva.

Vodja rajha, Hitler, govori svojim starim soborcem v spomin na zgodovinske dogodke na predvečer 9. novembra 1923 v Münchenu.

KULTURNI OBZORNİK

Ljubljanska drama:

Ferdo Kozak: »Lepa Vida«

(Krstna predstava 12. novembra 1940.)

Ferdo Kozak je eden izmed tistih slovenskih dramatikov avtorjev, kateri uživajo hvalevredno naklonjenost gledališkega vodstva, saj mu je doslej uspelo preizkusiti na odru še vse, kar je do zdaj v tej panogi napisal, ne da bi se mu bilo treba poprej predstaviti v knjigi, ali pa celo samo v reviji. Kolik blagoslov pomeni to za pisatelja, ve vsakdo, kdor ima vsaj malo pogleda v bistvo dramskega oblikovanja. Posebej pa čutimo to prav v tem primeru, ko avtor tako rekoč ustvarja le v zvezi z gledališčem, ko lahko sproti spoznava pomanjkljivosti in popravila napake neglede na to, da mu prihaja na pomoč tudi gledališče z dramaturškimi omejitvami in spremembami, zlasti pa z igralsko interpretacijo. To stališče gledališkega vodstva je gotovo hvalevredno, saj so drame naposled namenjene gledališču; želeli bi samo, da bi bilo čim bolj splošno. Pri tem mislimo zlasti na vrsto tistih naših avtorjev, katerih drame že deset, pa tudi dvajset let zamažajo kakor krsne predstave na odru Narodnega gledališča, čeprav predstavljajo tehtne izraze v naši dramski tvornosti.

Po »Profesorju Klepcu«, ki smo ga gledali lani, smo z zanimanjem pričakovali novega dela Ferda Kozaka, ki smo ga dobili pravkar z »Lepo Vidom«. S to dramo v štirih dejanjih se je avtor preselil ne le iz predmestja v salon, ampak se je obrnil hkrati od veselice k resni drami. Dejanje »Lepa Vida«, ki se godi v neposredni okolici Ljubljane, je zajeto iz sveta denarne in stanovske aristokracije naše prestonice, ki se nam tako predstavlja v navadnim meščanom skoraj neznanu luči. Toda zunanji bleščki, ki ga razodevajo za skrivno okolje s svojimi saloni in lepimi oblekami, le okvir za življenje, ki je v bistvu vsakdanje, plehko in celo nizkotno. Čim višje stoji ta družba po svojem položaju in ugledu, tem nižja je njena človeška vrednost. To čutimo tudi iz te drame, čeprav sleer ne moremo trditi, da je bilo razkrivanje pisateljev poglavitni namen. Nasprotno, zd se, da ga je oblikovanje samo po sebi prevzelo tako, da je postal le pasiven gledalec, ki mu je bolj do znanje podobne nego do jedra. Sprva imamo resda vtis, da nam bo avtor podal psihološki in morda tudi sociološki prežet do določene družabne plasti, obenem z njeno kritiko, podobno kakor je to storil Križan v svojih Glembejevih, na katere otipljivo spominja precej posrečena ekspozicija prvega dejanja. Vendarle nas pisatelj pozneje v tem pričakovanju razočara. Že takoj v drugem dejanju se drama, kakor da je avtor pozabil na razne nastave, izprevrže tako, da dobimo namesto velikopotezne tragedije rodu ali pa celo razreda izrazito salonsko dramo z osrednjim erotičnim konfliktom med gospo Vido Grantovo in njenimi tremic. To so trije Granti, Mihael in njegova dva po polu brata Tomo in Andrej. Prvi je fabrikant, ki se je pognal za denarjem in živi le za konje in lovarne, drugi arhitekt, človek iz velikega sveta, ki niha med lepoto in uživanjem, ki ju skorajda zamenjuje, tretji pa je bolan, na pol patološki študent, ki je prežgadol okusil svet in zato bolešno občuti njegov nered. Poleg njih živi še Vidina mati gospa Borinova, ki veže tako dve družini, katerih bogastvo je še sklenilo na račun Vide, ki je tako postala brez ljubezni Mihaelova žena. Prihod Toma, ki se je po petih letih vrnil iz tujine, znova vznemiri njeno srce, ki je bolno za kroničnim dolgočasjem, tako da kakor že nekoč v mladosti znova zahrepi po čudežu ljubezni. To je edino, kar bi dalo njenemu življenju vrednost, ta sen o sreči, od katere bi je ne odvrnil nikakršni ozir, vsaj družabni, saj etičnih najbrž kakor nihče izmed te družbe ne pozna in ne prizna več. Ko ji ljubosumni mož, ki sluti njeno razmerje s Tomom, pripelje v hišo ničvredno družbo ter jo sili, da jim streže, odide od nje. Toda kam? K Tomu, o katerem smo v prvem dejanju, še preden smo ga spoznali, slišali, da je donjuanski človek, medtem ko se nam v drugem dejanju predstavi kot nekoliko nejasen oboževalec lepote. Pri njem boče ostati kljub temu, da je od nje — po najčistejšem čudežu ljubezni — odšel naravnost v družbo mondenih ljudi, katerim je paritet menda edini ideal, namen in smisel, ali bolje nesmisel življenja. To je ne moti, saj je odšla od Mihaela ne toliko iz etičnega gnusa, ampak iz erotične antipatije, katere nasprotje pa ji predstavlja Tomo. Toda ta jo zavrže. Šele sedaj se začenja njena drama, ki pa se stopnjuje v globlji konflikt prav za prav šele s smrtjo najmlajšega brata Andreja, ki se ustrelil zaradi njenega bega. Ta beg mu je namreč ubil vero vanjo, ki je bila »svetnica v tej hiši«. To zadnje seveda ni tako samo po sebi umevno, čeprav se Vida sedaj, po ljubezenskem razočaranju in po tragični smrti enega izmed bratov, zmerom jasneje zaveda ne le praznoti v sebi, ampak tudi umazanosti, ki jo obdaja. Ker ji onemogočijo samomor, ki ga poskusi potem, ko je odšla Toma, ki bi po vseh dogodkih vendarle odšel z njo, je ob koncu zopet mrtvi Andrej tisti, ki usodno posega v razplet le sicer enostavne dramske zgodbe. Ta Andrej, ki je kot pojav prav za prav komaj še Kozakova lastnina, saj smo ga srečali že v domačih (Brnčič) in tujih delih, vendarle spričo nejasnih značilnosti, te Ahilove pete Kozakove dramske tvornosti, usodno posega v osrednji konflikt in hkrati najmočnejše sveti v moralni nered vse družbe. Kakor smo ta nered čutili sprva sploh samo iz njegovih bolnih krikov, ki so sicer samo nakazovali njegovo poleg Vidine edino, dasti pasivno dramo, prav tako se v smrti in po smrti čutimo njegovo pričujočnost v razvoju dogodkov. Pismo, ki ga je pisal Vidi pred smrtjo, je nanjo močno vplivalo, razen tega pa je njegov nezakonski otrok tisti, ki prepreči, da se ta drama ne zaključi dočela konvencionalno z družabno lažjo, ki bi je vsaj Vida, ki je šla skozi trpljenje, ne smela biti več zmožna.

»Čas«. Prva številka XXXV. letnika revije Leonova družbe bo izšla pred božičem. Po sklepu odbora Leonove družbe se bo naureč revija v izhajanju zopet oprljala koledarskega leta in ne več, kakor do sedaj, šolskega. »Čas« bo tudi vnaprej izhajal vsak mesec, razen v avgustu in septembru, in če bo uredništvo kdaj združilo dve številki. Naročnina bo ostala zaenkrat nespremenjena 60 din letno, za dijake pa 40 din, če naroči časopis pet dijakov na skupen naslov. Uprava je in Prosvetni zvezi v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7. Rokopise in dopise za uredništvo pa je pošiljati na naslov: Dr. Fabijan Janez, univ. prof., Tyrševa cesta 17. Prosimo vse dosedanje naročnike, da ostanejo »Čas« zvesti in da pridobivajo še nove. Tako bodo pomagali uredništvu in izdajateljici Leonovi družbi, da bosta mogla revijo ohraniti na višini, vredni njene lepe tradicije, in povečati tudi njen obseg.

Misel na tega otroka in njegovo bodočnost jo šele opraviči, da naposled ostane pri Mihaelu, ki jo je znova zaprosil zaradi doma, ki je bil njemu zmerom več kakor pa žena.

Ob vsem tem pa se nam vzbujajo še nekatere misli. Omenili smo že, da Kozakovi značaji trpe na neenotnosti in nejasnosti. Dosti jasna sta prav za prav samo Vida, zlasti pa pasivni Andrej, medtem ko mati, Mihael in Tomo pogrešajo osebnega središča. Kako nedosledna je na primer ta mati, ki v prvem dejanju govori za srečo, za sorodne duše, medtem ko v zadnjem dejanju oponaša hčerki prav njen sen o sreči! Pa Mihael, ki se spreminja od dejanja do dejanja! In prav tako Tomo, za katerega v resnici ne vemo, kje se ločita v njem razvratnež in oboževalec lepote. Prav tako čutimo, da »Lepa Vida« niso slovenski »Glembejevi«. Križan ni le prodirnejši analitik in močnejši oblikovalec, ampak tudi jasnejši kot borec. On se ne izgubi v individualni erotični zgodbi, ampak nam razgali ljudi, da začuje pred nami v vsej svoji goloti. Pri tem tudi natančno slišimo njegov »obtožbenec«, medtem ko nas Kozak zaradi svoje nezavzetosti pušča slej ko prej v dvomu, na kateri strani je njegovo srce. To je posledica relativizma, na katerem sloni njegova drama, ki je sicer dovolj zanimiva kot podoba nekega življenja, ne razodeva pa, zakaj je bila prav za prav napisana. Predvsem pa nas moti simbolika naslova, ki ima v naši literaturi ustaljen in svojski pomen, tako da ga ni mogoče več uporabiti za karkoli. V Kozakovem delu ni ničesar, kar bi ga opravičevalo. Po čem sploh hrepenijo trije Granti? Pa tudi hrepenenja Vide Grantove, najresničnejše osebe v Kozakovi drami, ni mogoče ujeti v simboliko tistega erosa, ki je navdihnil tako narodnega pesnika kakor Ivana Cankarja.

Kljub temu nam to delo vzbuja upanje, da bo Ferdo Kozak sčasoma resnično napisal dobro dramo. Za to mu je potrebno zlasti troje. Prvič se bo moral otresti misli, da brez simbolike ni mogoče ustvariti pošteno drame, zlasti še dramatiku, ki ga nekateri razglašajo že sedaj za Cankarjevega naslednika. Razen tega se bo moral naučiti uloviti tisto, kar imenujemo značaje. Predvsem pa nas bo prepričal tedaj, kadar bomo v njegovih ljudeh začutili tisto veliko bolečino, brez katere se nam tudi blodna slehera blodnja za lepoto.

Največje priznanje pa zasluži to pot gledališče, ki nam je z »Lepo Vidom«, kolikor gre za zgolj igralski izraz, nudilo predstavo redke dovršenosti. Posebno pohvalo zasluži režiser dr. Bratko Kreft, ki je s to uprizoritvijo dosegel morebiti višek vsega svojega dosedanjega režiserskega dela. Ta ugotovitev se ne nanaša samo na zelo okusno in hkrati smiselno priredbo prizorišča, posebno v prvem in četrtem dejanju, ampak še veliko bolj na prikazovanje drame same po sebi. Tu je režiser poudaril predvsem dramo osrednje junakinje, tako da je vse ostalo imelo dovolj močno središče. Vrzeli, ki smo jih imenovali v delu samem, je spretno iztrgal ali prekril. Posebno uslugu je storil avtorju s tem, da je izpuštil skoraj tretjino tretjega dejanja in prizor, ki bi tako preveč spominjal na drugo dejanje, samo nakazal. Prav tako je s poglobljenim smislom rešil vsa tija in bolj čustvena mesta, zlasti v drugem in četrtem dejanju. Kajpada tudi on ni mogel odstraniti avtorjeve napake, da nočna družba molče, kakor da ni več navzoča, sedi za zastorom, medtem ko se odigrava viharina in odločujoča scena med momež in ženo ob koncu drugega dejanja. Tudi zasledba je bila delu v prid, saj so bile glavne vloge v najboljših rokah. Središče igre je bila ga. Mira Danilova, ki je v vlogi Vide prekosila samo sebe. To je bil zalet iz polnega doživljanja k prav tako dovršeni »unanjji podobi. Človek dolgo ne pozabi prizorov, kakršni so bili njena ekstaza v začetku drugega dejanja, dalje prizor z možem ob koncu istega dejanja ali pa branje pisma v četrtem dejanju. Ob nji so se uveljavili vsi trije Granti. Mihael gospoda Levarja je bil v govoru tu in tam morda nekoliko preoster, vendar pa izrazita podoba gospodovalnega in ljubosumnega človeka. Težje je uloviti igralcu tak lik, kakršnega predstavlja Tomo. Gosp. Kralj je igral tega svetovnjaka na zunaj zelo uglajeno, v resnici salonsko, medtem ko je sicer predvsem poudaril v njem esteta ter ga tako dvignil mestoma celo preko avtorjeve zamisli. Kakor smo že omenili, Andrejev lik v drami ni nov in tako je razumljivo, če smo tudi g. Jana že gledali v podobni vlogi. Ne glede na to je treba reči, da je bil njegov živčno razvrnjen in notranje razklani mladenič igralsko prav zadovoljiv. K podobni Grantove družine spada še Vidina mati, ki jo je igrala ga. A. Danilova; njena gospa Borinova je bila predvsem dostojanstvena čuvarica družinskega ugleda. Prezreti ne smemo tudi epizodne vloge bivše stroje piske, ki jo je podala gđ. Simčičeva izredno toplo in plemenito. Tej nadarjeni igralki bi moralo vodstvo nuditi več prilike, da razvije svoje sposobnosti. Tudi nočna družba (gospa Slavčeva in Praprotnikova ter gg. Plut, Bratina in Tiran) je bila vseskozi na mestu. V igri nastopa še hlapec (g. Presetnik) in služkinja, ki jo je skladno s celotnim okvirom prav lepo podala gđ. Intiharjeva.

Lani smo se večkrat pritoževali zaradi prepočasnega dela v drami. Letos nam tega za zdaj res ni treba, vendar pa nam nasprotno tudi ne ugaja, če se prehitujejo. Tako so bile v zadnjem času v manj kakor štirinajstih dneh napovedane tri premiere. Mislimo, da ne govorimo iz srca samo vsem abonementom, če ugovarjamo taki razvrstitvi, ampak je treba tako nesmotrno razdelitev odkloniti tudi z vidika celotne zgradbe gledališkega leta. Prizadej pa so najbrž tudi igralci, saj nekateri nastopajo v več igrakh hkrati.

France Vodnik.

ki je v prvi vrsti odvisen od števila redno plačujočih naročnikov. — Uredništvo in uprava »Časa«. Nove knjige. — V zadnjem času je izšlo nekaj knjig in so bile poslane uredništvu, o katerih pa zaradi pomanjkanja prostora še nismo mogli prnesti ocene. — Aleš Ušeničnik: Izbrani spisi. V. zv. — France Bevku: Mlada njiva (novele). Jugoslov. knjigarna. — Janez Jalen: Previsi (novele). Jug. knjigarna. — Dragotin Kette: Zbrano delo. Uredil France Koblar. Nova založba. — Pirjevec: Knjižnice in knjižničarsko delo. Družba sv. Mohorja. — Miran Jarc: Zakopani zaklad. Knjižnica Razorov. Madach-Novak-Debeljak: Tragedija človeka (dramatična pesnitev). Založba ljudskih iger. — Rudolf Kresal: Večica španskega bega (novele). — Anton Ingolič: Sirote (mladinska igra). Učiteljska tiskarna. — Milan Rakovec: Črnogorski Prometej (studija). — Cankar: V planinah. Mohorjeva družba.

Ob nemških jezikovnih tečajih münchenske akademije v Ljubljani

V uredništvu se je oglašil naš stari znanec g. Stanko Hafner, ki je prevedel slovenske pisatelje v nemščino in izdal lep izbor letos pri nemških založbah. Sedaj je nastavljen kot lektor nemškega jezika münchenske akademije v Ljubljani, kjer otvarja 15. t. m. svoje prve tečaje nemščine za ljubljansko občinstvo. Ob tej priliki sva imela z g. lektorjem pomenek o nemško-slovenskih kulturnih zvezah:

»Interesi Nemčije za kulturno in literarno življenje v Jugoslaviji so bili že mnogokrat dokazani. V nemškem slovstvu obstaja vrsta del, ki posreduje obče znanje o Jugoslaviji. Ravno tako se prevajajo v nemščino dela jugoslovanskih pisateljev. Del nemških revij je priobčil posebne izdaje o krajih in ljudeh v Jugoslaviji. Nemški inštituti in družbe so prirejali ekspedicije in polovanja v znanstvene svrhe, tako n. pr. nemška akademija v Münchenu ekspedicijo v svrhu fonografskega posnemanja bosanskih narodnih pesmi. S to ekspedicijo se je za vse čase ohranil najdražji zaklad jugoslovanske nacionalne kulture. Sporazum med narodi počiva ravno na medsebojnem izmenjavanju duševnih in zemskih dobrin, kateremu tudi služi nemška akademija v Münchenu, ki ji kot lektor pripadam.«

»Gosp. lektor, ali vlada v Nemčiji zanimanje za kulturno, posebno pa za literarno življenje v Jugoslaviji in kako si predstavljate organizacijo kulturnega sodelovanja med nemškim in slovenskim narodom?«

»Nemški narod nadaljuje s svojim sedanjim živim zanimanjem za jugoslovansko duševno življenje tradicijo nemških duševnih velikanov, kot Goetheja, Grimma in Herdera. S pravico se lahko trdi, da zavzema jugoslovanska literatura znaten del v nemškem slovstvu. Knjige, ki govorijo o občem znanju o Jugoslaviji, kakor tudi prevodi jugoslovanskih pisateljev, postajajo vedno čedalje več. Vrsti revij je priobčila posebne izdaje o krajih in ljudeh v Jugoslaviji, s čimer se je zbudilo zanimanje nemškega čitalca. Posebno dragoceno je kulturno in znanstveno delo, ki ga na tem polju vrše razni inštituti in družbe. Kot primer navajam ekspedicijo nemške akademije v Münchenu v svrhu snemanja bosanskih narodnih pesmi. S temi fonografskimi posnetki se je za vse čase ohranil najdražji zaklad jugoslovanske nacionalne kulture. Cilj kulturne izmene naj bo tudi spodbuda osebnega razumevanja med narodoma. Slovenski duševni velikani, kot Kopitar, utemeljitelj slavistike, Miklošič in M. Murko so vzgled za to. Tudi mlajša generacija nemških znanstvenikov, ki si prizadeva zaslediti vezi obeh narodov v slovenski kulturni zgodovini, ima najboljšo namero, da posreduje nemškemu narodu sposobnosti slovenskega naroda. Brez medsebojne izmenjave kulturnih potreb in brez medsebojnega spoznavanja posameznih ljudi

je tudi sporazum med narodi nemogoč. Narodi, ki žive v tesnem sosedstvu, se morajo med seboj poznati in si morajo tudi prizadevati za izmenno duševnih in zemskih dobrin.«

O kulturnem udejstvovanju, ki spada v delo krog lektorata nemške akademije v Münchenu, je g. Hafner izjavil naslednje:

»Nemška akademija v Münchenu nosi naslov Akademija za znanstveno raziskovanje in negovanje nemštva. Ta naslov utemeljuje izključno znanstveno in kulturno delovanje te institucije. Kulturno delovanje v inozemstvu sloni na obsežnem raziskovanju, ki ga vrše znanstveni oddelki nemške akademije. Inozemski oddelki nemške akademije imajo nalogo, da posredujejo tesno so delovanje nemških učenjakov, umetnikov in osebnosti kulturnega življenja z drugimi narodi in služijo tako nemškim kulturnim odnosom do kulture tujih narodov.

Ker se more narod v vsej svoji globini in bistvu dojeti le, ako smo večji njegovega jezika, si je nemška akademija stavila za svojo najbolj vzvišeno nalogo, da goji v inozemstvu nemški jezik in da ga pospešuje. Ona je v ta namen ustanovila po vseh državah lektorate kot posredne ustanove. Ker je znanje nemščine v Sloveniji, ki je bilo pri starejši generaciji zaradi državopolitičnih odnosov zelo dobro, po svetovni vojni pa pri mlajši generaciji zelo popuščilo in zaradi tega dovedo tudi do marsikaterih nesporazumljenj, se odpira tu nemški akademiji široko polje udejstvovanja. Jezikovni tečaji v lektoratu in na univerzi bodo služili temu namenu.

Lektorati nemške akademije posredujejo razen jezikovnih tečajev tudi znanstvena predavanja in izmenno predavanj, umetniške razstave itd. za poglabljanje kulturnih odnosov med Nemčijo in Jugoslavijo. Razen tega je slušateljem jezikovnih tečajev na razpolago nemška knjižnica. Daljna glavna naloga lektoratov je s prevodi jugoslovanskih pisateljev in z izmenno publikacij približati nemškemu narodu jugoslovansko, zlasti pa slovensko kulturo in tako ustvarjati medsebojno sporazumevanje.«

Ob tej priliki nam je g. Hafner pojasnil, da prireja kot lektor nemške akademije v Ljubljani več tečajev: za začetnike, za že vpeljane ter za vse, ki že govorijo nemški (tri tečaje), obenem pa poseben tečaj za učitelje nemščine, literarni krožek, tehniko govora ter tečaj za predavanja. Začetek tečaja je 15. t. m., prijave pa se sprejemajo dnevno od 16. do 17. v pisarni lektorata (Beethovenova ulica 4-I). Šolnina za semester znaša 100 dinarjev. — Obiskovalcem jezikovnih tečajev je na razpolago knjižnica in nemške revije dnevno od 12. do 20.

Prijatelji nemškega jezika in literature, ki tečaje ne obiskujejo, plačajo za uporabo knjižnice in čitalnice mesečno odškodnino.

ŠPORT

Drugi del konjskih dirk

Kljub slabemu vremenu se je nabral predeinončnim precej gledalcev na dirkališču ZSK Hermesa, kjer so se nadaljevale zanimive konjske dirke. V nedeljo smo videli na letem dirkališču prvi del tega tekmovanja, kateremu je prisostvovalo rekordno število gledalcev in tudi v torkel zvečer jih je bilo več kot smo pričakovali in to — kakor rečeno — kljub slabemu vremenu.

Dirkam je prisostvoval tudi pokrovitelj g. ban dr. M. Natlačen, divizionarja pa je zastopal g. general F. Janež. V posameznih točkah so bili doseženi naslednji rezultati:

V »Dirki Hermesa« — heat vožnji na 1600 m dolgi progi je zmagala 3-letna kobila »Mojca«, last Ivana Lipeja, sedaj last g. Krušiča. V tej dirki se je razvila zelo lepa borba; ta je zmagala tudi v drugem heatu. Druga je bila »Palestra«, last Fr. Herica. — V galopni dirki policijske konjenice je zmagal stražnik Valentič na »Noni«. — V dirki »Zagreb« na progi 2100 m je zmagala »Salta« Mirka Šumaka, druga pa je bila »Tilde« K. J. Kocjana. Ta dirka je bila zaradi nepravilnega starta dveh konj razveljavljena. — V dirki »Ljutomer« je prišla prva na cilj »Gioconda« Bruna Galeta pred »Katanjo« Franca Kodele. Tretja je bila »Prima II.« Al. Spindlerja. Nazadnje je bila dvoprežna dirka »St. Jernej«. Nastopili so štirje pari. Zmagal je par »Džma-Katjana«, last Kodele, drugi je bil par »Gioconda-Tilde K«, last Galeta in J. Kocjana. Ta točka je bila obenem najlepša točka večerajšnega eporeda.

Prirediteljem smo za tovrstne dirke, za katere vlada tudi v naših krajih veliko zanimanje, prav hvaležni. Treba bo le še organizacijo spopolniti, da se bodo posamezne točke hitreje odvijale druga za drugo, da bo program hitro izveden in prireditel bo še bolj privlačna. Če je treba predolgo čakati na naslednjo točko, postajajo gledalci malce nerazpoloženi. Zelimo zopet kmalu videti slične dirke v Ljubljani in smo prepričani, da bo še več gledalcev, če se odpravijo še one hibe, ki so se pri teh dirkah pojavile.

Telovadni dvoboj Nemčija-Finska

V telovadnem dvoboju, ki se je odigral v nedeljo v Berlinu ob popolnoma razprodani dvorani (Deutschlandhalle) so zmagali — kakor smo poročali v večerajšem našem listu — Nemci s skoraj 4 točkami naskoka. Med posamezniki pa je zmagal Finec Seeste s 58,35 točkami pred Nemcem W. Stadel (58 t.) in J. Stangelom (57,90 t.). Zastilno je, da se je Fincem posrečilo premagati Nemce na bradlji s 47,50 točkami napram 46,45 točkam, katere so prejeli Nemci na tem orodju. Nasprotno pa so bili Nemci precej boljši na konju na šir z ročaji, kjer so prejeli za svoje izvedbe 58 točk, medtem, ko je bilo Fincem prisojenih samo 55,60 točk. Tudi v skoku čez konja so zmagali Nemci s 58 točkami; tu so jih prejeli Finci 57,40. Na krogih so bili pa zopet Finci epredaj s 58,10 točkami, medtem, ko so jih Nemci prejeli 57,45. Na drugo je bilo doseženih največ točk v celotnem tekmovanju in so tudi na tem orodju zmagali Nemci s 58,20 točkami, Finci pa so jih odnesli 57. Tudi v prosti vaji so zmagali Nemci s 58,10 točkami, Fincem pa jih je sodniški zbor prisodil 57.

Vojaški patrolni tek na svetovnem prvenstvu

Italijanska smučarska zveza je sklenila izvesti o priliki svetovnega smučarskega prvenstva, ki bo to zimo v Cortina d'Ampezzo, mednarodni vojaški patrolni tek. Proga na kateri bodo tekli te patrole bo dolga 25 km in bo imela 600 metrov višinske razlike, ter bo objavljena šele 24 ur pred tekmovanjem. Oprema in orožje tekmujočih pod-

častnikov in vojakov mora tehtati najmanj 12 kg. S tekmovanjem v teku pa je zvezano tudi streljanje na mal balončke. Za vsak nezadeti, odnosno ne sestreljeni balonček, se kaznuje patrola s petimi kazenskimi minutami. Dalje so predvidene kazenske sekunde in minute za vsak strel, ki bo oddan po prvem strelu.

Lepi uspehi finskih metalcev kladi ob zaključku sezone

Za zaključek letošnje lahkoatletske sezone so se zbrali finski mojstri v metanju kladi, 33 po številu, ter so še enkrat preizkusili svoje sposobnosti pred nastopom zime. Ker je bilo že precej hladno so se ogreli na ta način, da so tekli v štafeti. Atlet Väirilä je dal v metu kladi vsa komur nekaj »napreje« in so bili z ozirom na to doseženi takile rezultati: 1. Sulo Heino 53,21 m in 1 m je 54,21 m; 2. V. Selin 36,38 in 7,5 m je 53,88 m; 3. J. Kilpeläinen 45,03 in 8 m je 53,03 m; 4. H. Limpinen 48,83 m in 3,5 m je 52,33 m; 5. U. Väirilä 52,20 in 0 je 52,20 m.

Svetovna lista metalcev kladi za leto 1940 pa izgleda takole:

57,91 m	Storch (Nemčija).
56,05 m	Bennett (USA).
55,63 m	Johnstone (USA).
55,40 m	Väirilä (Finska).
54,62 m	Steipišnik (Jugoslavija).
54,57 m	Hein (Nemčija).
54,01 m	Backlund (Švedska).
53,90 m	Linnaste (Estonska).
53,90 m	Hultzager (Holandska).
53,76 m	Blask (Nemčija).

34. številka Športske revije se obširno bavi z mednarodno nogometno tekmo med Jugoslavijo in Nemčijo. Poleg številnega in zanimivega beriva o tej tekmi je objavljenih tudi cela vrsta zanimivih in posrečenih slik, ki bodo prav gotovo zanimala vsakega športnika, zlasti pa prijatelje nogometa.

Na slovenski strani dobimo več stvari, ki bodo zanimala slovenske športnike. Veliko priznanje daje pisec banu dravske banovine g. dr. Natlačen, ki je velik prijatelj slovenskega športa in ki z zanimanjem zasleduje športno gibanje med slovensko mladino ter daje velike podpore slovenskim športnim organizacijam.

Se mnogo zanimivega je v tej številki, zlasti pa bodo prišli na svoj račun oni, ki ljubijo borben šport, kakor nogomet, boks in dr.

Vesti športnih zvez klubov in društev

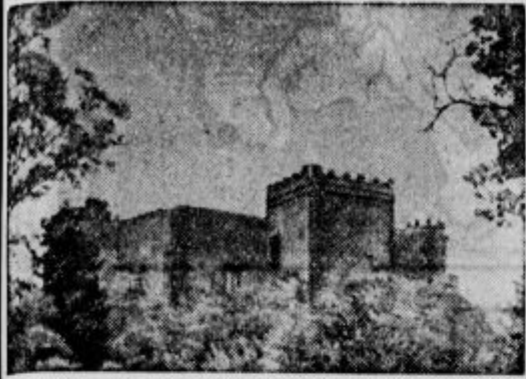
SK Planina — ženska lahkoatletska sekcija. Zimski trening vsaj lahkoatletin se prične v petek ob pol sedmi zvečer v telovadnici na stadionu. Na trening so vabljeni vse atletinje in druga dekleta, ki imajo veselje do moderne gimnastike in drugih telesnih vaj, ki se bodo izvajale na teh večerih. Ob tej priliki se tudi dogovorimo zaradi nadaljnjih zimskih treningov.

Smučarski klub Ljubljana poziva vse tekmovalce na sestanek v četrtek ob 18.30 v zvečenem lokalu, palača Ljubljanske kreditne banke IV. nadstropje, vhod f.a. Važno zaradi opreme, tečaje in zdravniškega pregleda. Gimnastika bo od 15. t. m. vsak torkel in petek ob 18.50 v telovadnici meščanske žole na Bežigradu.

SK Slavija. Obveščamo vse članke, da se vršijo plesne vaje vsak četrtek od 20 dalje v salonu g. Banka, pri »Nacetur«, na Šmartinski cesti. — V petek ob 20 v klubski sobi sestanek vseh nogometne tekme z Jadranom in radi gostovanja v Kranju. Kdor ima doma klubsko opremo, naj jo prinese seboj. Na sestanek pridite vsi sigurno in točno. Po sestanku isotam sestanek vseh odborov; važno radi veselice.

110 policijskih agentov straži zaprte francoske državniške Daladiera, Bluma, Reynauda in Gamelina

Iz Pariza poročajo, da se nahajajo bivši francoski ministri Daladier, Reynaud, Mandel, Blum in Gamelin v preiskovalnem zaporu v gradu Chazeronu, kjer jih straži 110 policijskih agentov. Vsak dan lahko gredo na spre-

Grad Chazeron.

bod, toda vsak sam in v spremstvu dveh agentov. Mandel in Blum sta precej boleha. Mandel so zdravili pred kratkim še štirje zasebni zdravilniki, sedaj pa je zaprosil za brezplačnega vojaškega zdravnika, ker je prejšnje zdravljenje bilo predrago. Vsakemu zdravniku je namreč moral plačati po 1200 frankov. Daladier je celo potr. Reynaud je dobro razpoložen, Gamelin pa piše spomine. Jetniki so strogo ločeni drug od drugega in Reynaudu so odbili prošnjo, da bi se smel pogovoriti z Blumom.

Ptuj

Društvo »Sola in dom« je imelo dne 10. t. m. letni občni zbor v gimnazijski risalnici. Za predsednika je izvolilo g. Hasla Dragotina, učitelja mekanske sole. Na predlog ravnatelja gimnazije gospoda Frana Aliča bo društvo izvedlo nabiralno akcijo za Dijsko kuhinjo.

Ljudska univerza je priredila v petek, 8. t. m. prvo predavanje v letošnji sezoni. Predaval je docent ljubljanske univerze g. dr. Anton Ocvirk o odnosu med pisateljem in občinstvom. Precej zanimive probleme, ki posegajo v najrazličnejša področja družabnih odnosov, je predavatelj razčlenil in ob primerih iz svetovnega slovstva pokazal vzroke, ki dovajajo do tega, da sodobna družba ne razume in odklanja pisatelja ali pa, da je pisatelj kakorkoli bojno razpoložen proti družbi svojega časa. Dvorana Mladike, v kateri so predavanja Ljudske univerze, je bila zasedena vetinoma po dijaštvo; le pljuskega razumnostva, kateremu so ta predavanja predvsem namenjena, je bilo nekaj malo.

Kamnik

Kamniški dom s prenovljeno zunanostjo nudi prav prijeten vtis in je v okras glavnemu trgu. Ne moremo pa se ubraniti vtisa, da bi bila svetla barva bolj na mestu kot temnosiva. Kamniške stavbe ni bodo svetle, kakor je bleščeče in naravnano naše mesto v zelenem okvirju prelepe okolice.

V stranski župniji v zadnjih šestih mesecih ni bilo nobenega odraslega mrlja. Zgovorena dokaz, kako zdravo je naše planinsko podnebje.

Knjižnica Prosvetnega društva je odprta vsako nedeljo od 9-11. Zimske večere prebijemo z lepo slovensko knjigo v roki!

Špitalič pri Konjicah

Umrli je, kakor je »Slovenec« na kratko že poročal, v špitaliču pri Konjicah v 85. letu starosti po dolgi, mučni bolezni g. Jurij Zidanšek, posestnik na Šrangah, dolgoletni cerkveni ključar in dolgoletni odbornik bivše občine Tolstivrh. Pokojnik je bil brat rajnega profesorja bogoslovja Josipa Zidanška. Zapušta šest sinov in tri hčere, med njimi načelnika kmetijskega ministretva v p. inž. Josipa Zidanška ter župnika v Podedreli gospoda Jakoba Zidanška. Pokojnik je gospodaril na posestvu Šrangah skozi 54 let. Bil je skrben in varčen gospodar ter zaslužil bikorejec, ki je z dobrimi biki dvignil živinorejo svojega okoliša in je imel največje veselje z lepo živino. Še par dni pred smrtjo si je pustil predvesti plemenske bice. Bil je kremenit značaj in močna kmečka osebnost, globoko ukoreninjen v svojem kmečkem domu. Bil je velik prijatelj šole in šolske mladine in dolga leta načelnik krajevnega šolskega sveta v Špitaliču. Pogreb blagoga pokojnika bo v četrtek, dne 14. novembra t. l. ob 10 predpoldne na pokopališču v Špitaliču pri Konjicah. Bodi vzornemu slovenskemu gospodarju lahka domača slovenska gruda!

Poljski mornarji pri vходу v Westminstrsko katedralo na poti k masi.

Boj proti komunizmu na Francoskem

Po službenih poročilih so bili storjeni odločni ukrepi za pobijanje komunizma na Francoskem. Po teh poročilih so začeli pobijati komunizem tako v zasedeni kakor v nezasedeni Franciji. Pariški prefekt Langeron je dal zapreti nad 600 komunističnih kolovodij, ki so bili zasačeni pri podtalnem delu. Oblasti so odkrili 18 propagandnih središč. Tudi v Marseilleu so zaprli 78 komunistov. Vse to priča, da francoske oblasti budno pazijo na komunistično delovanje.

Dobro je znano, kako vlogo so imeli komunisti na Francoskem v letih tik pred sedanjo vojno. Njihov glavni namen je bil oslabil Francijo in jo izpostavljati v skrajno nevarne pustolovščine. Za vlade ljudske fronte so uživali komunisti vse ugodnosti in so lahko v neomejeni svobodi počenjali vse, kar so hoteli. Vrhunec komunističnega vpliva je bil dosežen za časa španske državljanske vojne. Zlom ljudske fronte je bil neugoden tudi za komuniste, čeprav so lahko tudi potem nadaljevali svoje pogubno delo.

Ob izbruhu vojne so komunisti pokazali pravo lice. Prej so razkrojili javno mnenje, prizadevali državi zunanepolitične neprijetnosti, sedaj pa so postali še izdajalci in saboterji. Nekateri njihovi šefi, da omenimo le najvidnejšega, Mauricea Thoreza, so dezertirali. Toda čeprav so ali zbežali ali pa se poskrili v notranjost države, niso nehali rovariti proti državi. Prej javne in dovoljene komunistične organizacije so se skirile v podzemlje in pospešeno nadaljevale protidržavno delo.

Junjsko razdejavanje in vsestranska zmešnjava je v naslednjih tednih zmešala tudi komuniste. Pa so se kmalu zopet znašli in nadaljevali propagando z najrazličnejšimi sredstvi. Obnovili so komunistične celice, iz kraja v kraj prenašali majhne tiskarne ter razmnoževalne stroje. Tiskali in razmnoževali so »L'Humanites«. Vse neprijetne dogodke tistih dni so napeljevali na svoj mlin in v svoj propagandni voz, vsem slojem so znali umetno dopovedovati, da je tega kriva vlada in kako drugače bi bilo, če bi bili na vrhu komunisti. Tudi vojaškega poraza je bila kriva vlada. Če bi bili komunisti na vladi, so pripovedovali ljudem, bi Francija sploh ne šla v vojno, ker bi

oni znali na drug način zavarovati francoske koristi in francosko državo. Če bi bilo toliko energije potrpeženo za pozitivno delo, kolikor so je potrošili komunisti za razdiranje, bi francoske armade ne zapuščale bojišče brez bojov in bi bil položaj danes dokaj drugačen, kakor pa je.

Tudi to so sedaj ugotovili, da so ostali nekateri »spokorjenici komunisti« v resnici še naprej borbeni komunisti in so se na videz spokorili le zato, da bi lažje nadaljevali razdiralno delo. Saj se še spominjamo, da je bila lanske jesen komunistična stranka razpuščena, komunistični poslanci pa so izgubili poslanske mandate. Takrat so se nekateri ugledni člani komunistične stranke vsaj na zunaj odpovedali dotedanjim komunističnim načelom, slovesno in javno so prelomili s svojimi prejšnjimi čeli, desavuirali so Thoreza, Martyja, Duclosa in ustanovili »Francosko ljudsko zvezo«. Zato so lahko ostali na svojih mestih. Možno je, da so bili nekateri iskreni. Mnogi pa so igrali dvojno vlogo. To je dokazano na primer za Reneja Nicoda, poslanca in župana v d'Oyonnaxu. Dognano je, da je ta mož malo po premirju v svojem mestu ustanovil pravečo komunistično propagandno središče; odtod je skušal stalno napadati in izpodkopavati ugled maršalove vlade. »Candider« piše, da so v neki sobi županstva, varni pred slehernim oblastnim zasledovanjem, pisali ter razmnoževali komunistične liste, članke in lepake, komunistični delavci in drugi pa so jih raznašali med delavce ter jih zelo spretno razširjali drugod po državi. Kljub vsej previdnosti je bila ta kuhinja odkrita. Navidezni skesanec pa je sedaj pod ključji.

Ali je ta propaganda zavedla mnogo ljudi? To je težko reči. Po uspehih sodeč vsekakor. Tistih, ki ne mislijo z lastno glavo, danes jih ni malo, pa nezadovoljnih ljudi je mnogo. Na te je imela ta propaganda mnogo vpliva. Sicer pa je znano, da so komunisti veliki mojstri v propagandi in da znajo vsakemu na primeren način nastaviti svojo mrežo. Ne pridobivajo ga naenkrat, ampak po dozah. Francozi pravijo, da se uničevanje komunizma na Francoskem ne bo ustavilo pri dosedanjih uspehih, temveč se bo še poostriilo.

Celje

c Zborovanje Slomškarjev v Celju. Pri šolskih cestrah v Celju so zborovali v prav lepem številu člani Slomškove družbe, podružnice v Celju, in obravnavali važna stanovska vprašanja. Po uvodnih pozdravih besedah predsednika Janka Kramarja je imel na zbrane člane krasen govor o pomenu sodelovanja našega učitelstva z našo mladino, predvsem našimi katoliškimi mladinskimi organizacijami, prof. Mirko Bitenc. Ta razprava o najvažnejšem vprašanju je vzbudila med članstvom pozornost in zanimanje. Člani so nato razpravljali o čim dostojnejši proslavi in njeni udeležbi pri 40-letnici Slomškove družbe v Ljubljani. Sledila je hospitacija v otroškem vrtcu šolskih sester, kar je mnoge člane še posebno zanimalo. Sestra vrtnarica je praktično pokazala velik pomen vzgajanja naših malčkov in pokazala, da je le tedaj velik uspeh v šoli, če je učitelj z otroki otrok.

c Iz orožniške službe. Bon Vinko, orožniški poročnik, je odpotoval v Ljubljano na novo službeno mesto v šolo za orožniške pripravnice. G. poročniku, ki si je v kratkem bivanju in službovanju pridobil v Celju mnogo prijateljev, želimo na novem službenem mestu obilo sreče in napredovanja.

c Cater Ivo, industrialec v Celju, gradi novo opekarno v Trnovljah. Opekarna bo imela moderno krožno peč in delavnico s stroji na električni pogon.

c Za gradnjo poslopja novo ustanovljene gimnazije v Celju bo danes komisija. Kr. bankni upravi se je posrečilo pod ugodnimi pogoji najeti v ta namen posojilo. Tako upamo, da bomo prišli v Celju kmalu do prepotrebne novega poslopja za II. realno gimnazijo.

c Pogreb pokojnega Matija Zupančiča, upokojenega železničarja, ki je postal žrtev hude prometne nesreče v Stopčah pri St. Jurju, bo danes ob 4 popoldne na mestno pokopališče.

c V celjski bolnišnici je umrla 53-letna ga. Neža Kukovčeva, žena orožnika v p. iz Lisc pri Celju. Pokopali jo bodo danes ob 3 na mestnem pokopališču. Naj v miru počiva!

c Društvo hišnih posestnikov za mesto Celje in celjski okraj opozarja vse hišne posestnike, da je izšla nova uredba o stanovanjski zaščiti in je pričačkovati še maksimiranja in znižanja najemnin. Najemniki se vedno bolj organizirajo. Zaradi tega prosi društvo člane, da se še bolj oklenejo društva in z njim sodelujejo. Izšel je tudi poziv za vložitev davčne napovedi za odmero zgradarine za davčno leto 1941 in se morajo davčne napovedi pri davčni upravi vložiti v času od 1. do 30. nov. 1940. Dru-

štvo obvešča hišne posestnike, ki so člani društva, da se bodo dajale brezplačno te napovedi v času od 18. do 28. novembra. Pa tudi ostali posestniki se lahko zgledajo v tem času, če pristopijo k društvu in plačajo članarino. K napovedi je prinesli kopijo zadnje napovedi, katastrski list, zadnji plačilni nalog o gostaščini in kanalaščini ter knjižico za vodarino, ker le na ta način se bo dala napoved pravilno izpolniti. Tiskovine za napoved bodo na razpolago v pisarni.

c Brivci in frizerji v Celju bodo zvišali cene. Odelek frizerjev in brivcev pri Skupnem združenju nam pošilja: Sedanja draginja in naredba o minimalnih mezdah sili tudi brivce in frizerje, da povišajo svoje cene. Javnost bo gotovo toliko uvidela, da bo to povišanje cen priznala kot upravičeno. Saj je znano, da je potrežba v brivskih in frizerskih salonih še danes ista, kakor je bila pred petimi, pred tremi ali pa pred enim letom. Na drugi strani je nesporno, da so cene brivsko frizerskim potrebščinam zvišali za 50 do 120%. O povišanju življenjskim potrebščinam bi bilo tukaj odveč kaj omeniti, ker nas o tem življenje samo dnevno preprašča dovolj. Omeniti je treba, da so precej višje cene za potrežbo v brivsko frizerski stroki v mestih, ki imajo le približno iste cene za življenjske pogoje kakor Celje.

c Pisarniški sluga 15-letni Emil K iz Celja je ukradel v neki večji celjski tovarni iz dnevne blagajne in nekemu uradniku skupno nad 5.700 dn. S tem denarjem je pobegnil s svojim 16-letnim tovarišem Alojzom R., kleparim vajencem iz Celja, v Gorjio Radgono, kjer sta hotela prečkati mejo. Tu so ju prijeli in poslali nazaj v Celje.

c Levo nogo si je zlomil pri delu štravovnik N. na Otoku pri Bočni. V Gotovljah je padel pod voz in si zlomil levo roko v podlaktu 6-letni sin posestnika Krulac Viktor.

c Telefonske kable so začeli polagati v Celju. Delo opravlja mestna občina, stroške pa bo krila poštna uprava.

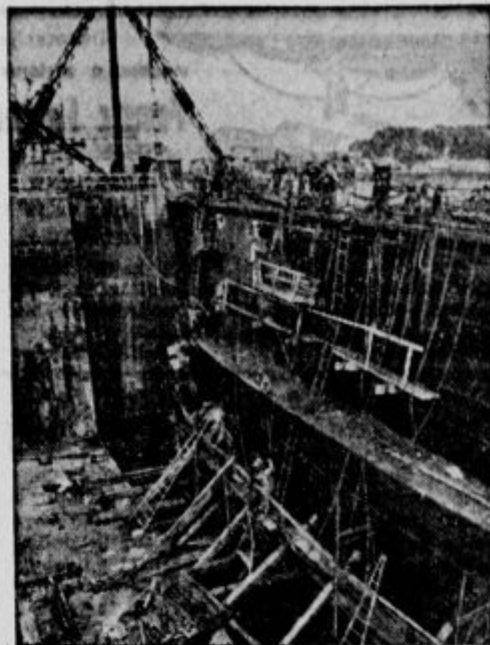
Nova cerkev

Ban dr. Marko Natlačen bote enajstemu otroku. Velikašni slovesnosti župniškega varuha sv. Lenarta se je pridružio letos lepo krstno slavlje družine Jožefa Božnika in Marije rod. Majer, p. d. Kavčičevih v Hrenovi št. 18. Dobra krščanska družina Kavčičeva je dobila dne 27. oktobra enajstega otroka, desetega sina. Starša sta zaprosila gospoda bana dr. Marka Natlačenega za botra. Krst je bil določen za 10. november. Ker je bil g. ban službeno zadržan, ga je nadomestil celjski okrajni načelnik g. dr. Ivan Zobeč. Po krstu je g. načelnik v imenu g. bana čestital navzočemu očetu k izrednemu družinskemu blagoslovu iz ga bogato obdaroval. Vsi so potem prisostvovali cerkvenemu slovesnemu opravilu, katero je opravil brat domačega župnika, stolni kanonik dr. Ivan Žagar. Potem so se zbrali gostje k obedu v župnišču. Pri obedu je dvignil najprvo domači g. kanonik svojo čašo in v pomenljivem nagovoru podpril g. banovega zastopnika in vse goste ter napil visokemu botru g. banu. S prelepimi in duhovitimi besedami je odgovoril g. banov namestnik, kako je treba starše mnogoštevilnih družin častiti, ker vršijo s svojo nesebičnostjo najvažnejšo nalogo za človeško družbo, cerkev, narod in državo.

Trbovlje

Občinstvu. V teku tega tedna bodo velike gasilske vaje vseh čet v kraju in obrambnih oddelkov. Občinstvo se opozarja, da med časom alarma ne ovira cest in da ne nadleguje iz moti članov gasilskih in obrambnih oddelkov. To naj velja posebno za starše, da otroke med tem časom zadržijo doma.

17letni fant zaklal svojega 18letnega tovariša. V nedeljo zvečer okoli desetih je v prepiru pred gostilno Sušnik v Retju pognil 17letni Smodiš Jožef nož in zabodel svojega tovariša, ali kakor sam pravi »prijatelja« Zupanca Janeza, s katerim sta prej v gostilni pila in igrala biljard. Dvakrat je zadel v roko in nogo, v tretje pa naravnost v srce. Zupanc je imel še toliko moči, da je Smodiš izvil nož, potem pa je omahnil in se ga moral odnesti domov, pri tem je še pomagal Smodiš sam. A Zupancu ni bilo več pomoči, po par minutah je izdihnil. Oče Smodišev je sam peljal sina na orožniško postajo in ga tam izročil Smodišu je pri igri na biljard izgubil in bil baje zaradi tega tako razburjen, da je napadel rajnega Zupanca. Je pa svoje glaven fant, ki je že prej grozil z nožem, dasi mu na zunaj ni videti in je slabotne postave. Ko ga je v ponedeljek peljal orožnik na sodišče v Lasko, je bil ves objokan. Mogoče se je zavedal, kaj je s tem napravil sebi, svojim staršem, posebnost pa še Zupancem.

Obnovitvena dela na francoskih dokih na rokavski obali.

Ameriški delavski voditelji pri predsedniških volitvah

Johna Lewisa je spremlila hčerka do mikrofona. Močni človek se je atletskega sklonil nad mikrofona in zavpil z močnim glasom vanj, tako da je prevladoval sum desetisočglave množice na velikem političnem zborovanju. Rekel je: »Odstopil bom kot predsednik, če Willkie ne bo izvoljen.« John Lewis je velika politična sila v USA. On je predsednik velike strokovne delavske organizacije, v kateri je včlanjenih 5.000.000 industrijskih delavcev. Zadržne čase je začela njegova organizacija pešati.

Lewis se je pritoževal, da komaj tretjina članov plačuje članarino. Iz njegove organizacije so izstopili skoraj vsi tekstilni delavci.

V drugi mikrofona pa je izjavil miren starček: »Glasoval bom za Roosevelta.« Ta starček je William Green, »Old Green«, preizkušeni voditelj ameriške delavske zveze. On je Lewisov sovrstnik in tekmeč. V njegovi zvezi je včlanjenih samo 4.000.000 delavcev, pa vsak mesec vsi redno plačujejo članarino.

Natančnost, ki ji ni para

Popolni aparati za merjenje, s katerimi so opremljeni znanstveni zavodi, so omogočili mnoga važna odkritja. Tako je na primer odkritje elementa »argona« posledica točnega merjenja plinske teže. Z astronomskimi aparati je moči zmerni neverjetno majhne dolžine. Tako je na primer moči zmerni, kolik je kot, pod katerim vidimo razdaljo med očesi muhe, ki je odaljena 20 kilometrov od našega aparata. Ti aparati so neverjetno občutljivi, čeprav tehtajo po več ton. Kadar pihajo močni vetrovi, malenkostno vplivajo na ravnotežje našega planeta in gravitacijsko središče zemlje se neopazno premika. Astronomi lahko s svojimi točnimi aparati zmernijo, za koliko se to središče premakne. S točnimi aparati je nadalje tudi ugotovljeno, da se topli valovi, ki izhajajo iz navadne goreče sveče, lahko razširijo do 160 km naokrog. Kakor astronom uporablja te aparate, si mora nadeti masko na glavo, da bi njegovo dihanje ne vplivalo na tone jekla, iz katerih je narejen aparat. Poleg tega morajo stati točno v aparatu osi, ne smejo se pomakniti ne na levo, ne na desno, ker bi bila sicer telesna toplota neenako porazdeljena in bi vplivala na aparat. Na srečo za vse človeštvo so tako točnost dosegli le v astronomiji in ne v artileriji.

Iz Julijske Krajine

V umetnem soškem jezeru pri Sv. Luciji je utonil. V eni zadnjih temnih noči se je vračal 71letni Alojzij Vitek proti svojemu domu v Sv. Luciji. Šel je po poti, ki teče ob robu jezera in nima nikake ograje. Na razmočeni cesti mu je zdrsnilo in je padel v vodo, kjer je zalostno utonil. Šele drugo jutro so našli troplo in ga izvlekli. — Naj mu bo Bog milostljiv sodnik!

Ovčje in kozje meso. Prodaja ovčjega in kozjega mesa je razen v petkih dovoljena vsak dan. Tudi v gostilnah in drugih gostiščih se lahko vsak dan razen v petkih servirajo jedi iz tega mesa.

Izvoz drv dovoljen. Pred časom smo poročali, da je goriski prefekt prepovedal izvoz drv in oglja iz naše pokrajine. Sedaj javljajo, da je prefekt to prepoved preklinal. Obenem so oolčili tudi najvišje uradne cene za drva. V Gorici veljajo drva: pri prodaji na debelo 20 lir kvintal, na drobno 22,20 lir kvintal; sežagana in razcepljena drva so za 1,30 lire dražja pri kvintalu.

Ker ga je povozil avto, je sedaj umrl. Dne 1. oktobra je na cesti, ki pelje iz Ajdovščine preko Cola proti Idriji, neki avtomobil zajel in prevrnil cestarja Avgusta Črnigaja, ki je opravljal svoje delo. Suneč, s katerim je avto zadel v nesrečnega cestarja, je bil močan in si je ubogi mož pri padcu razbil tilnik in pretresel možgane. Nezvestnega so prepeljali v Gorico, kjer so mu zdravniki v bolnišnici skušali oteti življenje. Ni jim uspelo. Po dobrem mesecu je nesrečnik sedaj v bolnišnici umrl.

Delavci za Nemčijo. Kakor poročajo časopisi, pojde te dni zopet okrog 20.000 delavcev iz vse države na delo v Nemčijo. Tudi iz naše pokrajine je odpotovalo kakih 50 tisočakov. V Videm odkoder se bo skupno s furlanskimi tovariši peljali naprej. Pred odhodom iz Gorice jih je pozdravil pokrajinski fašistovski tajnik, ki je poudarjal vedno tesnejše vezi, ki družijo nemško in italijansko delavstvo v borbi za dvig obojestranske proizvodnje in tehnike.

Tri opere v Gorici. Dne 18., 19. in 20. novembra bodo vprizorili v goriskem Verdiejevem gledališču, kjer navadno obratuje dobro obiskan kino, tri opere: »Boheme«, »Cavalleria« in »Pagliacci«.

Za dobro voljo

Pogovor med možem in ženo.

Zena: »Kmalu bom morala dobiti nekaj za jesen, ker se bom sicer prehladila v poletnem plašču. Ali kaj misliš na to, možček?«

Mož: »Sem se mislil na to, draga, in sem ti kupil zavojček aspirina.«

Dekoracija!
Montiranje zastorov!
Franc Jager
tapetništvo
Ljubljana
Sv. Petra cesta 17
Telefon 20-42

Zaloga najmodernejših
Couch-zof, otoman, vseh vrst foteljev in žimnic.
V zalogi vedno zima, gradi za modroce ter blago
za prevleko pohištva.

Konkurenčne cene! Solidna izdelava!

Begunje pri Cerknici

Radi bi nekaj napisali tudi iz našega pozabljene koticke. Saj komaj kdo ve, kje so te Begunje ali po naše: Menišja. Daleč, daleč, tam za deveto goro in za deveto vodo! Pa je lepo tudi pri nas! Dve leti bo že kmalu, kaj imamo novega župnika gosp. Turka Viktorja. Skrben je dober in delaven nad vse. Prav za naš kraj ki potrebuje v teh časih izredno skrbnega in modrega dušnega pastirja. — O Vseh svetih in še drugi in tretji dan je bila vsa cerkev pri obhajilni mizi Človeku so prišle solze v oči, ko je videl toliko moških, in še so prihajali ter prejeli božji kruh. ki ga sedaj še posebno rabimo. Ob vsakem večjem prazniku je obhajilna miza zelo obiskana. — Fantovski odsek in dekliški krožek sta začela s sestanki in predavanji. Vsa naša mladina naj bi prihajala k tem sestankom, kjer se vzgaja in izobražuje v pravem katoliškem duhu. — V nedelje je priredil fantovski odsek igro: »Luč z gora«. Hočemo še takih iger, kjer se ljudje vzgajajo in kjer zmaga čednost, ne pa vedno prazno ljubimkanje brez lepote in vsebine. — Knjižnica v Cerkvenem domu je odprta vsako nedeljo po deseti uri. Obiskujemo jo, sedaj bo mraz in zima, prijetno bo sedeti na peči in brati knjige.

Radeče pri Zid. mostu

V Vrhovem je umrl g. Ignac Simončič, posestnik, star 78 let. Pokojnik, ki je bil vzoren katoliški mož, je bil naročen na večino katoliških kelov. Bil je tudi več let občinski odbornik in cerkveni ključar podružne cerkve sv. Marjane v Vrhovem. Naj počiva v miru! Zaljubljen sorodnikom naše sozljaj!

Odprla se je žila na nogi g. Čaplaku, ko je prevažal trgovske predmete za g. Antona Sotlarja, trgovca iz Radeč. Splošno priljubljenemu prevozniku želimo skorajše okrevanje!

Se sedaj niso našli trupla desetletnega Glavača Miloša, učenca 3. razreda osnovne šole v Radečah, ki je utonil v Savi, da pravno je »Slovenski Narod« žele obirno poročati o slovesnem pogrebu mladega fantika.

Lesno oglje

bukovo, vsako količino, kupim in plačam po najboljših dnevnih cenah.
Ponudbe na Vilim Vajnberger, Beograd, Dobračina 31.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda i din: ščitovanjuki oglaš 1 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojnó. Najmanjši smek za mali oglas 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonaska, 3 mm visoka pečilna vrstica po 1 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dodeli

Kleparskega pomočnika
sprejemem takoj. Krušec
Miha, št. Vid n. Lj. št. 13

Krojaškega pomočnika

in vajenca, sprejemem takoj. Franc Gračner, Malgajeva 2. (b)

Izurjeno perico

veščo pranja finega bellega perila, ki bi hodila pral v hiso, iščemo. Naslov: Levstikova št. 12.

Zdravo dekle

ki ima veselje izučiti se v gospodinjstvu, sprejemem v stalno službo. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 17411. (b)

Gospodinjstvo pomočnico

pridno in resno, starejšo žensko, ki bi samostojno vodila večje gospodinjstvo na deželi, iščemo. Nastop takoj. Ponudbe, event. s sliko, je poslati v upravo »Slovenca« pod »Mežska dolina« št. 17378. (b)

Razno

Brezplačno zavojček

Dostalovega toaletnega bisera na poskušnjo. Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozolji, ogrci, nečistost obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 din v znamkah. »Kemikalija«, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton štirideset dinarjev.

Cunje

krojaške odrezke, star papir, tekstilne odpadke ter ovčjo volno, govejo dlako (arovec) — kupi vsako množino Arbeiter, Maribor, Dravska št. 15.

Vajenci

Natakarskega vajenca sprejemem takoj. Ponudbe z navedbo starosti in selske izobrazbe poslati v upravo »Slovenca« pod »Restavracija« št. 17408.

Prodano

Italijansko cvetje in jajca dobite vedno pri Baloh, Kolodvorska ul. 18. Telefon 39-66.

Ovčja kožuhovina

Jagencove in ovčje kože dobite v vsaki količini najceneje pri Ivanu Babniku, Dobrunje pri Ljubljani.

2 nova plašča

»Engelberg« 32x6 prodam ali zamenjam za 34x7. Kollezjska ul. 19 - telefon 39-34. (i)

Posestva

»REALITETA« zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani. Prešernova ulica 64. I. nadst. Telefon 44-20

Gozdno posestvo

na Pohorju v bližini Slovenj Gradca, v izmeri 160 ha, ugodno prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 17362. (p)

Zemljišče 5.600 m²

v bližini Rakovnika, prodam po 14 din meter. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 17416. (p)

Parcelo 720 m²

strnjen sistem, prodam po 250 din meter. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Ob Dolenski tramvajski prog« št. 17413. (p)

Otroški kotichek

Mihčeve čudovite dogodivščine

(141) »Najbrž tukaj ljudi sploh ni. Če pa so, morajo pa tudi biti sami velikani.« Medtem premišljevanjem se »skala«, na kateri je počival, nenadoma premakne.

(142) Prestrašen pogleda Mihec kvišku in vidi... ogromnega moža, velikana. Torej so vendarle tudi ljudje tu? Mož je nekaj rekel, Mihcu se je pa zdelo, kot bobnenje bližajoče se nevihte.

Denar

Kupuje: Prodaja:
Hranilne knjižice
bank in hranilnic ter
vrednostne papirje
po najugodnejših cenah
BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR

Kupimo

Vsakovrstno zlato
briljante in srebro
kupi po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana
Franciščanska ulica 3

Vsakovrstno

zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Zemljo

za izdelovanje zemeljske barve (Farbenerde), kakor zelene in bele glin, ocker in satnobar, kupujemo vagonске pošiljke. Ponudbe z vzorcem poslati na: Beograd, postanski predalec br. 307.

Objave

Preklie!
Podpisani izjavljam, da nisem plačnik za dolgove katere koli je ali bo napravil moj sin Marjan. — Z. Kopitar, trgovec, Planina pri Rakeku. (o)

Službe iščejo

Upokojen želez. uradnik
trgovsko naobražen, prosi za poselitve pri kakem ljubljanskem podjetju. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 17068. (a)

Postrežnica

mlada, poročena — išče službo, najraje v Mostah ali tudi izven. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 17130.

Razpis službe

Občina Polhov gradec, okraj ljubljanski, razpisuje pogodbeno mesto

občinskega tajnika

Šolska izobrazba: 4 razrede srednje ali njeje enake strokovne šole, ali spregled kvalifikacije. Varščina 5000 din v gotovini ali v premoženju. Plača 700 din mesečno. Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z listinami po čl. 7. in 8. uredbe o občinskih uslužbenih, je vložiti v roku 30 dni po objavi tega razpisa pri tukajšnji občini. Polhov gradec, dne 12. novembra 1940.

Zahtevajte povsod naš list!

Zahvaljujemo

se vsem, ki so z nami sočustvovali in nas tolažili ob težki in nenadomestljivi izgubi naše ljubljene, nepozabne soproge, mamice, tašče in stare mamice, gospe

Nadežde Mogilnicke

dentistinja

Posebno se zahvaljujemo č. duhovščini, pevskeemu zboru za ganljive žalostinke, kakor tudi vsem, ki so darovali krasno cvetje in vence in spremili v tako velikem številu drago pokojnico k večnemu počitku.

Sv. Jurij pri Celju, dne 12. novembra 1940.

Zaluzoči

Dr. Mogilnickijevi

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Čeprav je bilo silno hudo gledati Jakca v takem stanju, čeprav je zardevala od njegovih preprostih, skoraj prostostskih navadah, čeprav je bil poln gostilniških navad, požiral je kot volk, jo je vendar še veliko bolj bolelo zaničevanje hišnih gostov, kadar so govorili o njenem otroku.

Jakec je našel tu vse svoje stare gimnazijske znanje, vse častivredne skrahirance iz Jelšovja; nekaj let starejši so bili, malo manj zob in las so imeli, sicer pa so bili v istem gmotnem položaju, v istem životarjenju iz dneva v dan. Vsak dan so se zbrali v uredništvu Revije, razpravljali o številki in dvakrat na teden so imeli veliko pojedino. D'Argenton ni mogel več biti brez množice prijateljev okrog sebe, a to svojo slabost si je sam sebi prikrival z visoko zvenceno frazo:

»Biti nas mora mnogo... Združeni, podprti drug od drugega — stisnimo se!«

Vrag! Pa še kako so se stisnili! Stisnili so se okrog njega, da bi ga zadušili. A od vseh ga je najbolj podpiral Evariste Moronval, tajnik uredništva Revije bodočih ras. Podpiral ga je s svojimi koničastimi, koščeni in nadležnimi komolci. Moronval je prvega prišla na misel Revija; on ji je dal preporoditeljski in humanitarni naslov. Pregledoval je korekturo, nadzoroval lomljenje strani, čital članke, romane in poleg tega še s plantičnimi besedami podžgal omahujočo podjetnost direktorja, ki je bil razočaran nad slabim odzivom naročnikov in nad neprestanimi stroški.

Za svoje raznovrstno delo je mulat pre-

jemal stalno mesečno plačo, ki pa je bila bolj skromna in si je zato pomagal z različnimi drugimi posli in pa z večnimi predujmi. Gimnazija v aveniji Montaigne je že zdavnaj propadla; toda njen direktor še ni prenehal z vzgajanjem mladih »divjačkov«. Prihajal je v uredništvo Revije spremljan od dveh zadnjih Mehikancev, ki sta mu ostala od tega nenavadnega poklica. Prvi je bil majhen japonski princ, mlad mož nedoločene starosti; človek bi mu prisodil takole od petnajst do petdeset let. Ker ni imel več svoje dolge cesarske halje, je bil videti zelo majhen in slaboten. Imel je droben klobuček in kratko palico. Bil je videti kot rumena japonska lutka, ki je slučajno padla iz kakega podstavka na pariški tlak.

Drugi je bil visok dečko drobnih, pogolgatih oči in visokega čela. Vse ostalo je bilo skrito v veliki, kot ebenovina črni in nakodrani bradi. Jakec je spoznal v njem svojega starega prijatelja Saída. Egipčan je stalno imel v ustih kosček cigare in Jakec se je nejasno spomnil, ko mu jih je ponudil ob njunem prvem snidenju. Leta vzgoje nesrečnega mladčnika so že zdavnaj minila; toda njegovi starši so ga prepustili Moronvalu, da bi ga ta vpeljal v praktično življenje in ga še naučil svetovnjaških manir. Poleg njega so vsi uredniki Revije in vsi gostje tedenskih pojedini, mulat, Hirsch, Labassindre, Berrellinsov nečak in vsi ostali govorili z Jakcem v istem pokroviteljskem, pomilovalnem in domačem tonu. Videti je bilo kot bi neki brezposelni revež sedel za mizo po milosti bogatega gospodarja. Samo neka oseba ga je še imenovala »gospod Jakec«. To je bila ljubezniva in odlična gospa Moronval-Decostere, ki se ni prav nič spremenila; obdržala je svoje visoko, dostojanstveno čelo in kratko črno obleko, ki je bila manj dostojanstvena, pa nekoliko bolj oguljena. — Sicer je pa bilo vseeno: naj so ga imenovali »gospod Jakec« ali »starina« ali »tovariš« ali

»dečko«; naj so bili napram njemu zaničljivi, brezbržni ali dobrohotni; popolnoma vseeno je bilo temu izgubljenču, ki je bil vedno sam, imel med zobmi pipo, spal in poslušal ne da bi kaj slišal tiste leposlovne brbljarije, ki se jih je spomnil še iz svoje mladosti. Dva meseca bolnišnice, tri leta alkohola, kurilnice in končno nesreča, ki ga je bila zadela — vse to ga je popolnoma otopilo. Bil je utrujen, ni maral govoriti, niti toliko se mu ni ljubilo, da bi se zganil ali da bi v miru pozabil divjanje morja in rohtanje strojev, ki mu je še zdaj brenčalo v možganih kot črv, ki zveni v školjki.

»Ves bebast je postal...« je večkrat omenil D'Argenton.

Ne, ni postal bebast, temveč dremoten, nem, brez volje; vdal se je ugodju trdnih tal in mirnega ozračja. Samo ob redkih popoldnevih, kadar poeta ni bilo doma, takrat je nekoliko oživel, ker je bil sam s svojo materjo. Približal se ji je in se razživil ob njenem klepetanju ter ob njenih ljubeznivostih. Vendar pa jo je rajši poslušal, kot pa sam govoril. Njen glas mu je tako sladko, tako prijetno donel na ušesa, kot brenčanje prvih čebel v dobi medu.

Ko sta nekega dne spet bila sama, se je nenadoma prebnil iz dolge otopenosti in počasi, prav počasi dejal Šarloti:

»Ko sem bil še deček, sem nekoč daleč potoval, kajne?«

Ona ga je nekoliko vznemirjena pogledala. Prvikrat v življenju se je zgodilo, da je vprašal po svoji preteklosti.

»Zakaj?« ... je vprašala.

»Zato, ker sem prvič, ko sem stopil na parnik, to je bilo pred tremi leti, imel prav poseben občutek... Zdelo se mi je, da sem že vse nekoč videl... Svetloba, ki je prihajala skozi okna kabin in majhne medeninate stopnice, ki vodijo v kabine, vse to me je nečesa spominjalo... Mislim, da sem še kot otrok

morda igral in plazil po tistih stopnicah, tako se mi je pač vse dozevalo.«

Pogledala je večkrat okrog sebe, da bi se dobro prepričala, če sta sama.

»To se ti ni samo dozdevalo, Jakec moj. Tri leta si bil star, ko sva se vrnila iz Alžira. Tvoj oče je nenadoma umrl in vrnila sva se v Touraino.«

»Tako? Moj oče je umrl v Alžiru?«

»Da« ... je odgovorila polglasno in povsila glavo.

»In kako se je moj oče imenoval?«

Bila je zmedena in se obotavljala; prav nič ni bila pripravljena na tako nenadno radovednost... In čeprav je tak pogovor za njo zelo mučen, vendar ne more skrivati očeta pred avajsetletnim odraslim fantom, ki je že vse mogoče slišal in ki že vse razume.

»Njegovo ime je bilo eno najboljših znanih v Franciji, otrok moj, ime, ki bi ga midva oba danes nosila, če bi nenadna in strašna nesreča ne prišla in mu preprečila popraviti svoj greh. Ah! — zelo mlada sva še bila, ko sva se spoznala... Spominjam se dobro: Bilo je na nekem velikem lovu na mrjase v dolini La Chiffa. Povedati ti moram, da sem imela takrat hudo strast do lova. Spominjam se celo, da sem jahala majhnega arabskega konja po imenu Sulejmana... Bil je praveciti zlojez...«

Ta norica je zdaj odpotovala s svojim arabskim konjem Sulejmanom, spuščenih vajeti, v tisto skrivnostno deželo, ki jo je naselila s svojimi lordi Peambocki, maharadžami iz Singapura in z drugimi junaki svoje go-mišljije.

Jakec je ni poskušal prekiniti; saj je dobro vedel, da bi bilo zaman. Ko pa se je ustavila, da bi zajela sapo, upchano od silnega dira je izbral iz kratke odmor, jo spomnil na svoje prvo vprašanje in z določno jasno besedo ugnal njene, kot gazela nemirne misli:

»Kako se je imenoval moj oče,« je ponovil.